

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

Služební kynologie u Policie České republiky

Bakalářská práce

Service cynology at the Police of the Czech Republic

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
plk. v. v. Mgr. Lukáš HABICH Ph.D.

AUTOR PRÁCE
David STAREC

Praha
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11.02.2024

David Starec

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu práce panu plk. v. v. Mgr. Lukáši Habichovi Ph.D., CSc., za odborné vedení bakalářské práce a za všechny cenné rady, informace a konzultace.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá celkovým přehledem služební kynologie u Policie České republiky, od jejích počátků až do současnosti. Dále se zabývá rozdělení podle jednotlivých činností a také metodami výcviku služebních psů. Je zde shrnutí speciální kynologie a základní kynologie v náročnosti výcviku. Dále jak správně udržovat psa v kondici a jsou zde i shrnuty možné nemoci nebo zranění, kterými si pes může projít. V bakalářské práci je stanovena výzkumná otázka, kdy cílem je analýza výzkumu pomocí dotazníkové šetření „Jak zvýšit úspěšnost použití služebních psů základní kynologické činnosti“.

Klíčová slova:

Služební pes, služební kynologie, policie, výcvik služebních psů, použití služebního psa, specializace, pach.

Annotation:

This bachelor thesis deals with a general overview of service cynology in the Police of the Czech Republic, from its beginnings to the present. It also deals with the division according to individual activities and also with the methods of training service dogs. There is a summary of special cynology and basic cynology in the difficulty of training. Furthermore, how to properly keep a dog fit and possible diseases or injuries a dog may go through are also summarized. In the bachelor's thesis, a research question is set out where the aim is to analyse the research using a questionnaire survey "How to increase the success rate of using service dogs in basic canine activities".

Keywords:

Service dog, service cynology, police, service dog training, service dog use, specialization, smell.

Obsah

Úvod	6
1 Počátky kynologie v četnické a policejní službě	8
1.1 Četnická kynologie na území našeho státu 1900–1945	10
1.1.1 Četnické pátrací oddělení a jiné instituce ministerstva od roku 1922.....	12
1.1.2 Výcvikové středisko Nové Hrady v roce 1923.....	12
1.1.3 Vznik ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích	13
1.2 Služební kynologie v období od konce 2. světové války do roku 1990	15
2 Nejpoužívanější služební pes – německý a belgický ovčák	18
2.1 Německý ovčák.....	18
2.2 Belgický ovčák	19
3 Současnost, výcviková střediska a chovatelské stanice	19
3.1 Skupina základních kynologických činností	20
3.2 Skupina speciálních kynologických činností	23
3.2.1 Vyhledávání akceleračních hoření (kategorie SA).....	23
3.2.2 Vyhledávání návykových látek (kategorie SD).....	24
3.2.3 Vyhledávání palných zbraní (SZ)	25
3.2.4 Vyhledávání výbušnin (SV).....	25
3.2.5 Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků (SM).....	26
3.3 MPI.....	27
3.3.1 Postup při zajišťování otisku pachové stopy:	27
3.3.2 Odběr pachového vzorku.....	28
3.3.3 Porovnávání	28
3.3.4 Manipulace s pachovými konzervami.....	30
3.4 Výcviková střediska	32
3.4.1 Výcvikové středisko služebních psů Býchory.....	32
3.4.2 Výcvikové středisko služebních psů Dobrotice	33
3.4.3 Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora	34
3.5 Chovatelské stanice Policie ČR.....	34
4 Výcvik a srovnání výcviku se zahraničím	35
4.1 Výcvik	35
4.1.1 Metodika výcviku psů.....	37
4.1.2 Počáteční výcvik štěněte	38
4.1.3 Výcvik psa stopaře.....	39

4.1.4	Výcvik psa obránáře	42
4.1.5	Výcvik psa specialisty	44
4.2	Srovnání výcviku a použití psa se zahraničím – Slovensko	48
4.2.1	Zajímavost z Německa	49
5	Výživa a péče o psa; nejčastější nemoci	49
5.1	Výživa	49
5.2	Péče	50
5.3	Nejčastější nemoci psa	52
6	Praktická část – vlastní šetření.....	55
	Závěr.....	75
	Seznam použité literatury	77
	Seznam obrázků.....	79
	Seznam přílohy.....	80
	Přílohy práce	81

Úvod

Je známo, že pes je považován za nejlepšího přítele člověka a u služební kynologie to platí dvojnásob. Obzvláště, když psovod převážně slouží sám, a může se tak spolehnout pouze na sebe a svého psiho parťáka. Doposud nebyl vynalezen stroj a zdali kdy bude, který by mohl nahradit psa, co se týká především pachových prací. Pes tu tedy pro potřeby policie a účely služební kynologie vůbec zřejmě bude ještě dlouhou dobu. Je však potřeba brát zřetel na to, že je to pouze zvíře, a i to se může plést nebo dělat chyby. Proto je potřeba věnovat mu potřebnou péči a výcvik a připravit ho tak co nejlépe, aby splňoval náročná kritéria pro použití ve službě. V této práci je zahrnutý kompletní náhled na služebního psa od jeho historie až po současnost, včetně náročnost výcviku a jeho použití.

Cílem bakalářská práce je analýza výzkumné otázky, která zní: **Zvýšení úspěšnosti použití služebních psů základní kynologické činnosti.** V práci se mi podařilo analyzovat možné příčiny malého procenta úspěšného použití pomocí výzkumných otázek v dotazníku rozeslaného mezi respondenty, psovody středočeské služební kynologie. V závěru práce jsem se pokusil navrhnout možná řešení, která by napomohla zvýšit poměr úspěšných použití k poměru výjezdů na místo a tím tedy i zvýšit úspěšnost vyřešení kriminálních případů. V této bakalářské práci bylo využito jak zkušeností a poznatků z vlastní praxe, tak i odborné literatury a článků. První kapitola a její podkapitoly jsou zaměřeny především na historii a vývoj služební kynologie. Ve druhé kapitole je hovořeno o nejpoužívanějších plemenech pro potřeby Police České republiky. Následuje kapitola o současnosti včetně jednotlivých skupin služební kynologie, výcvikových středisek a chovatelských stanicích. Čtvrtá kapitola popisuje výcvik jednotlivých problematik a také srovnání služební kynologie se zahraničím, konkrétně na Slovensku. A posední kapitole je uvedeno, jak se správně starat o psa a jeho výživa a také nejčastější nemoci se kterými se může potýkat.

V praktické části jsou uvedena data z dotazníkového šetření v rámci středočeského kraje, se základnami v okrese Benešov, Kladno, Mělník, a Nymburk. Kde je ke každému grafu legenda s přiblížením každé otázky a její vyhodnocení.

V závěru práce je tedy shrnut celkový pohled na služební kynologii v současné době, analyzovány příčiny malého počtu úspěšného použití a návrh ke zlepšení řešení tohoto problému.

1 Počátky kynologie v četnické a policejní službě

Přednosti a kvality psů jsou lidem známé již od starověku. Přestože byl velice často využíván v různých armádách, i v policejních službách, tak se až do 19. století téměř neuplatnil. Počátky mají kořeny až v období habsburské monarchie. Přednosti služebních psů doprovázejícího svého psovoda při výkonu služby byli známy již našim předkům, kteří střežili státní hranici. Člověk neměl, nemá a pravděpodobně také nikdy nebude mít schopnosti psa, jako jsou ostražitost, sluchové, zrakové a čichové schopnosti, a proto je pes nenahraditelným článkem ve službě v ozbrojených složkách. Právě díky těmto schopnostem začaly také armády v průběhu 19. století využívat psi ve strážní službě či při vyhledávání zraněných a zemřelých vojáků na bojišti a také byli využíváni k pronásledování uprchlých osob nebo jako poslu v místech, kam nebylo možné vyslat člověka. V Metodické příručce „Poučení o službě pro zemské četnictvo“ (vydaná roku 1851), Hlava I. Poučení všeobecné, je obsažena stať, kde je uvedeno, jak se má tehdejší četník chovat na veřejnosti, a mimo jiné se zde píše „dále nesměli s kýmkoliv důvěrně vést se za ruce, vodit s sebou psy, nemístně se smáti, jakož i nepřírozně a přepjatě pohybovati tělem“. Toto bylo z důvodu vyhnout se špatné pověsti u obyvatelstva či posměchu. Vzhledem k tomu, že u zákazu „vodit s sebou psy“ není uvedena žádná výjimka, tak z toho vyplývá, že se v této době o využití psů v bezpečnostní službě vůbec neuvažovalo, a to i přesto, že se v sousedním Německu chovem a výcvikem služebních psů pro policejní praxi zabývali již na začátku 18. století. Na začátku se používala známá plemena, jako boxeři, dobrmani, kníračci nebo němečtí ovčáci, jenž byli pro službu velmi dobře upotřebitelní, na tehdejší dobu však potřebovali až příliš pečlivý a důsledný výcvik. Pes začal být běžnou součástí policejní, četnické a pohraniční služby na konci 19. století. A to i přes to, jak již bylo uvedeno výše, ustanovení služební instrukce pro tehdejší rakouské četnictvo uvádělo z dnešního hlediska nepochopitelný zákaz vodění psů do služby, který platil od samotného počátku vzniku četnictva v rakousko-uherské monarchii.

Přestože státní úředníci byli proti povedlo se rakouskému vyšetřujícímu soudci Dr. Hansi Grossovi, zakladateli rakouské kriminalistické školy a který

zásadně ovlivnil historii kriminalistické vědy, vydat v roce 1895 příručku, kde je popsáno, že dobře vycvičený pes, který doprovází četníka při výkonu služby, by pro něho byl výbornou pomůckou a nazývá ho „Begleithund“ (doprovodným psem). Jistě i uveřejněním této příručky napomohlo tomu, že již kolem roku 1900 v Belgickém Gentu byly první a doložitelné záznamy o použití policejních psů ke kriminalistickým účelům. Zde se již můžeme setkat s pojmem „policejní pes“. Správné použití tohoto služebního psa měl být veden výcvik tak, aby neštěkal bez povelu svého psovoda a tím tedy neupozornil na přítomnost četníků, dříve, než bylo žádoucí, ale aby pouze vrčel a tím svého pána upozornil na nebezpečí. Samozřejmě, aby uposlechl povely svého psovoda a neméně důležité, aby zůstal čekat tam, kde mu jeho pán místo určil. To byla rekvizice na tehdy panující názor, že by se neměl pes brát do úřadů. Dále byl pes cvičen tak, aby se dokázal vrátit odevšad zpět na stanici a popřípadě přinést vzkaz nebo přivolat pomoc, a posledním požadavkem, podle Dr. Grosse bylo, že pes musí umět vyhledat úmyslně schované osoby, ztracené nebo ukryté věci a mrtvoly. Přestože Dr. Hans Gross zdůrazňoval přednosti služebních psů, u rakouské četnické správy zůstal návrh na zavedení služebních psů dlouho bez odezvy a to i přesto, že Dr. Gross dále poukazyval na to, že služba četníka je již tak náročná a má toliko povinností, že je potřeba mu službu co nejvíce ulehčit. Dr. Hans Gross tedy v počátcích instituce policejních psů uváděl především tyto tři úkony:

1. Ochrana četníka bdělostí
2. Donášení zpráv
3. Hledání

Prostřednictvím Dr. Grosse bylo tedy doporučováno četnické správě zavedení takovýchto psů, kdy poukazyval na to, že stejně jako u válečných psů, je zde u policejních psů možné využít vrozených vlastností a že není zapotřebí nějakého speciálního plemene, a jde tedy prakticky používat plemeno každého psa.¹

¹ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

KRYZÁNEK Jiří. *Policejní pes*. 1. vydání. Benešov: Jiří Kryzánek, 2020

1.1 Četnická kynologie na území našeho státu 1900–1945

Na našem území tehdy tedy Rakousko-Uherska začala oficiální historie, speciálně cvičených psů pro pachové práce od roku 1903, poté co byla v Grünheide, nedaleko Berlína založeno státní výchovné a výcvikové středisko pro policejní psy, které se nazývalo „Hochshule“ (vysoká škola). Protože v té době neexistovala prakticky žádná jazyková a kulturní bariéra, Rakousko – Uherské orgány poměrně rychle přebrali německé zkušenosti, a to i přes to, že zpočátku se psům mezi důstojníky policie a četnictva moc nevěřilo. Brzy se však prokázalo, jak je německý ovčák výborně vybaven čichem a pro pachové práce je nejvhodnější. Nejznámějším zakladatelem a průkopníkem služební kynologie na našem území a zastáncem plemene německého ovčáka byl bezpochyby rytmistr Theodor Rotter. Již v této době se zabýval chovem policejních psů. V roce 1908, navštívil v německém v Saarbrückenu kurz pro výcvik služebních psů pruského četnictva, který byl tehdy veden policejním komisařem Konrádem Mostem. Po těchto nabytých zkušenostech koupil Rotter, tehdy z vlastních financí dva psy a když se mu je podařilo vycvičit podal návrh na tehdejší ministerstvo zeměbrany, aby byli psi zařazeni do služby, jako pomocníci četníkům pro bezpečnostní, ale i pátrací službu. Podle očekávání však tento návrh narazil na rozhodujících místech na překážky. Především na služební předpis, kde v §10, zakazoval četníkům psy vodit s sebou při služebních úkonech.

Poté, co se mu ale podařilo se dvěma vycivenými psy dosáhnout úspěchů při pátrací službě, začali být lidé na vyšších, rozhodujících místech shovívavější a původní návrh rytmistra Rottera částečně podpořili, když ale v roce 1909 povolilo ministerstvo zeměbrany používání služebních psů na speciální případy, bylo v dané době již žalostně málo. V témže roce vzniká c.k. Rakousko-uherský spolek pro policejní psy (Polizeihundenverien). Který se zabýval výcvikem služebních psů pro potřeby policie a četnictva. Nešlo o státní organizaci, ale pouze o nadšence z řad policie, kteří se snažili sjednotit kvalitu přípravy psů pro policejní činnost. Dále byl v Praze téhož roku založen první psinec, který se jmenoval „Praga“ a chovali se zde výhradně čistokrevní policejní psi. Vedení Rakousko – Uherského četnictva odolávala otázce zavedení policejních psů až

do konce roku 1909, kdy přišla opět k projednání. To podleho založením spolku „Polizeinhundenverin“, který četnickou správu požádal o povolení aktivní účast četníka v tomto spolku.² Konečně tedy v roce 1910 byli na zkoušku zařazeni tři policejní psi, a to na služebny v Ostravě, Karviné a Fryštátu. Psi byli majetkem jejich psovodů a byli vycvičeně soukromě na vlastní náklady. První kniha o výcviku služebních psů byla vydána rytmistrem Rotterem a na konci roku 1910 bylo konečně uděleno povolení užívání služebních psů, které ale zatím nebylo upraveno zákonem nebo jiným služebním předpisem. V roce 1911 byla vypracována směrnice „Výcvik a použití služebních psů“, které ministerstvo zeměbrany schválilo ve Vídni výnosem Č.j. 382, oddělení XX. Z 27. 6. 1911. První oficiální státní psinec byl zřízen v roce 1915 a nevedl ho nikdo jiný, než rytmistr Rotter a byly zde vedeny kurzy pro psovody a jejich služební psy a také se zde odchovávali další psi, vhodní pro službu. Další vývoj této instituce byl znemožněn pokračující 1. světovou válkou a po jejím skončení byla prakticky úplně zrušena. Na tehdejších území vzniklé první republiky bylo celkem 27 psů, kteří byli rozprodáni a písecký státní psinec byl tedy zrušen. Ještě je nutné dodat, že v období války, byli služební psi používání spíše k vojenským účelům, než k těm policejním jako například strážní a hlídkové služby, nebo doručování informací a jako spojaři, dále nosiči munice a také vyhledávali raněné a zahynulé vojáky. Psi byli využíváni i k stopování a pronásledování uprchlých osob ze zajateckých táborů. Během 1. světové války se aktivně zúčastnilo cca 35000 vycvičených vojenských psů, kteří byli používání především německou armádou. Psi byli dokonce cvičeni k návyku nošení plynové masky, protože za války byli často používány bojové plyny.³

² RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

KRYZÁNEK Jiří. *Policejní pes*. 1. vydání. Benešov: Jiří Kryzánek, 2020

³ Historie služební kynologie. Online. *Informační portál o kynologii*. 2013. Dostupné z: Cz-pes.cz, <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1>. [citováno 2023-07-31].

1.1.1 Četnické pátrací oddělení a jiné instituce ministerstva od roku 1922

Obnovení služební kynologie se datuje až k roku 1922, kdy byla zřízena „Skupina řídicí chov, výcvik a použití služebních psů“, zařazena pod Četnické pátrací oddělení, které vzniklo z potřeby zkvalitnění pátrací služby a získání samostatnosti v oblasti kriminalistiky. Dalším důležitým datem je 19. leden 1928, kdy výnosem MV č. 4086/13 vzniklo Ústřední pátrací oddělení četnictva, bylo přímo podřízené ministerstvu vnitra a mělo za úkol organizovat výcvik a chov služebních psů. Od roku 1929 byli vůdci služebních psů zařazeni do systemizovaného stavu četnických pátracích stanic, které byly zřizovány nejprve v místech, které bylo vyhodnoceno jako oblast, zvýšených bezpečnostních poměrů. V roce 1931 u nás vzniká jakási první pohraniční stráž. Ze statistik bylo zjištěno, že v následujícím roce byli služební psi použiti při 1486 případech, z toho úspěšní byli v 570 případech, což činí 38% a v tomto roce bylo na území Československa evidováno 451 psů využívaných pro službu veřejnosti. V roce 1935 byla plk. četnictva Josefem Ježkem publikována zajímavá přednáška v kynologickém klubu na Smíchově o vývoji služebních psů v našem četnictvu.

1.1.2 Výcvikové středisko Nové Hradky v roce 1923

Jak již bylo zmíněno, znovuoživení služební kynologie u nás probíhá až v roce 1922. V tomto roce získalo ministerstvo vnitra objekt v Nových Hradech a rozhodlo se zde vybudovat psinec pro služební psy. Po rekonstrukci objektu je zde první kurz pro psovody a jejich psy zahájen dne 15. ledna 1923 a následně se zde konaly závěrečné zkoušky ve dnech 9. a 10. března. V tomto kurzu tehdy cvičilo celkem 13 účastníků s devíti soukromými a pěti státními psy. Hlavním cvičitelem byl velitel četnické stanice v Nových Hradech vrchní strážmistr Bedřich Fromm, odborný dohled poskytoval kapitán Oldřich Pinkas z ministerstva vnitra. Zkoušky probíhaly před komisí, jejímž předsedou byl pplk. Josef Ježek a členy mjr. Hubert Steffel a kpt. Oldřich Pinkas. Všichni psovodi tehdy se svými psy vykonali zkoušky s velmi dobrým prospěchem.

1.1.3 Vznik ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích

V roce 1924, získalo Ministerstvo vnitra budovu tzv. „židovské synagogy“, po zesnulém majiteli baronu Richardu von Mattecloitovi, a následně je zde vybudován Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva, jejímž hlavním úkolem je připravit četnické a policejní psovody se psy k výkonu služby. Ústav byl zřízen především na podkladě zkušeností získaných orgány ministerstva vnitra, a také osobním poznatkem obdobných ústavů v Německu, především v Drážďanech a v Grünheide u Berlína, kam byli vysláni tehdejší kapacity služební kynologie plk. Josef Ježek, Adolf Horák, Bedřich Fromm a Oldřich Pinkas, právě z důvodu, aby své následné poznatky aplikovali na vybudování obdobných ústavů na našem území. Ty byli aplikovány právě na ústav v Pyšelicích, především na stavbu kotců, výběhů nebo ošetřovny. Objekt musel projít značnou rekonstrukcí, tak, aby zde bylo možné umístit kotce a také ubytovat frekventanty, kteří se zúčastňovali kurzů. K otevření došlo v roce 1925 a první kurz se zde konal v létě téhož roku. V roce 1936 zde probíhali i kurzy služebních psů nově zřízené Finanční stráže. Ty zde probíhali až do roku 1940, kdy byla Finanční stráž zrušena. Ústav byl plně funkční i během 2. světové války, kdy zde probíhali kurzy pro četnictvo. Celkem plnil svou funkci několik desítek let a do služby připravil několik stovek psovodů a odchoval více než sto štěňat. Poprvé byla činnost částečně ukončena v roce 1952, kdy došlo k přemístění výcviku služebních psů do výcvikové střediska v Býchorech u Kolína; v Pyšelicích zůstal pouze chov služebních psů. Definitivní konec přišel dne 30. června 1956, chovatelská stanice je přemístěna do Libějovic.⁴

Další výcvikové středisko mělo být vybudováno v roce 1939 ale jelikož vypukla 2. světové válka, tak z tohoto důvodu to nebylo uskutečněno. V období protektorátu byl počet složek užívajících služební psy, podstatně zredukován. Psi byli využíváni německými vojenskými i policejními protektorátními složkami. Vzhledem ke zkušenostem z 1. světové války bylo psů využito i za 2. světové

⁴ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

STRAUS Jiří a VEVEŘA František. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. Praha: Police History, 2005. ISBN 80-86477-28-2.

války. Pes byl mimo jiné využit k hledání nevybuchlých min a pomoc při odminování minových polí. Dále byli psi využíváni při hledání zasypaných osob po náletech k nošení protitankových min, jako sebevražedných útoků na obrněná vozidla, ale třeba i v zákopech. Bohužel docházelo i k jejich použití v koncentračních táborech, kde byli používáni k usmrcení bezbranných lidí.⁵

K hlavním osobnostem, které se postarali o zrod služební kynologie četnictva patřili především *Adolf Horák (9.3. 1890 – 28.10. 1960)*, *Oldřich Pinkas pplk.. v.v. (3.9. 1886 – 19.2.1960)*, *Theodor Rotter (28.3. 1873 – 1944)* a *Josef Ježek, gen. V.v. (2.8.1884 – březen 1969)*⁶

Na závěr této kapitoly bych zde rád uvedl jeden případ, který se odehrál v roce 1931 a přišel v něm o život strážmistr Alois Tauber a jeho služební pes Arco. Na motivy tohoto případu byl také natočen jeden z dílů seriálu Četnické humoresky od režiséra Antonína Moskalyka.

Cituji: „Jeden z mnoha obětí pachatelů z řad četnictva se stal strážmistr Alois Tauber, psovod, který sloužil na četnické pátrací stanice v Plzni. Bohužel tento četník měl těžký osud a krátce před smrtí ho potkala životní tragédie, když mu zemřela mu jeho přítelkyně. Tehdy se mu zhroutil celý svět a jeho jedinou útěchou mu byl jeho pes Arco. Předkládám výňatek z případu, kterého se Tauber zúčastnil. Dne 1. srpna 1931 spáchal jednadvacetiletý elektromontér Josef Kondr z Koterova vražedný útok na velitele četnické stanice Václava Hrabačku ve Starém Plzenci. Jen díky selhání Kondrova browningu nedošlo k dokonání vraždy. Pachatel po činu na motocyklu uprchl do statku svých rodičů, kde motorku odkázal svému bratrovi, vyhnal všechny ze stavení, zabarikádoval se na půdě a vyhrožoval četníkům, že je postřelí. Četnictvo z místní a pátrací stanice statek ještě v noci obklíčilo. Aby se podařilo zjistit, ve které části objektu se Kondr ukrývá, nařídil o čtvrté hodině ranní příštího dne okresní četnický velitel prohledání půdy služebním psem, německým ovčákem Arcem. Jeho psovod strážmistr Alois Tauber otevřel dveře a zpoza rohu poslal psa po schodech na půdu. Když Arco opakovaně vyběhl nahoru a poté se opět vrátil, vstoupil Tauber

⁵ Historie služební kynologie. Online. *Informační portál o kynologii*. 2013. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1>. [citováno 2023-07-31].

⁶ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

mezi dveře ve snaze poslat psa zpátky. V této době třeskla rána a strážmistr Tauber se skácel dozadu, upadl do hnojiště a okamžitě skonal. Druhá rána zasáhla Arca, který ještě stačil vyběhnout ze statku na náves, kde rovněž klesl mrtev zasažen přímo do srdce. Ještě po dlouhých šest hodin trvalo obléhání zabarikádovaného vraha. Jeho odpor byl tak mohutný, že se četníci nemohli ani přiblížit ke svému zastřelenému kolegovi. Až klem desáté hodiny se strážmistru šedivcovi, rovněž z pátrací stanice, podařilo zpozorovat místo úkrytu pachatele, kterého vyzval ke vzdání se. Namísto toho se z půdy ozvala střelba, která byla četníky opětována. Kondr byl zasažen do prsou a do pravé ruky. Ačkoliv byl okamžitě převezen do plzeňské nemocnice, po několika hodinách zemřel...“.⁷

1.2 Služební kynologie v období od konce 2. světové války do roku 1990

Tehdejší Ústav pro chov a výcvik služebních psů, který měl tehdy ještě sídlo v Pyšelech, byl řízen hlavním velitelstvím SNB se sídlem v Praze. I v této době se názory na využitelnost a spolehlivost služebních psů různily. Z odborných i méně odborných názorů bylo zřejmé, že platilo již dříve opakované pravidlo: služební pes splní svůj úkol jen tehdy, pokud k tomu má předpoklady, mezi které patří dobrá stopa, na dobrém podkladě; je-li pes zdravý a dobře vycvičený; a pokud je i jeho psovod dobrým vůdcem, má ho rád dobře se o něho stará a rozumí mu. Po 2. světové válce a ovládnutí Československa komunistickým režimem se u nás začali psi cvičit především pro vojenské účely, konkrétně tedy k hlídkové a strážní službě. Právě největší uplatnění našli služební psi u nově organizované pohraniční stráže v roce 1948.⁸ Především po reorganizaci pohraniční stráže v roce 1951, kladlo tehdejší vedení SNB na rozvoj služební kynologie, jelikož přibývalo lidí, kteří chtěli opustit stát nedovoleným způsobem, tedy útekem do západního Německa nebo do Rakouska. Psi se tak stali nedílnou součástí pohraničních rot. U každé této roty bylo k dispozici šest služebních psů, kteří byli zařazeni pouze k tzv. „gážistům“, tedy příslušníkům

⁷ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. str. 159-160. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁸ Historie služební kynologie. Online. *Informační portál o kynologii*. 2013. Dostupné z: [Cz-pes.cz, http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1](http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1). [citováno 2023-07-31].

SNB, zařazeným k výkonu pohraniční služby. Tehdy nebylo krmení psů řízeno a o služební psy se museli sami psovodi, kteří na každého psa dostávali měsíčně 450 Kčs. Obměna psů a navyšování stavu mělo na starost ministerstvo národní bezpečnosti. Psi se tehdy dělili jen na pátrací a hlídkové a až později od 60. let ještě na prověřovací, hlídací, nevyčvičené, chovné a štěňata.⁹ Pohraniční stráž byla od roku 1955 začleněná pod armádu, následně pod vojska ministerstva vnitra, až do roku 1990, kdy byla reorganizována a vznikla pohraniční policie. V 60. letech byla založena v Libějovicích praporčická škola pro psovody pohraniční stráže, zároveň zde také vzniká chovná stanice služebních psů. Další chovatelská stanice vznikla v Domažlicích. Všichni psi, kteří vzešli z těchto chovných stanic nesli jméno „z Pohraniční stráže“. To platí až do vzniku pohraniční policie a po roce 1990 přešly organizačně obě chovné stanice pod Polici České republiky. Dále je potřeba zmínit tzv. Sbor ozbrojené ochrany železnic. Zde byli využíváni služební psi především k doprovodům vlaků, kontrole vlakových souprav a objektů, které se nacházeli v blízkosti státních drah, dále zajištění veřejného pořádku v prostorách nádraží a ostatních železničních stanic. Sbor ozbrojené ochrany železnic bez výraznějších změn existoval až do roku 1993, poté zanikl a byl začleněn pod Polici České republiky a názvem Železniční policie. Celkově, lze tedy shrnout využití služebních psů po roce 1945 především pro účely pátrání po pachateli a jeho pachové stopě, kterou zanechal na místě činu, vyhledání pachové stopy věci nebo nástroje z místa činu, ke ztotožnění dvou předmětů podle jejich shodnosti pachů, ke ztotožnění pachatele podle pachu, který byl zajištěn na předmětu, vyhledání nábojnic, pátrací akce, hlídková a strážní služba, zadržení pachatele a jeho eskortě, střežení objektů a území, a preventivnímu hlídkování, především v okolí státní hranice a v neposlední řadě také k střežení vězňů v nápravných zařízeních. Po zániku střediska v Pyšelych, vzniklo středisko nové a to v Býchorech u Kolína v roce 1952. Toto středisko spadalo pod Ústřední kriminální službu. Z Pyšel byl tehdy do Býchor přesunut i pamětní kamen s

⁹ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

STRAUS Jiří a VEVEŘA František. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. Praha: Police History, 2005. ISBN 80-86477-28-2.

textem „Na paměť věrného služebního psa Arca zastřeleného při poskytování pomoci svému vůdci v Koterově 2. 7. 1931“, k případu zmíněném v předchozí kapitole. Výcvikové středisko vzniká i na území Slovenska a to v Bratislavě. V roce 1953 byla založena Ústřední kriminální službou chovná stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem, po revoluci, roce 1990 byli všichni psi, kteří se narodili v této stanici pojmenováni „od Policie České republiky“. Důležitým milníkem ve služební kynologii jsou 50. - 60. léta, kdy byla v Německé Demokratické republice vyvinuta nová metoda, tzv. metoda pachové identifikace (MPI), kde šlo zjednodušeně řečeno, o porovnávání pachu z místa činu s pachem odebraným podezřelé osobě. V Československu se snažil tuto metodu uvést do praxe především Dr. Vilém Eis. Ta se začala u nás však prosazovat až okolo roku 1975, ale informace o této metodě byly až do roku 1993 považovány za tajné.

V 70. letech přichází s rozmachem civilního letectví další skupina a to ozbrojená stráž ochrany letišť. Zde bylo využíváno psů především na obrané práce, až po revoluci, koncem 90. let bylo využití rozšířeno na speciální pachové práce, kdy při volném pohybu do zahraničí a zpět bylo v rozmachu pašování omamných látek a psi zde tedy začali být využíváni k jejich vyhledávání. Po roce 1990 začalo ostrahu letišť zajišťovat civilní služba a služební psi zde již pro ostrahu nejsou využíváni.

Dále je třeba zmínit, že v roce 1971 vzniká celní služba, kdy ta využívá služební psy nejprve především k obranám a pátracím akcím, vyhledáním osob nelegálně překračujících státní hranice a osob ukrývajících se v dopravních prostředcích. Od roku 1987, jsou využíváni k vyhledání omamných a psychotropních látek, u osob a jejich zavazadel, v dopravních prostředcích a v nákladovém prostoru a kontrole převáženého zboží v nákladovém prostoru tranzitní dopravy.¹⁰

¹⁰ Historie služební kynologie. Online. *Informační portál o kynologii*. 2013. Dostupné z: [Cz-pes.cz, http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1](http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1). [citováno 2023-07-31].

2 Nejpoužívanější služební pes – německý a belgický ovčák

2.1 Německý ovčák

Jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách, pes byl ke služebním účelům využit nejdříve v armádě. Německo jako první země zařadilo psy plemene Německý ovčák ke služebním účelům v roce 1903, na doporučení Maxe von Stephanitze, který byl velikým zastáncem a průbojníkem tohoto plemene, kdy nejprve probíhali zkoušky jejich schopností a když se výsledky ukázaly jako velice dobré, bylo policejním organizacím doporučováno psy vyzkoušeli a případně je zařadili jako nedílnou součást systému prosazování práva. Vládou bylo založeno výcvikové a chovné středisko pro policejní psy v Grünheide poblíž Berlína. A následně pak začala po celém Německu vznikat i další takovéto střediska. Služební psi byli využíváni jako pátrací prostředky pro detektivy a kriminalisty. Bylo zjištěno, že pes má mimořádné a nenahraditelné čichové schopnosti. Během výcviku se skládaly zkoušky z plnění úkolů u bezpečnostní a vojenské policie. Brzy se prakticky po celém světě rozšířili zprávy úspěšnosti Hochschule (vysoké školy) pro policejní psy v Grünheide a až do vypuknutí 1. světové války se sem jezdili učit policejní oddíly z mnoha zemí z celého světa, které se vracely domů s výborně vycvičenými psy. Tím byly položeny základy oddílů policejních psů v mezinárodním měřítku, kde plemeno německého ovčáka hrálo nezastupitelnou roli. Během druhé světové války byly schopnosti a dovednosti německých ovčáků zavedeny a ověřeny již dokonale. Během války byli psi využíváni také k přenosu zpráv a také mimo jiné k hledání ztracených vojáků. Z celkového počtu využívaných plemen tvoří německý ovčák přibližně 90% a je považován za nejsnáze cvičitelné plemeno na světě a nejúspěšnějším služebním plemenem vůbec. Patří mezi nejprizpůsobivější a všestranná plemena. A u ozbrojených sil je společně s Belgickým ovčákem nejvyužívanějším plemenem.¹¹

¹¹ RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

ANTESBERGER Helmut. *Německý ovčák*. 1. vydání. Praha: Jan Vašut, 2016. ISBN 978-80-7236-864-8.

2.2 Belgický ovčák

Druhým nejvíce využívaným plemenem u Policie České republiky je jednoznačně Belgický ovčák. Toto plemeno bylo chováno původně jen jako pastevecký pes. Oproti německému ovčáku, je ten belgický ještě živější a temperamentnější. Je velice vhodný pro obranářské práce a pro jeho povahu je také velice vhodný ochraně a ostraze objektů a osob, dále pro svou mrštnost a dobrou fyzickou kondici je oblíbený u zásahových a pořádkových jednotek a v neposlední řadě také u speciálních kynologických činností, například u vyhledávání omamných a psychotropních látek, jelikož tento pes se dostane téměř všude. Je zde proto kladen ještě větší důraz na výchovu a výcvik. Belgický ovčák je dalo by se říct pes na baterky, které se těžko vybíjí. Potřebuje opravdu hodně prostoru a možností, kde by mohl vybit svou energii. Stejně jako německý ovčák je velice inteligentní a rychle se učí novým věcem, i proto je tedy dobře cvičitelný. Belgický ovčák se dělí do čtyř podskupin a to Malinois, Laekenois, Tervueren a Groenendael. Nejblíže k německému ovčáku je typ Malinois. Belgický ovčák je stejně jako každé plemeno této velikosti náchylný k dysplazii loktů a kyčlí, je tedy důležité přizpůsobit výcvik tak, aby pes nebyl zbytečně přetížen.¹²

3 Současnost, výcviková střediska a chovatelské stanice

V současné době je Odbor služební kynologie a hipologie zařazen pod Policejním prezidium a dále spadá pod Ředitelství služby pořádkové policie, následně se zde na jednotlivých krajích dělí na skupinu základních kynologických činností, skupinu speciálních kynologických činností a Metodu pachové identifikace (MPI). Odbor služební kynologie a hipologie Policejního prezidia odpovídá za řízení a provoz chovatelské stanice služebních psů, která se v současné době nachází v Prackovicích nad Labem, a tří výcvikových

¹² Magazín psí plemena. Online. *Belgický ovčák Malinois*. Dostupné z: Zoohit.cz, <https://www.zoohit.cz/magazin/psi/plemena-psu/belgicky-ovcak-malinois#1646225433265-e8ef4df4-e86b>. [citováno 2024-01-22].

středisek služebních psů, v Býchorech u Kolína, Plzni – Bílé Hoře a v Dobroticích, dále pak zajišťuje odbornou přípravu, včetně výcviku policistů v oblastech služební kynologie, přezkušování připravenosti služebních psů, zabezpečuje chov služebních psů pro obměnu a doplňování stavů v rámci policie, vede centrální evidenci služebních psů, zpracovává analýzy, prognózy a koncepci vývoje služební kynologie, zejména pro potřeby řízení policie a pro ministerstvo, zpracovává interní akty řízení v oblasti provádění obměny a doplňování stavu (chov, nákup, nájem) výchovy, výcviku a použití služebních psů u policie. Dále shromažďuje podklady ke služební kynologii od organizačních článků policie zpracovává informace o činnosti policie v této oblasti pro nadřízené, sleduje dodržování zákonnosti v souvislosti s využíváním oprávnění policistů při použití služebních psů jako donucovacích prostředků, přitom zpracovává odborná vyjádření a stanoviska, podněty nebo informace k realizaci a aplikaci právních předpisů. Spolupracuje s kynologickými organizacemi, s mezinárodními organizacemi, organizuje celostátní a mezinárodní soutěže. Dále spolupracuje s dalšími organizačními články policie, spolupůsobí při přípravě a plnění úkolů IZS a krizového řízení. Zpracovává celostátní statistické přehledy o činnosti a výslednosti organizačních článků policie zaměřených na výkon činnosti služební kynologie, pro zpracování zpráv v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti.¹³

3.1 Skupina základních kynologických činností

Dle pokynu policejního prezidenta č. 145/2014 jsou popsány základní kynologické činnosti takto, cituji:

(2) U základních kynologických činností je výcvik zaměřen na všestranné využití služebních psů k ochraně bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku a k základnímu vyhledávání osob, věcí a důkazů.

(3) Formy použití služebních psů u základních kynologických činností:

¹³ HRINKO Martin. *ŘSPP – Metodika a podpora pořádkové policie*. 1. vydání. Praha: ŘSPP PP ČR Praha a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2015. ISBN 978-80-7385-159-0.

Webový portál Policie České republiky. Online. Informační portál policie České republiky. Dostupné z: Policie.cz, <https://www.pp-portal.pcr.cz/SitePages/rozcestnik.aspx>. [citováno 2023-08-16].

- a) střežení objektů nebo jiných prostor
- b) upozornění na přicházející nebo ukrytou osobu
- c) ochrana života a zdraví osob, majetku a veřejného pořádku,
- d) zajištění bezpečnosti policistů při provádění služebních úkonů a zákroků,
- e) zadržení osob pokoušející se o útěk,
- f) střežení a doprovod osob zajištěných, zadržených a zatčených,
- g) pátrání po osobách vyhledáním a sledováním pachové stopy,
- h) prohlídka terénu, objektů, dopravních prostředků za účelem vyhledání osob,
- i) vyhledání předmětů mající vztah k prověřované události,
- j) vyhledání vystřelených nábojnic,
- k) preventivní činnost na úseku ochrany veřejného pořádku.¹⁴

Služební pes může být použit jako donucovací prostředek podle z.č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, podle §52, odst. 1, písm. j).

Všeobecné podmínky použití jsou stejné jako u ostatních donucovacích prostředků, tedy dle §53:

- (1) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své soby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.
- (2) Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě, použití prostředku k zabránění odjezdu vozidla. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu.
- (3) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek, který
 - a) Umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem
 - b) Je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje

¹⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 10, odst .2,3

(4) Elektrický donucovací prostředek je policista oprávněn použít pouze, pokud by použití jiného donucovacího prostředku zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákrokem.

(5) Policista při použití donucovacího prostředku dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.¹⁵

Služební psi základních kynologických činností se velice často využívají jako součást pořádkových jednotek, především při konání sportovních akcí, jako jsou fotbalová a hokejová utkání, ať už přímo na stadionu nebo jako doprovod při jejich cestě na stadion od vlakového či autobusového spoje a zpět. Tito psi se svými psovody bývají zařazeni do těchto jednotek a jsou jejich součástí, a účastní se i výcviku, jsou pak tedy dobře seštrněni, a zákrok tak může být koordinovanější. Toto však bohužel není pravidlem, jelikož k současnému podstavu policistů na takřka všech součástích, není možné mít na každém oddělení vyčleněné psy pouze pro tuto činnost, musí se tedy těchto akcí účastnit i běžní výjezdoví a hlídkoví psi.¹⁶

Dále bych zde chtěl uvést příklad z vlastní praxe, kdy došlo k vypátrání osob, které odešly od dopravní nehody.

Případ z vlastní praxe

Dne 12.12. 2021 jsem byl v rámci své služby v nočních hodinách povolán k případu dopravní nehody, která se stala na nájezdu na dálnici D3 ve směru na Tábor, kdy řidič z neznámých důvodů vyjel s vozidlem mimo vozovku a následně havaroval. Na místě mi bylo řečeno, že se jedná o příslušníky rumunské národnosti a že se ve vozidle nacházeli ještě další tři osoby, a ty po nehodě odešli neznámo kam. Služební fenu Wendy jsem tedy uvedl na pachovou stopu u místa nehody a ta jí následně začala sledovat. Pachová stopa vedla po krajnici podél dálnice ve směru na Tábor, následně uhýbala do přilehlé louky, ale po několika metrech opět na silnici, kde se křížila do protisměru a následně vedla po silnici, vzhledem k tomu, že byla pozdní noční doba, provoz byl velice nízký a

¹⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č.273/2008 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, §52, odst. 1-5.

¹⁶ *Vlastní názor*

kolegové tak nemuseli zastavovat dopravu, pouze, kdyby se blížilo vozidlo, upozornili by ho na nebezpečí. Po pár set metrech jsem se služební fenou došel až k benzínové čerpací stanici, kde se nacházeli tři osoby a již podle popisu bylo zcela zřejmé, že se jedná právě o ně, to se následným prošetřením také potvrdilo ¹⁷

3.2 Skupina speciálních kynologických činností

(4) Speciální PKČ jsou činnosti, u nichž je výcvik zaměřen na využití čichových schopností služebního psa k vyhledávání osob, věcí a pachových látek zejména pro potřeby trestního řízení, a pro ochranu majetku a života osob.

(5) Formy použití služebních psů u speciálních PKČ:

- a) vyhledávání akceleraantů hoření,
- b) vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků, případně místa jejich původního uložení,
- c) vyhledávání návykových látek (omamná a psychotropní látka, prekursor, jed, jiná látka způsobilá nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování, kromě alkoholu)
- d) vyhledávání výbušnin,
- e) vyhledávání palných zbraní a jejich částí,

3.2.1 Vyhledávání akceleraantů hoření (kategorie SA)

Vyhledáváním akceleraantů hoření se rozumí výkon policejné kynologických činností za účelem vyhledání akceleraantů hoření použitých k úmyslnému založení požáru nebo k jiné trestné činnosti při plnění úkolů policie s využitím detekce přítomnosti pachu stanovených akceleraantů hoření speciálně vycvičeným služebním psem. Vyhledávání akceleraantů hoření může vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu speciálních PKČ v oboru

¹⁷ Vlastní poznatky a zkušenosti. *Případ z praxe*. 12.12.2021

pachu látek se služebním psem, který má platný atest pro kategorii SA.¹⁸

Seznam látek pro kategorii SA:

- a) benzín automobilový odpařený 50%,
- b) benzín technický,
- c) nafta,
- d) ředidlo S 6006,
- e) ředidlo C 6000,
- f) toluen,
- g) petrolej,
- h) lampový olej

3.2.2 Vyhledávání návykových látek (kategorie SD)

(1) Vyhledáváním návykových látek se rozumí výkon policejně kynologických činností za účelem vyhledání návykových látek při plnění úkolů policie s využitím detekce přítomnosti pachu stanovených návykových látek speciálně vycvičeným služebním psem.

(2) Vyhledávání návykových látek může vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu speciálních PKČ v oboru pachu látek se služebním psem, který má platný atest pro kategorii SD.

Seznam látek pro kategorii SD:

- a) marihuana,
- b) hašiš,
- c) heroin,
- d) kokain,
- e) efedrin,
- f) pseudoefedrin,
- g) metamfetamin (pervitin),
- h) extáze.¹⁹

¹⁸ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 15, odst. 1,2, čl. 10, odst. 4,5

¹⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Příloha č. 1 k Pokynu ředitele ředitelství služby pořádkové policie, č. 119/2017, čl.1,2;

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 10, odst.2,3

3.2.3 Vyhledávání palných zbraní (SZ)

(1) Vyhledáváním palných zbraní se rozumí výkon policejně kynologických činností za účelem vyhledání palných zbraní nebo jejich částí při plnění úkolů policie s využitím detekce přítomnosti po výstřelových zplodin speciálně vycvičeným služebním psem.

(2) Vyhledávání palných zbraní může vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu speciálních PKČ v oboru pachu látek se služebním psem, který má platný atest pro kategorii SZ.

3.2.4 Vyhledávání výbušnin (SV)

(1) Vyhledáváním výbušnin se rozumí výkon policejně kynologických činností za účelem vyhledání výbušnin s využitím detekce přítomnosti pachu stanovených výbušnin při plnění úkolů policie speciálně vycvičeným služebním psem.

(2) Vyhledávání výbušnin může vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu speciálních PKČ v oboru pachu látek, splňuje odpovídající odborné vzdělání stanovené k výkonu této činnosti¹⁸⁾ se služebním psem, který má platný atest pro kategorii SV.²⁰

Seznam látek pro kategorii SV:

- a) Semtex 1A (značený, neznačený),
- b) Semtex 1H (značený, neznačený),
- c) PL-NP 10 (značený, neznačený),
- d) Permon 10 T,
- e) Perunit E,
- f) PL - HX 30,
- g) Ostravit C,
- h) Permonex V-19,
- i) Permonex 10 E,
- j) Vesuvit TN,
- k) Lovex D,

²⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 10, odst.2,3

- l) Lovex S,
- m) TNT šupinkový,
- n) TNT náložka 75 gramů,
- o) TNT náložka 200 gramů,
- p) TATP v nevýbušném provedení,
- q) Oktogen – flegmatizovaný,
- r) Pentrit – flegmatizovaný,
- s) Hexogen – flegmatizovaný.

3.2.5 Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků (SM)

(1) Vyhledáváním lidských ostatků nebo pozůstatků nebo míst jejich předchozího uložení se rozumí výkon policejně kynologických činností za účelem vyhledání lidských ostatků nebo pozůstatků s využitím detekce přítomnosti specifického pachu rozkládající se lidské tkáně v souvislosti s pátráním po lidských ostatcích nebo pozůstatcích nebo místech jejich předchozího uložení při plnění úkolů policie v trestním řízení a při plnění úkolů policie na úseku pátrání po osobách a věcech.

(2) Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků může vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu speciálních PKČ v oboru pachu látek se služebním psem, který má platný atest pro kategorii SM.

K výcviku a přezkoušení se používají výhradně vzorky lidských tkání a lidské krve.²¹

K držení a manipulací s výše uvedenými látkami je policie oprávněna dle zákona o Policii České republiky, dle §38, odst. 1-5, především tedy odstavce 1, kde se píše, cituji:

„(1) Policie a policejní školy mohou pro účely výuky, výcviku, zkoušek, expertizní, znalecké a vědeckovýzkumné činnosti nebo pro výkon jiné činnosti v rámci plněného úkolu nabývat, držet, přechovávat, vyrobit a používat nebezpečné látky a věci a části lidských pozůstatků.“²²

²¹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Příloha č. 1 k Pokynu ředitele ředitelství služby pořádkové policie, č. 119/2017, čl.3,4;

²² POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č.273/2008 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, §38, odst. 1.

3.3 MPI

(1) Metodou pachové identifikace se rozumí odborná kriminalisticko-technická činnost v oboru policejní kynologie, která využívá čichových schopností služebních psů ke ztotožnění individuálního pachy osoby s jím vytvořenou pachovou stopou na místě činu.

(2) Metoda pachové identifikace je prováděna na odborném pracovišti a může ji vykonávat pouze psovod, který má odbornou způsobilost k výkonu odborných KTČ-MPI se služebním psem, který má platný atest pro kategorii MPI.

(3) Způsob provádění činností souvisejících s metodou pachové identifikace stanoví ředitel ředitelství.²³

3.3.1 Postup při zajišťování otisku pachové stopy:

Zajišťování pachových stop provádí vždy vyškolený technik, postup může případně konzultovat s psovodem. Vyhledání a zajištění otisku pachové stopy se provádí zpravidla jako přednostní kriminalisticko-technický úkon v rámci ohledání místa činu. Minimální doba potřebná k sejmutí pachové stopy je 30 minut, lze však dle potřeby prodloužit. Zajištěný otisk pachové stopy se ukládá do sterilizované pachové konzervy, která již byla zkompletována na odborném pracovišti a je připravena k uchování otisku pachové stopy. Při manipulaci s pachovým snímačem se vždy používají sterilní nástroje. Pachová konzerva s otiskem pachové stopy se neprodleně opatří štítkem s modrým potiskem, v němž se vyplní údaje potřebné pro odborně správný postup při porovnání:

a) datum zajištění otisku pachové stopy,

b) místo, odkud byl otisk pachové stopy zajištěn,

c) číslo jednací,

d) příjmení a osobní evidenční číslo kriminalistického technika, který otisk pachové stopy zajistil.“

²³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 10, odst.1,2,3

Poté se pachová konzerva vloží do bezpečnostního sáčku, který se po zajištění otisku pachové stopy uzavře. Otisk pachové stopy (OPS) musí být doručen do 15 dnů na odborné pracoviště.

3.3.2 Odběr pachového vzorku

Odběr pachového vzorku provádí vždy proškolená osoba stejného pohlaví, jako osoba, které má být vzorek odebrán. Při odběru vzorku nesmí být přítomen technik ani žádná jiná osoba, která se podílela na zajišťování pachových stop v místě činu. Osobě, jejíž totožnost má být potvrzena, se nejčastěji odebírají 2 vzorky, k dispozici budou tedy 2 srovnávací pachové konzervy. Osoba, které se bude pachový vzorek odebírat, musí být řádně před odběrem poučena. Každý vzorek se uloží do samostatného obalu. Při odběru vlasů se postupuje obdobně. Odběr pachového vzorku je opět zdokumentován do protokolu. Protokol o odběru pachového vzorku je v tištěné a digitální podobě distribuován příslušnému policejnímu orgánu.

3.3.3 Porovnávání

Porovnání provádí příslušné odborné pracoviště na základě žádosti příslušného policejního orgánu o odborné vyjádření v oboru kriminalistiky odvětví kriminalistické techniky – kriminalistické identifikace osob metodou pachové identifikace. Při zajišťování srovnávacích pachových konzerv od více osob, jejichž totožnost má být porovnána v téže trestní věci, je nutné, aby vzorek pachových konzerv u každé osoby snímal jiný policista. Porovnání se provádí výhradně v porovnávací místnosti odborného pracoviště. Proškolený policista vyjme sterilním nástrojem pachový snímač z obalu a tímto nástrojem jej přiloží osobě, které je odebírána srovnávací pachová konzerva, na holé tělo z boku v oblasti pasu. Zde jej připevní vhodným způsobem vylučujícím kontaminaci a nechá působit po dobu nejméně 20 minut.

Porovnání se skládá:

- „z kontrolního porovnání a dvou dílčích porovnání provedených jedním psem,
- z kontrolního porovnání a dvou dílčích porovnání provedených druhým psem.“

Porovnání řídí expert a na základě jeho pokynů jej se služebním psem provádí

psovod. Psovod, který bude v daném případě provádět se psem dílčí porovnání, nesmí provést rozmístění pachových konzerv v řadě pro potřeby předmětného dílčího porovnání a nebude znát umístění porovnávané pachové konzervy do ukončení. Expert řídí obě dílčí porovnání prováděná jedním psem, vybírá vhodné doplňkové pachové konzervy a odpovídá za jejich rozmístování v řadě, rozhoduje o vlastním průběhu porovnání, sleduje porovnání z odděleného prostoru v porovnávací místnosti a nesmí žádným způsobem ovlivňovat průběh samotného porovnání prováděného psem. V řadě zpravidla 8 konzerv je umístěna jedna pachová konzerva s otiskem nebo vzorkem osoby. Rozlišování pachů se provádí za účelem identifikace osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Služební pes vyloučí v krátkém časovém úseku větší počet osob nebo otisků pachové stopy. Pachové konzervy i srovnávací pachové konzervy se používají k porovnávání pachů teprve po 24 hodinách od jejich snímání a nejméně 10 hodin po dodání na odborné pracoviště, pokud není z taktického hlediska nutno provést porovnání dříve. Před začátkem srovnávání pachů provede psovod - specialista kontrolu náhodné zajímavosti pachové konzervy. Za pachovou konzervu z místa činu, položí cvičnou pachovou konzervu se stejným pachem a služebnímu psovi z ní dá načichat. Pokud služební pes, označí pouze cvičnou pachovou konzervu, je náhodná zajímavost vyloučena. Označí-li jinou pachovou konzervu, nelze ji pro další srovnávání pachů použít. Po nasátí pachu z pachové konzervy služební pes přičichává k jednotlivým srovnávaným pachovým konzervám postaveným v řadě a provádí rozlišení pachů, přičemž srovnávanou pachovou konzervu se shodným pachem označí nacvičeným způsobem, obvykle zalehnutím. Psovod nesmí služebního psa jakkoli ovlivňovat. Psovod změni pořadí srovnávaných pachových konzerv v řadě a pokračuje ve srovnávání pachů. Označí-li služební pes srovnávanou pachovou konzervu, umístí ji psovod na jiné místo a srovnávání pachů opakuje. Je-li stejná srovnávaná pachová konzerva označena stejným služebním psem opakovaně, vyjme psovod označenou srovnávanou pachovou konzervu z řady a provede kontrolní výkon. Přitom služební pes nesmí označit žádnou jinou srovnávanou pachovou konzervu. Dále psovod vrátí odebranou srovnávanou pachovou konzervu do řady a po třetím shodném označení je možno srovnávání pachů považovat za průkazné. Totéž provede s druhým psem. V případě, že pes prvně

neoznačí žádnou pachovou konzervu, je možné projít řadu jedenkrát znovu. Pokud nedojde k označení, pachová spojitost nebyla prokázána. Srovnávání pachů se provádí v těchto variantách:

- srovnávací pachová konzerva s pachovými konzervami s otisky pachových stop (od osob k místu činu),
- pachová konzerva s otiskem pachové stopy se srovnávacími pachovými konzervami (od místa činu k osobám),
- pachová konzerva s otisky pachových stop s pachovými konzervami s otisky pachových stop (otisky pachových stop z míst činů navzájem),
- srovnávací pachové konzervy mezi sebou (pro kontrolu shodnosti původního a revizního odběru).

3.3.4 Manipulace s pachovými konzervami

Pro manipulaci i pro sterilizaci určí vedoucí oddělení služební kynologie pracovníky, kteří ovšem nemohou být stejní pro oba dva druhy pachových konzerv, tj. pro konzervu s otiskem a pro pachovou konzervu se vzorkem. Součástí zkompletované pachové konzervy jsou jednorázové sterilní rukavice, sterilní nástroj pro manipulaci s tkaninou aratex, kde se zachycují pachové částice a štítky pro polepení. Jeden štítek modré barvy slouží pro označení pachových konzerv s otiskem a druhý štítek červené barvy je určen pro pachové konzervy s pachovým vzorkem osoby. Skladování pachových konzerv má také svůj řád. Pachová konzerva doplňková musí být uchovávána ve skladu odděleně od pachových konzerv s otiskem nebo vzorkem. Dále musí být pachové konzervy zabezpečeny, aby nedošlo k poškození, záměně, ztrátě či zničení a ještě musí být chráněny před přímým slunečním zářením. V případě že byla při porovnání použita pachová konzerva s otiskem pachové stopy, vyřadí se z evidence a zlikviduje. Pro opětovné použití je možné ponechat pouze skleněnou nádobu, která se následně vysterilizuje. Pokud k porovnávání nedošlo, uchová se pachová konzerva s otiskem pachové stopy po dobu 3 let. Lhůtu lze prodloužit o 2 roky. Pro pachové konzervy s pachovým vzorkem osoby platí totéž, co pro pachovou konzervu s otiskem pachové stopy. Pachové konzervy s pachovým vzorkem osoby určené k likvidaci je možné anonymizovat a použít je

jako doplňkové pachové konzervy při jiných porovnáních nebo při výcviku psů, ovšem o anonymizování a likvidaci se musí sepsat záznam.²⁴

Na závěr této kapitoly je třeba shrnout veškeré problematiky, co se týká jejich náročnosti. Z vlastní zkušenosti již mohu posoudit náročnost výcviku psa základních kynologických činností a výcvik psa na speciální kynologické činnosti (podrobněji bude rozebrán výcvik v následujících kapitolách). Základ je stejný. V prvním půl roce až roce se sleduje a vyhodnocuje, jestli je přidělený služební pes vhodný pro danou skupinu, probíhá základní výcvik formou hry a poznávání. Základy poslušnosti jsou stejné ať už se jedná o psa pro ZKČ nebo SKČ. Rozdíl se pak začíná tvořit u psa pro „klasiku“, kdy po něm chceme, aby byl na povel rozdrážděný a ostražitý až útočný. Naopak psi na „speciálky“ musí být klidní a pracovat pečlivě a s chladnou hlavou. Za sebe bych řekl, že je složitější vycvičit psa na „klasiku“ jelikož ten pes musí být všestranný a musí být dobře vycvičen jak v poslušnosti, v pachových pracích, tak i obranách. Kdežto pes specialista musí mít „jen poslušnost a pachové práce pro které je určen“. Tím samozřejmě nechci zlehčovat náročnost výcviku psa specialisty, ale jak říkám, měl jsem tu možnost si již vyzkoušet obě problematiky a mohu tedy za sebe říci, že výcvik psa „klasikáře“ je náročnější jak po stránce časové, tak i náročnost na požadovanou vycvičenost.²⁵

V současné době je u Policie České republiky evidováno okolo 1023 psů. Z toho je využíváno celkem asi 725 služebních psů s platnou atestací pro služební použití. U krajských ředitelství policie a útvarů s celostátní působností je v současné době zařazeno do výkonu služby přibližně 420 psů hlídkových a výjezdových, dále cca 305 psů specialistů. Psovodi se služebními psy jsou zařazeni na oddělení služební kynologie u všech krajských ředitelství policie, službě cizinecké policie, ochranné službě. Služební kynologie u krajských ředitelství jsou organizačně začleněna pod odbory pořádkové policie krajských ředitelství. Na oddělení služební kynologie jsou zařazeni psovodi specialisté, kteří provádějí na daném území výkon služby se služebními psy specialisty na

²⁴ POKORNÁ, Lenka. *Metoda pachových konzerv*. Online, bakalářská práce. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut Ambis, a.s., Bezpečnostní management v regionech, 2018. Dostupné z: <https://is.ambis.cz/th/hh3ic/>. [citováno 2023-11-18]

²⁵ Vlastní poznatky a zkušenosti

detekci omamných a psychotropních látek, detekci výbušnin, detekci akceleračních, detekci zbraní a jejich částí, detekci lidských ostatků, speciální pátrací práce po pohřešovaných osobách v terénu a se specialisty na metodu pachové identifikace a od 1. 1. 2009 i psovodi skupin základních kynologických činností, kteří s pátracími psy provádějí všechny potřebné činnosti dle požadavků útvarů počínaje prací na místě trestného činu a v jeho okolí, přes vyžádání na zákroky při signálech k ochraně objektů a narušení veřejného pořádku až k plánovanému výkonu služby a k preventivní činnosti v místech možnosti páchaní trestných činů.

3.4 Výcviková střediska

Další důležitou součástí Odboru služební kynologie a hipologie Policejního prezidia jsou výcviková střediska. Nestačí, jen psy odchovat, ale psovodi se musí se psy připravovat k plnění důležitých úkolů. K tomuto účelu jsou určena výcviková střediska. Výcviková střediska se zabývají výcvikem služebních psů pro potřeby všestranného výcviku a speciálního výcviku. Všestranný výcvik se dělí na disciplíny: pachové práce, poslušnost a obranné práce. Speciální výcvik se soustředí na speciální pachové činnosti, kdy je pes cvičen k vyhledání a detekci určitých látek – metoda pachové identifikace, vyhledání drog a omamných látek, vyhledání výbušnin a nástražných výbušných systémů, vyhledání zbraní, vyhledání lidských ostatků, detekci akceleračních, pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. Psovodi v jednotlivých atestačních a výcvikových kurzech absolvují výcvik v rozsahu od 2 do 20 týdnů pro danou kategorii.

3.4.1 Výcvikové středisko služebních psů Býchory

Je nejstarším výcvikovým policejním střediskem. Od roku 1929 byl psovod se služebním psem zahrnut do systemizovaného stavu četnických pátracích stanic. Jednalo se o opatření navazující na přičlenění Ústavu pro výcvik a chov služebních psů četnictva v Pyšelích k Ústřednímu četnickému pátracímu oddělení v Praze. V roce 1952 bylo zřízeno nové výcvikové středisko Veřejné

bezpečnosti pro výcvik služebních psů v Býchorech, okres Kolín. Tím bývalé výcvikové středisko v Pyšelicích zaniklo.

V roce 1958, po 6 letech dobudování výcvikového střediska v Býchorech, byl vedle vstupu do objektu postaven obnovený kámen, který připomínal věrnou službu psa člověku. Dokumentoval to nápis na tomto kameni: „Na paměť věrných služeb psa ARCA, zastřeleného při poskytování pomoci svému vůdci v Kolerově 2. VIII. 1931“. Památník lidského vděku za věrnost zvířete postavily Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze a Spolek k ochraně zvířat v Československé republice, tento byl v minulosti odstraněn.

Psi se zde připravují k všestrannému i speciálnímu použití. Psům je po absolvování kurzu a splnění podmínek přezkoušení zadána atestace pro danou kategorii.

3.4.2 Výcvikové středisko služebních psů Dobrotice

Výcvikové středisko Dobrotice bylo v letech 1993-1994 přebudováno z bývalé školní pohraniční roty. Je dislokováno ve Zlínském kraji cca 5 km od města Holešov ve směru na Bystřici pod Hostýnem. První kurzy psovodů se služebními psy zde byly zahájeny v září 1994. Středisko má celostátní působnost s kapacitou 80 kotců pro služební psy a jeho činnost je zaměřena zejména na odbornou přípravu psovodů a výcvik služebních psů Policie České republiky. Na základě meziresortních dohod je zde dále prováděna odborná příprava psovodů se služebními psy obecních (městských) policií a vězeňské služby. Rovněž zde se psi připravují pro všestranné a speciální práce. Psům je po absolvování kurzu a splnění podmínek přezkoušení zadána atestace pro danou kategorii. Dále se zde psi speciálních činností připravují na metodu pachovou identifikaci osob. V roce 2022 zde bylo otevřeno nové moderní pracoviště metody pachové identifikace s kompletním potřebným vybavením pro tuto velice náročnou činnost.

3.4.3 Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora

Výcvikové středisko Plzeň - Bílá Hora vzniklo koncem šedesátých let jako výcvikové středisko služebních psů ozbrojené ochrany železnic, později železniční policie. Nachází se v rekreační oblasti boleveckých rybníků, na břehu řeky Berounky na předměstí města Plzně. Během několika let středisko prošlo řadou úprav a stavebních zásahů až do současné podoby. Je zde vybudována cvičná kóje pro výcvik psů na metodu pachové identifikace. Dále zde najdeme sklad pachových konzerv, sterilizátor a vše potřebné k výcviku těchto specialistů. V současné době zde probíhá výchova a výcvik mladých psů pro doplnění potřeb jednotlivých útvarů Policie ČR.

3.5 Chovatelské stanice Policie ČR

Psi odchování u Policie nejprve nesli jméno chovatelské stanice SNB a z Pohraniční stráže. Následně se název chovatelské stanice změnil na název od Policie a posléze od Policie České republiky. Všichni psi, kteří se dnes narodí u Policie, mají název chovatelské stanice „*od Policie České republiky*“.

Domažlice

Nejstarší dějiny města Domažlic jsou spjaty s celní osadou, která existovala již v 10. století. Zdejší krajinou procházely zemské stezky, podél nichž byly zakládány chodské vesnice. Jejich obyvatelé – CHODOVÉ, konali hraniční pochůzky a dbali na bezpečnost těchto stezek. Po nich převzala ochranu státních hranic Pohraniční stráž (PS), která ji vykonávala až do roku 1990, která také vybuodovala chovatelskou stanici v obci Hostouň na okrese Domažlice. V roce 1962 byla tato chovná stanice přemístěna do Domažlic na pohraniční brigádu PS. Do roku 1972 byla tato chovatelská stanice budována pouze ze dřeva a pletiva. Teprve v tomto roce byla vystavěna chovatelská stanice nová z ocelové konstrukce a hliníku. Činnost chovatelské stanice byla v roce 2028 v Domažlicích ukončena a její provoz byl přeložen do CHS Prackovice nad Labem.

Prackovice nad Labem

Historie chovatelské stanice policejních psů v Prackovicích nad Labem sahá až do roku 1953, kdy zde byla založena ústřední kriminální službou první chovatelská stanice pro útvary SNB. Tenkrát chovatelská stanice sloužila pro odchov německých ovčáků, dobrmanů, bíglů, bloodhoundů, labradorských retrievrů a dalších plemen. Chov služebních psů zde byl v roce 2011 přerušen, chov služebních psů byl do Prackovic nad Labem opětovně navrácen v roce 2018. V současné době je Policie České republiky jediným bezpečnostním sborem u nás, který má vlastní kynologickou chovatelskou stanici. V Chovatelské stanici Prackovice nad Labem je k chovu služebních psů využíváno okolo 20 chovných fen plemene německý ovčák a 2 feny plemene Belgický ovčák Malinois. Kapacita chovatelské stanice je přibližně 100 odchovaných štěňat ročně. Z těchto štěňat jsou přísnou selekcí vybíráni další chovní jedinci. V současné době je chovatelská stanice pod vedením Mjr. Mgr. Hany Haschkeové.²⁶

4 Výcvik a srovnání výcviku se zahraničím

4.1 Výcvik

Základní činnost nejen psa, ale všech zvířat, je vyvolána podrážděním nervové soustavy. To znamená, že podráždění jsou buď přirozené a vznikají přímo v organismu například hlad, nemoc, nebo jsou reakcí na podráždění z okolního prostředí například háravá fena, zvuk, světlo. Na tato podráždění jsou dva typy reakcí, a to buď reflexy, nebo útlumy. Reflexy se rozdělují na podmíněné a nepodmíněné.

➤ Nepodmíněné – jsou základními nebo také vrozenými reakcemi v chování, tedy i nezbytné k životu, a k projevu nepodmíněných reflexů není podmínkou životní zkušenost.

²⁶ Webový portál policie České republiky. Online. Článek – odbor služební kynologie a hipologie. Dostupné z: Policie.cz, <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727>. [citováno 2023-08-16].

HRINKO Martin. *ŘSPP – Metodika a podpora pořádkové policie*. 1. vydání. Praha: ŘSPP PP ČR Praha a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2015. ISBN 978-80-7385-159-0.

➤ Podmíněné – to jsou naopak ty reakce, u nichž je podmínkou životní zkušenost, tedy co se zvíře naučilo během života (učení), takže u psa už jsou to pak například jednotlivé povely.

Při výcviku psa zohledňujeme také to, jaký je typ podle jeho nervové činnosti. Tedy choleric, sangvinik, flegmatik, a melancholik.

➤ Nevyrovnaný (choleric) – velmi silné podráždění, rychle se dostane do vzruchu, ten převládá nad útlumem

➤ Vyrovnaný – temperamentní (sangvinik) – podráždění a útlum jsou v rovnováze a projevují se stejně, tedy pes se dostává rychle do vzruchu, ale pak je také snadné dostat ho do útlumu, pro výcvik je tato povaha asi nejvhodnější.

➤ Vyrovnaný – klidný (flegmatik) – v podstatě vzruch a útlum jsou také vyrovnané, ale na rozdíl od předešlého typu je celý proces pomalejší. Podráždění pozvolna střídá útlum a naopak.

➤ Slabý (melancholik) – tento typ je nejslabší a pro službu nejméně vhodný. Pes jde velmi rychle do útlumu.

Je samozřejmé, že úspěšnost výcviku není pouze na psovi, ale také na jeho cvičiteli. Psovod je pro psa nejvíce ovlivňující činitel, ale pokud se psem netvoří harmonickou dvojici, úspěšnost výcviku klesá. Psovod tedy musí neustále sledovat svého psa a vydávat přesná a jasná povely, pohyby, i intonaci hlasu a v podstatě všemu, co by mohlo ovlivnit výcvik psa a to už jak v dobrém nebo špatném slova smyslu. Je tedy dobré si výcvik nejdříve dobře promyslet, tedy dopředu vědět, co chci se psem v daný trénink cvičit. Velice důležité je, aby byl psovod důsledný, důrazný a trpělivý. To samozřejmě neznamená, že bude na psa hrubý nebo zlý. Pokud cvik začne psovod cvičit špatně, v budoucnu by to mohlo mít za následek to, že pes se naučí špatnému návyku, který je pak těžké odstranit. Hlavními chybami při výcviku tedy jsou především polidšťování psa, hrubé zacházení, nesprávné používání zákazů a také nepodmíněných a podmíněných podnětů. Špatně je také to, když si psovod neuvědomí tzv. nežádoucí spojitost. To znamená, že například ve snaze, kdy chce přerušit nežádoucí činnost psa, vydá povel "Fuj", a hned poté přijde povel "ke mně" a po

tomto celém dostane odměnu. V konečném důsledku to bude znamenat, že pes na povel "fuj" bude přibíhat k psovodovi pro pamlsky.

Okolnosti, které mohou ztížit nebo zlehčit výcvik

Za prvé je to určitě prostředí. Je důležité sledovat práci psa v různých prostředích, z lehčích, přecházet na těžší. To znamená, že například hned na první trénink obran, psa nepošleme do tmavé místnosti, se kterou nemá zkušenosti, aby tam na něho někde figurant vltнул. To by psa mohlo odradit. Nebo na stopách ho hned nepošleme na těžkou asfaltovou frekvenci. Důležitý je stav organismu psa. Ten má v době výcviku velmi podstatný význam. Je tedy nezbytné věnovat každé změně v chování psa pozornost, a to ať v poklesu chování psa (bázlivosti) nebo naopak zvýšené dráždivosti. Je tedy podstatné, aby psovod znal dokonale svého psa a problém dokázal odstranit nebo na něho včas zareagovat anebo naopak aby toho dokázal využít ve prospěch psa. Dále je důležité také teplota a povětrnostní podmínky celkově. Psovod s nimi musí umět pracovat. Je tedy rozdíl například v tréninku, který se dělá v létě a v zimě. Musíme dbát zřetel na to, že například nebude zrovna šlapat stopu na rozpáleném chodníku, i když jsme to měli v původním plánu výcviku, ale půjdeme například do lesa, kde nebude teplota tak vysoká. Obecně je jako ideální teplota pro výcvik uváděna v rozmezí od +25°C do -20°C. Je samozřejmě i důležité umět pracovat s větrem, aby to neovlivňovalo psa, při stopách, při revírování nebo vyhledání předmětů.

Ale samozřejmě ve službě nám pak může být i nápomocen, po větru se lépe nese zvuk. Výcvik by se měl provádět tak, aby co nejvíce navozoval skutečnou událost, to znamená střídat prostředí i figuranty, noční a denní dobu, rušivé i klidné prostředí.

4.1.1 Metodika výcviku psů

Výcvik psa znamená v podstatě cílevědomé působení člověka na psa, kdy jde o to psa naučit a vykonávat úkony na základě pokynů. Cvik je činnost psa, kterou provádí na povel nebo signál cvičitele. Mezi čtyři základní metody výcviku patří metoda mechanická, chuťově-dráždivá, kontrastní a napodobovací.

- Mechanická – jde o metodu, kde hlavním podnětem je použití mechaniky a funguje jako přinucení provedení cviku. Tedy například cvik „sedni!“ se provede tak, že se vysloví povel a k tomu se lehce škubne vodítkem. Jako výhoda této metody je, že si pes velice rychle spojí podněty a cvik zvládá provádět v krátké době. Samozřejmě má ale i negativní stránky, kdy může při špatném postupu dojít k narušení kontaktu a důvěry psa ve svého psovoda.
- Chuťově – dráždivé metoda – zde jako největší motivace funguje potrava. Může se jednat o krmnou dávku, kdy tak můžeme při výcviku psa tuto zpracovat a to znamená, že pes ví, když e jde cvičit, jde se „žrát“, nebo můžeme použít pamlsky, které jsou jako bonusem, jeto tedy něco lepší než jen třeba granule (párek, salám, ...) pes je motivován k práci tím, že dostane svou oblíbenou potravu. U této metody je výhodou, že se upevňuje kontakt mezi psem a psovodem. Pes ví, že u svého pána dostane vždy „nažrat“. Využívá se především při začátcích výcviku mladých psů a při nácviu stopování, kdy slouží jako motivace.
- Kontrastní metoda je spojení mechanické a chuťově – dráždivé. Je nejpoužívanější a tvoří základ metodiky výcviku.
- Napodobovací metoda – tato metoda se používá opět především při výcviku mladých psů, kdy například u nácviu „zloby“ dáme na úvaz zkušeného psa, který je pevný, dobře štěká a vedle něho se uváže mladý, nezkušený pes. Poté figurant dráždí psi nějakou pomůckou, starší zkušený pes okamžitě reaguje, štěká, je rozčilený. Mladý pes to u něho vidí a snaží se ho napodobit.

4.1.2 Počáteční výcvik štěněte

Jak již bylo řečeno, ve výcviku psa je důležité, aby to psa bavilo a aby cvičil rád. Je tedy na začátku dobrá přijít na to, za co pes bude ochotně plnit psovodovi bo povely. Nejčastěji to bývá za balónek nebo pamlsky. Pes se vodí do různorodých prostředí, kde si nejdříve toto prostředí prohlédne bez samotného výcviku. Stačí, abychom se tam s ním procházeli, ale jen si hráli s balónkem nebo mu dávali pamlsky, za to že třeba překoná nějaké nepříjemné zákoutí nebo podlahu, pes tak získává jistotu, že se nic neděje a že může být v každém prostředí, až potom, když víme, že pes prostředí vůbec neřeší, začínáme na takových to

místech s výcvikem. Cviky se musí neustále připomínat a opakovat, protože zejména u mladého psa dochází k rychlému vyhasínání podmíněných reflexů. Jde o to vybudovat od začátku v psovi samotném jistotu, pak bude výcvik jednodušší a nebudeme muset v budoucnu řešit nějaký problém, který e v pozdějším věku hůře odstraňuje. Samotný výcvik začíná okolo 3 měsíce, pes by již měl být plně navyklý na své jméno, měl by umět tedy přiběhnout na přivolání, začínají se cvičit jednoduché cviky poslušnosti, jako sedni, lehni, vstaň dále překážky, které jsou buď přímo na cvičáku, nebo můžeme využít i přírodní překážky při procházkách, například, padlý strom, potok... . Ve 4 měsících se pomalu začíná se stopováním. Začínáme samozřejmě od nejjednodušších stop, tedy například nekonečný, „propamlskovaný“ čtverec, kde pes v podstatách chodí jen pořád dokola a vysbírává pamlsky, které tam psovod neustále dosypává. Poté se přechází na klasické stopy. Do jednoho roku by stopa neměla být více jak 150 m dlouhá a 15 minut stará.

Výcvik se dá přizpůsobit podmínkám a možnostem. Je dobré střídat výcvik individuální – pes má více klidu na práci, více soustředí, ale také je důležité, aby si pes zvykl na rušivé elementy, zejména cizí psy a osoby na místě a k tomu je dobrý výcvik skupinový pod vedením jednoho z psovodů.²⁷

4.1.3 Výcvik psa stopaře

Výcvik služebních psů v pachových pracích je považován za nejtěžší odbor výcvikové práce, což je vidět na všech pachových zkouškách i závodech, kdy pachové práce jsou pro většinu psů i psovodů největší překážkou. Začátek pachových prací by měl být již kolem 3 měsíce věku psa. Pes stopař se dá rozdělit do tří kategorií. A to pes pevný, jistý a čistý.

Pevný pes stopař je ten pes, který hledá tak, že sleduje po zemi lidskou stopu a nesnaží se, aby osobu nebo předměty našel s vysokým nosem revírováním. Jistým stopařem je ten pes, který na stopě, na kterou byl uveden, setrvá a nepřechází na křížující jí jinou stopu, starší nebo mladší, pokud rozdíl ve stáří stopy je více než tři minuty. Jistý stopař sleduje stopu podle jejího celkového

²⁷ HARTL Karel. *Výchova a výcvik psa*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 2022. ISBN 978-80-206-1396-7.

pachu, který se liší od pachu stop starších nebo mladších. Čistý stopař sleduje stopu jen podle individuálního pachu osoby, která ji kladla. Proto má čistý stopař v každém případě setrvat na stopě, na kterou byl uveden, a nemá přejít na žádnou jinou ji křížující stopu, ani když se jedná o stopu přesně stejně starou, protože každá jiná stopa má jiný individuální pach. Jak bylo již uvedeno, s výcvikem psa je, pokud možno začít v co nejučtější věku. Jako nejdůležitější základ pozdějších pachových prací musíme především vybudovat kamarádský poměr mezi psem a psovodem. Tohoto docílíme nejlépe, máme-li psa co nejvíce ve své blízkosti.

První stopy může štěně vypracovat již ve stáří 2-3 měsíce. Je výhodné, umí-li štěně již předtím přinášet předměty. Například bydlí-li psovod tak výhodně, že má ze zahrady východ přímo do luk, dosáhne se hledáním po stopě nejsnadnějším způsobem. Chodí-li psovod se štěnětem na procházku od začátku v určitou dobu tímto východem a pokračuje-li v chůzi jednou rovně, jednou doleva a jindy zase doprava, stačí, aby mu pomocník štěně podržel na zahradě. Psovod sám odchází, v chůzi ještě mluví ke štěněti, ve vratech ještě na něho zavolá, pak vyjde do luk, nechá otevřené dveře, zastaví se ihned za nimi, šlape na místě asi 1-2 minuty sem a tam, aniž by rozhrabal zem, jelikož pak by byl tento pach silnější než pach lidský a odejde pomalými krůčky s větrem v zádech cca 100-200 kroků do luk. Tam si lehne nebo se schová za křovím, tak že má přehled, co se děje u vstupu do zahrady. Pomocník vypustí štěně po předem domluvené době. Když štěně běží ke dveřím zahrady, opakuje pomocník několikrát naléhavě a tlumeně slovo „hledej“. Štěně vyběhne z vrat a rozhlíží se po psovodovi. Nespatří-li ho, poběží buď bez rozmyšlení některým směrem, a to nejčastěji tím, kterým s psovodem šlo při poslední společné procházce. Neběží ovšem daleko, zastaví se, vrací se, běží kousek na jinou stranu, zastavuje se, poslouchá, běží pak kus s vysokým nosem proti větru (tam psovod nesmí být, protože vítr nese přímý pach schovaného psovoda daleko, kdyby jej štěně zachytilo, běželo by s vysokým nosem přímo k psovodovi, aniž by jej zajímala stopa. Potom psovod musel klást stopu v zádech). Když všechny pokusy vyznějí naprázdno, vrací se štěně neustále k zahradním dveřím a snaží se orientovat pomocí zraku a sluchu. Psovod se musí chovat úplně tiše, aby ho štěně nevidělo ani neslyšelo. Konečně začne štěně kroužit a najednou zachytí

pach stopy, nebo ještě častěji pach, vycházející z toho místa, kde psovod na začátku stopy chvíli přešlapoval. Štěně ihned projeví radost a běží po stopě k psovodovi, který je pěkně uvítá, dá mu pamlssek nebo oblíbenou hračku a pomazlí se s ním více než kdy před tím a hlasem a intonací mu dá jasně najevo, že úkol splnil.

Tímto bylo dosaženo, že štěně poznalo:

1. Že čich je nejspolehlivějším smyslem, který ho vede spolehlivě k cíli, i když jeho ostatní smysly selhaly.

2. Že se k cíli dostane tehdy, sleduje-li pach po zemi, nikoli pracuje-li s vysokým nosem proti větru, čímž štěně poznalo základní pravidlo stopování.

Tento průběh na stopě je nesmírně důležitý pro další stopařské práce. Nejčastějšími chybami při tomto cviku jsou ty, že psovod si neověří, jakým směrem vítr fouká, a tak se stane, že ho najde díky vysokému nosu, tedy větřením, nebo pes zjistí polohu psovoda díky sluchu a zraku, tedy že psovod je špatně ukryt, nebo je hlučný. Všechny tyto negativní okolnosti, mohou později velice negativně ovlivnit další výcvik psa stopaře.

Když za sebou máme několik takovýchto zdárných pokusů a pes si je již jistý, že jeho nejsilnějším smyslem je čich, můžeme přejít ke stopování na vodítku, kdy vlastně postupujeme úplně stejně jako u předchozí fáze, pouze už je pes veden pomocníkem na vodítku, na které musí být samozřejmě předtím zvyklý a naučený, stejně jako na obojek. Další fází je stopa, která je položena psovodem a následně je i pes veden psovodem. Je důležité, aby se stopa nikde nekřížila, proto se musíme po ukončení stopy vracet na místo vždy obloukem, aby pes nemohl zbloudit na stopu, kterou jsme se vraceli zpět. Ze začátku samozřejmě stopa není moc dlouhá a ani stará. Jde nám o to, aby se pes utvrdil, že jde správně. Do stopy se kladou předměty a stopa je hodně „propamlskovaná“. Samozřejmě zde platí zásady o větru. V této fázi se postupně přidávají předměty a první lomy (změny směru). Po zvládnutí této fáze, tedy umí-li pes značit předměty a pracovat s lomy, můžeme přistoupit k další fázi a tou je rozeznávání různých pachů. Tedy psovod našlápne stopu s předměty a proti němu našlápne stopu cizí osoba, kdy tato odhazuje také své předměty. Pes by neměl na cizí pach ani předměty reagovat. Samozřejmě do toho se stopy neustále prodlužují jak časově, tak i vzdáleností, do toho začínáme zapracovávat více terénu, tedy

přechody z jednoho terénu, například les – pole – louka a přidávají se i lomy. Pokud má pes již toto správně zafixované, může začít fáze kdy psa učíme vyhledávat cizí stopu (cizí pach). Pes je již neučený, že musí najít onen individuální pach, do této doby byl tedy učen, že musí najít pach svého psovoda. Samozřejmě se opět začíná od nejjednoduššího. Tedy krátká stopa, která je „propamlskovaná“, bez lomů a změn v terénu a bez předmětů. Jde o to, aby si pes osvojil, že nevypracovává jen stopu od svého psovoda, ale i cizí stopy (pachy) na které je na začátku uveden a je po něm požadováno, aby je sledoval. Postupem, času se zase vše ztěžuje, délka stopy, čas, lomy, odstraňují se pamlsky, přidávají se předměty, změny v terénu, křížení stopy jinou osobou atd. Až když pes zvládá naprosto s jistotou tyto stopy, je připraven k výkonu služby.²⁸

4.1.4 Výcvik psa obranáře

Výcvik psa pro obrané práce je pro služební kynologii velmi důležitý, i přesto, že v praxi k situaci, kde je pes přímo vyslán na pachatele u nás nedochází. Už na začátku, při výběru štěněte se hledí na jeho povahové vlastnosti. Tedy jak je například průbojný mezi ostatními štěňaty při krmení, jestli si umí ubránit hračku, ne každý pes je totiž vhodný pro obranářské práce, a hodní se například více na speciální činnosti (viz. předchozí kapitoly) nebo je tak bázlivý, že se pro služební kynologii nehodí vůbec. Ve většině případů se vychází z toho, že pokud byli rodiče dobří psi, měl by jejich vlastnosti podědit i jejich potomek, samozřejmě s dostatečnou dávkou výcviku a rozvoje. Základními vlastnostmi psa obranáře jsou kořistnický, obranný a ochranný pud. U kořistnického pudu hledíme na to, jak je pes schopný „ulovit si kořist“. Kořist je v tomto případě nahrazena pomůckou, kdy například figurant nebo pomocník před psem, který je na vodítku pod kontrolou svého psovoda, pobíhá s pomůckou například rukávem, ringem nebo peškem tak, aby psa vydráždil k ulovení této pomůcky a došlo tak k zákusu. Následně se už v zákusu pracuje tak, aby byl zákus pevný a jistý. Cílem je boj o tuto kořist. U obranného pudu jde naopak o takzvaný pud sebezáchovy. Figurant se snaží na psa útočit nebo vytvořit tlak, zahnat ho do

²⁸ EIS Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7.

Vlastní poznatky a zkušenosti

kouta, tak aby byl pes nucen zaútočit a chránit tak sám sebe. K většímu tlaku na psa může být použit tzv. leader, kdy dochází k náznakům úderů na psa. Při obranném pudu může nastat buď pasivní obrana, kdy dojde ke změně útekové reakce v agresivní obranu nebo aktivní obrana, což znamená, že reakce psa je ihned ostrá a pes útočí ihned. To většinou bývá u povahově silných psů. Posledním základním pudem je pud ochranný. V podstatě jde o to, že v tomto případě si pes chrání svoji smečku (v tomto případě svého psovoda), kdy tento je bezprostředně ohrožen nepřítelem. Může se cvičit například tak, že pomocník vezme psovi jeho kořist a vyvolává v něm rivalitu o ní. Nebo figurant přímo napadá psovoda. Cílem je vyvolat v psovi obranu proti nepříteli. U výcviku psa obránáře, je velice důležité, aby figurantem byl zkušený člověk a aby nedošlo například ke zrazení psa nepřiměřenou hrubostí nebo špatnou manipulací v zákusu. Jako vždy při výcviku psa platí, že se začíná od nejjednodušších věcí, založených na hrách, například přetahování se se štěnětem o kus hadru, nebo brání mu jeho oblíbené hračky. Je také velice důležité, aby měl pes vždy pocit vítězství, na konci hry nebo v pozdější fázi výcviku. Tedy aby si svou kořist odnesl, nebo aby byl figurant zahnán na útek. Psovi roste sebevědomí. Zde jde dobře metodu napodobovací, kdy například mladý a nezkušený pes sleduje toho zkušeného, zároveň je to pro něho motivace a i konkurence, pes se proto více snaží a napodobuje to, co dělal pes starší. Nedílnou součástí výcviku psa obránáře je samozřejmě i poslušnost. Bez stoprocentní ovladatelnosti psa, je výcvik obran takřka vyloučen. Pes totiž musí umět „kousat“ na povel a samozřejmě i pak pustit. Musí být vycvičen k okamžitému odvolání. Je nežádoucí, aby byl agresivní a útočil na vše co kolem něho projde, takový pes je pro službu absolutně nepřijatelný. Do obranných prací, patří i takzvaný „revír“, což znamená vyhledání osoby ukryté nebo ztracené v objektu nebo volném prostředí. Zde je tedy důležité, aby pes uměl rozlišovat, kdy napadnout osobu a kdy ji má pouze označit vyštěkáním. Návčik „revíru“ spočívá v tom, aby později pes dokázal samostatně pracovat, vyhledat osobu a „značit“ ji tak dlouho, dokud na místo nepřijde psovod. Opět návčik začíná tak od nejjednoduššího, tedy v tomto případě tak, že figuranta pes vidí a vyštěká ho tzv. napřímo. Tedy figurant ukáže psovi, že mu bere jeho míček, běží o kus dál, psovod se nechá k figurantovi doslova dotáhnout tak, aby pes nemohl dorážet na figuranta. Pes by

měl pochopit to, že u figuranta pouze sedí nebo stojí, popřípadě pobíhá a štěká, když je štěkání dostatečně intenzivní a dlouhé, dostane figurant pokyn od psovoda, aby míček psovi hodil. Když je toto zcela stoprocentně zvládnuté, začíná se osoba schovávat, aniž by pes věděl, kde je, prodlužuje se čas, kdy jde pes figuranta hledat a zlepšují se úkryty a samozřejmě i zvětšují teritoria. Cílem nácviku je, aby pes dokázal samostatně pracovat a najít ukrytou nebo ztracenou osobu.²⁹

4.1.5 Výcvik psa specialisty

Začátek je samozřejmě stejný jako u výcviku psa „klasikáře“. Nejdříve je důležité, aby si pes zvykl na jméno a vybudovali jsme si s ním dobrý kontakt, což znamená, aby si nenásilně zvykl na prostředí na ostatní členy smečky a na okolní svět. Jako první na řadu přichází poslušnost formou hry, rozvíjení kořistnického a loveckého pudu, práce se vzruchem a útlumem a taky odpočinek. Pro práci psa specialisty je alfa a omega práce s pachem. Ten se dělí na tři základní rozdělení.

a) Pachový kužel (mrak) - při proudění vzduchu dochází k unášení molekul pachu od zdroje určitým směrem. Zpravidla čím dál jsem od zdroje pachu (vzorku, osoby), tím je koncentrace nižší a pachový kužel širší

b) Horizontální pachový kužel (mrak) - Vytváří se v horizontální rovině, jeho podélná osa je ve směru větru nebo proudění vzduchu.

c) Vertikální pachový kužel (mrak) - Vzdušné proudy v závislosti na stoupající teplotě způsobí vystoupaní molekul pachu vzhůru nad jeho zdroj. Při horizontálním proudění dojde k nárazu šířeného pachu do překážky.

Dále je potřeba vysvětlit si další důležité pojmy, se kterými se setkáváme při výcviku psa specialisty.

1. Primární pachové ložisko – ve vnitřních prostorech, kde se vzduch téměř nepohybuje (ve volném terénu se bezvětrí takřka nevyskytuje) má pach tendenci se držet u zdroje pachu a všude okolo něj, vytváří tak primární pachové ložisko.

²⁹ MÜLLER Manfred. *Výcvik ochranného psa*. 1. vydání. Praha: Brázda s.r.o., 2009. ISBN 978-80-209-0368-6.

KOMOLÝ Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. ISBN 28-007-63.

2. Sekundární pachové ložisko - molekuly pachu unášené větrem nebo prouděním vzduchu se mohou např. hromadit u překážek (u stěny se kumulující pach, u stromu, křoví apod.). Následně se může zformovat nový pachový kužel. (vertikální i horizontální, podle proudění vzduchu / větru).

3. Pachová mezera - místa, kde dochází k přerušení pachového kužele / mraku, na trase pohybu psa od místa zachycení pachu ke zdroji tohoto pachu, vlivem terénu a proudění vzduchu, vlivem umístění zdroje pachu (např. výška - přímo pod ní)

Faktory ovlivňující šíření pachu jsou především profil terénu nebo prostoru, teplota vzduchu, tlak, vlhkost, zdroj pachu (schopnost pachu uvolňovat), povětrnostní podmínky (síla větru), proudění vzduchu (denní noční doba, stav před bouřkou, vodní hladina). Velice důležité je značení. Slouží k přesné identifikaci, že služební pes našel hledanou látku. Značení můžeme mít aktivní nebo pasivní. Aktivní značení znamená hrabání a štěkání. Pasivní značení je zaujatím polohy (sednutí, lehnutí), nebo tzv. zamrznutím. Výběr značení si většinou volí sám psovod, výjimkou je pes „bombař“, kde je nežádoucí kontakt s látkou, zde se tedy vyžaduje značení pasivní. Jak již bylo řečeno, je samozřejmě důležité rozvíjet vyhledávání psa postupně. Začíná to tedy hrou, lovecký, kořistnický pud, výměny (druhý balonek, pamlsk...), postupné lehoučké schovávání předmětu (cca od 3,5 měsíce) - vždy nález do kontaktu, měnit prostory (venkovní / vnitřní), měnit čas výcviku, prostředí (pomalu zařazovat i nepříjemné povrch – rošty, pet lahve apod.), neřešit počasí, zařazovat rušivé vlivy, přibírat diváky (rušivé mluvení). Dále je důležité dát si pozor zejména na věk, vyspělost, povahu psa, na období výměny zubů, nespěchat, nevytvářet zbytečný psychický tlak, zatěžovat postupně, když nemám den – radši necvičím - víc škody než užitku, přehnanou fixaci na schovávaný předmět, napachování prostoru vlastním pachem, vytváření nechtěných spojitostí (př. mobil v ruce, pachová stopa, stále šuplíky apod.) Všechny tyto věci mohou negativně ovlivnit práci psa.

Možnosti vtiskávání látky:

a) z ruky – sniffer, sklenice

b) komínky – tvárnice, květináče, bedny (POZOR: pes nesmí s komínkem samovolně pohybovat, pokud měníme pořadí komínku, vždy přesouváme celý komínek). Komínky se staví do kruhu, do řady nebo nepravidelně „cik cak“

c) ostatní – využití oblíbené hračky, např. balonek, využití předmětu - novodurová trubka s otvory, ve které je vložen vzorek látky (pes jde do kontaktu se vzorkem, je vůči němu aktivní, využitelnost např. u akcelerantů). Dále se můžeme potkat s pojmy „klamák“, který slouží k ověření správnosti navtiskaného vzorku - tzv. rozlišování, začíná se od jednoduššího k těžšímu, nejprve se zakládá do komínků, následně je možno založit i v reálném prostředí (např. dealeráky + čistý nosič HMTD, TATP, látky podobné vzorku...), vlastní pach psovoda - napachované věci psovoda; druhým pojmem je čistá řada/prostor - pes se učí pracovat i bez nálezu vzorku, následné přenesení do reálného prostředí, odměna, prodlužování času hledání. Trénink by měl být pestrý, což znamená že vzorky zkusíme v různém množství a gramáži, různá doba založení (klidně zkusit 24h v uzavřené místnosti apod.), u SM - různé stáří rozkladu, různý druh (shořelé, utonulé apod.), nevyhýbat se frekventovaným místům (náměstí, parkoviště u nákupních center apod.), u SP - např. zkoušet jen reakci na pach bez kontaktu s člověkem (oplocenka), osoba sedící na lavičce čte noviny, při výcviku se snažit dostat do fáze, že se snažíte psa nacytat, dělat mu to pestré, o to víc roste, získává zkušenost a vy mu věříte (udělatelné, případně zkoušet co ještě pes je schopen dát, ale nebrat jako chybu - paštika na vzorku apod.)

Máme několik typů prohlídek. Jako první je prohlídka terénu. Ta by měla vypadat následovně. Prohledání buď se psem na volno nebo pes na dlouhé vodičce, což může omezovat v pohybu, psovod by se měl pohybovat v prostoru, který již pes prohledal, (SV) nesoustředit vzorky jen k markantům, ale i na volné ploše (psi mají tendence vypínat nos). U prohlídky objektu se zaměřujeme na taktický vstup, nepřemísťovat věci, nerozsvěcovat, nic nezapínat a nevypínat (SV), nic nekonzumovat, včetně vody pro psa, myslet na proudění vzduchu (okna, dveře,), nechat psa pracovat samostatně, rychlý screening, detail, psa odměnit i za dobrou práci v čistém prostoru, aktivace psa (vlastní vzorek). Dále se provádí prohlídka dopravního prostředku. Prohlídka bez psa (podezřelé předměty, změny), kontrola i přilehlého okolí dopravního prostředku, vnějšek vozidla, otevřít

vozidlo – odvětrat, optická kontrola vnitřku (do vozidla nevstupovat, nesedat, nespustit, nic nezapínat, nemanipulovat s věcmi), po odvětrání očichat se psem (co není očicháno, tam se nešlape, ani pes – SV), vagóny, letadla, kolejový svršek. Prohlídka zavazadel a předmětů – předběžná vizuální kontrola, se zavazadlem / předmětem nemanipuluji (SV), pokud mám očichat samostatné zavazadlo / předmět, nikdy nenasazuji psa přímo jen na zavazadlo / předmět, pes po zavazadlech nešlape (dříve SD), pokud možno zavazadlo očichat po celém obvodu. Prohlídka osob nebo oděvních svršků – předběžná vizuální kontrola, osoby stojí / sedí / chodí, na osoby neskáče (hl. SV, ale vesměs žádný pes), svršky na židlích = komínky, pozor, ať pes nedoluje v kapsách, pozor na stereotyp.³⁰

Obrázek 1: Služební pes značí ukrytou látku (heroin)

Zdroj: archiv autora

³⁰ nrap. KRAMOLIŠOVÁ, Naděžda. *Výcvik a výchova psa specialisty*. Přednáška. Býchory: Kurz psůvoda specialisty, 15. ledna 2021.

4.2 Srovnání výcviku a použití psa se zahraničím – Slovensko

Stejně jako u nás, je i u našich sousedů využívání služebních psů zaměřeno především na ochranu života, zdraví a majetku, které se dělí na klasickou kynologii a speciální kynologii. Klasická kynologie je jako u nás zaměřena především na hlídkovou činnost, dohled nad veřejným pořádkem, obrané a pachové práce (zadržení a eskorta nebezpečného pachatele, vyhledání nábojnic nebo pachových předmětů souvisejících s trestnou činností, vyhledávání pachových stop) a oproti naší služební kynologii je na Slovensku pod klasickou kynologií vedena i tzv. Metoda pachové identifikace (MPI), která slouží ke srovnání pachových vzorků odebraných na místě s pachovým vzorkem podezřelé osoby. U nás je tato metoda zařazena pod speciální kynologii. Speciální kynologie se stejně jako u nás zaměřuje na vyhledávání omamných a psychotropních látek, výbušnin a nástražných výbušných systémů, akceleratorů hoření, mrtvol a lidských ostatků, zbraní a střeliva. Navíc oproti nám mají naši kolegové ze Slovenska dále mezi speciální kynologií zařazeny psy na vyhledávání pašovaného tabáku a tabákových výrobků, bankovek a cenin, a osoby zavalené a zasypané (záchranné práce). Chov služebních psů zajišťuje středisko pro chov služebních psů v Moravském Svatém Janu. Výcviky služebních psů zajišťují výcviková střediska. Jedno je pro základní kynologické činnosti, se sídlem v Malých Levelech, které je tedy pouze pro „klasiku“, na rozdíl od našich výcvikových středisek, kde jsou pořádány kurzy jak pro klasickou kynologii, tak i pro speciální kynologii. A druhé výcvikové středisko je tedy pouze pro speciální kynologii se sídlem v Devínské Nové Vsi, kde probíhá výcvik výše uvedených problematik pro speciální kynologické práce. Rozvoj služební kynologie na Slovensku začal podobně jako u nás po rozdělení Československé republiky v roce 1993. Kdy i zde probíhal boj s „podsvětím“ a mafiánským prostředím. Bylo tedy třeba rozvinout metody na odhalování trestných činů, především obchod s drogami, ale také třeba právě vyhledávání nástražných výbušných systémů, kdy v 90. letech byl toto velice častý způsob vyřizování účtů nebo zbavení se nepohodlného svědka či konkurenta. I na Slovensku se pořádá Mistrovství republiky, kde mezi sebou poměřují síly ti

nejlepší psovodi se služebními psy z celého Slovenska o putovní pohár ředitele služební kynologie a hipologie Policejního prezidia.³¹

4.2.1 Zajímavost z Německa

Zajímavost se stala v roce 2022 v Německu. V Berlíně totiž nemohli kvůli novelizaci zákona na ochranu zvířat sloužit někteří služební psi. Ten zakazoval určité výcvikové metody, které jsou na služební psy užívány k dosažení cviku. I přesto, že novelizace měla svěřovat především na soukromé chovatele, dotkla se i policejních sborů. Opatření se tehdy týkalo 49 psů z celkového počtu 130. Tedy psů cvičených pro „klasickou“ kynologii (zadržení pachatele, pořádková jednotka,...). Konkrétně šlo o to, že psi měl na krku speciální tažný obojek, kterým byli lehce přiškrnceni, aby uvolnili stisk, když bylo potřeba. A právě toto se nelíbilo ochráncům zvířat, kteří se ihned ozvali. Zřad policie se samozřejmě naopak ozývala kritika, jelikož dle místního policejního důstojníka, vyřazením služebních psů, byla ohrožena bezpečnost osob a majetku. Například, ale braniborská policie vydala tehdy vyhlášku, ve které je uvedeno, že se nová omezení nebudou týkat služebních psů. Dá se předpokládat, že se tak zachovají i ostatní spolkové republiky.³²

5 Výživa a péče o psa; nejčastější nemoci

5.1 Výživa

Výživa psa musí být plnohodnotná a musí obsahovat všechny důležité složky potravy jako jsou bílkoviny, tuky, vitamíny minerály a stopové prvky. Je absolutně vyloučeno, aby byl pes krměn zbytky lidské stravy. Jsou 3 nejčastější typy stravy psa. Prvním z nich je granulovaná strava. Je asi nejrozšířenější. Není časově náročná. Kvalitní granule obsahují veškeré výše uvedené složky. Druhým způsobem je vlastní příprava stravy pro psa tzv. „barfování“. Ze všech

³¹Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Online. *Policajná kynológia*. Dostupné z: [Minv.sk, https://www.minv.sk/?policajna-kynologia](https://www.minv.sk/?policajna-kynologia). [citováno 2024-01-19].

³²HRON, Jan. *Berlín postavil mimo službu policejní psy*. Online. Zpravodajství IDNES. 2022. Dostupné z: [idnes.cz, https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nemecko-policie-psi-zvirata-ochrana-zakon.A220106_133326_zahranicni_jhr](https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nemecko-policie-psi-zvirata-ochrana-zakon.A220106_133326_zahranicni_jhr). [citováno 2024-01-19].

možností je to asi nejzdravější. Psovod sestavuje jídelníček svému psovi přesně na míru. Je ale samozřejmě časově i finančně nejnáročnější. Třetí způsob je podávání potravy psovi ve formě konzerv. Tato metoda je asi nejméně využívána. Samozřejmě je potřeba dobře znát svého psa a podle tomu mu přizpůsobit krmné dávky, záleží také hodně na jeho fyzickém vytížení. Například výhodou granulové stravy je i to, že granule se dají dobře zpracovat při výcviku, a tak svého psa krmíme formou odměny během dne, a prakticky tak vůbec nemusí být krmen z misky. Pes pak samozřejmě ví, že dostane stravu během výcviku a nikdy jindy, a to může být jako velice vhodná motivační pomůcka. Pokud ale psa nekrmíme jen při výcviku a je zvyklý na krmení i z misky, je dobré mu krmnou dávku rozdělit alespoň na dvakrát u štěňat i třikrát a víc. Nedochozí pak k tomu, že pes zhltná vše najednou a vyhneme se tak náhlým zdravotním problémům jako je například torze. Ze začátku je někdy problém vyladit u granulí ten správný typ, co se týká obsahu složení. Pes se může dokrmovat i pamlsky, které jsou také součástí výcviku (salám, sýr, piškoty,..) je ale na toto potřeba myslet, aby nebyl pes překrmený. Správně stravování psa se samozřejmě promítne i jeho vzhledu. Dobře živěný pes má hladkou a lesklou srst, je dobře osvalený a má dobrý pohyb bez viditelných vad. Je vždy samozřejmě potřebné myslet i na to, aby měl pes neustále přístup k čerstvé a čisté vodě. I psi, stejně jako lidé mohou mít na některou potravinu alergii. Je tedy potřeba přihlížet i k tomuto faktoru. Během života psa se mění i jeho náročnost složení potravy, k tomuto je také potřeba přihlížet. Proto například u granulové stravy jsou granule vyráběny granule, dle jeho stáří i velikosti. Od štěněte až po starého psa. Je tedy jasné, že trochu jiný poměr živin bude mít štěně a jiný podíl například 8 letý pes. Po nakrmení by měl být pes v klidu, aby nedošlo ke zvracení stravy nebo přetočení žaludku (torze).³³

5.2 Péče

Péče o psa je velice důležitým faktorem, který ovlivňuje jak jeho zdraví, tak i jeho fungování při výcviku. Pokud se pes bude cítit dobře a bude o něho dobře

³³ ANTESBERGER Helmut. *Německý ovčák*. 1. vydání. Praha: Jan Vašut, 2016. ISBN 978-80-7236-864-8.

Dr. BUCKSCH Martin, *Jak správně krmit psa*. 1. vydání. Praha: Granda Publishing, a.s., 2018. ISBN 978-80-271-0746-9.

pečováno, je zde předpoklad, že práce s ním bude radost a půjde lépe. V první řadě je potřeba mu pomoci při jeho přijetí jako štěněte, které bylo odebráno od feny. Příjemné a dobré prostředí mu pomůže se rychle adaptovat na „nový život“. Dále existuje několik zásad, jak pečovat o psa, aby byl fit a spokojený. Podle srsti se pozná již napohled, jeli o psa dobře pečováno. Pokud je pes dobře živen, jak již bylo zmíněno v odstavci o výživě, nepotřebuje žádnou větší péči a údržbu. Je potřeba ho občas vyčesat především v zimním a jarním období. Je samozřejmě ale důležité, kontrolovat, a to zase především v letním období, jestli srst neukrývá nějakého parazita, především klíště nebo blechy. Tomuto se dá předejít užívání prášků proti klíšťatům a blechám, kapičkami nebo speciálními obojkami odpuzujícími tyto parazity. Koupání, je především u velkých plemen zbytečné a nedoporučuje se. Pes má svůj specifický pach. Neměl by se proto mýt přípravky a šampóny. Bohatě mu stačí přirozená koupel někde v rybníce nebo řece, kdy si on sám určí, co je pro něho dobré. Samozřejmě výjimka je, když se pes někde vyválí nebo je opravdu tak špinavý, že na něm například zůstane zaschlé bahno. Nutné je určitě kontrolovat tlapky a dráčky. Především pro psi, kteří jsou využíváni k prohledávání například požáříšť nebo špatně přístupných prostorů, opuštěných budov atd. Je zde riziko, že pes se mohl o něco poranit, nebo si něco zapíchnout do packy. Co se týká drápků, tak zde většinou není potřeba nějaká zvláštní péče. Pokud má pes dostatek pohybu, což by služební pes mít měl, tak si dráčky zbrousí sám, a není tedy třeba je zastříhávat. Psi jsou velmi náchylní k onemocnění uší a očí, a tak je třeba kontrolovat, jestli s tím nemá problém. Většinou to pes dá najevo sám, například často třese hlavou nebo si packou přejíždí postižené ucho. U očí se většinou objeví výtok (sliz). Jednou za čas se může vzít vatička a psovi ucho lehce vyčistit jet tam, kam dosáhneme, bez nějakého zastrkávání vaty do vnitřku ucha. O zuby svého psa se nejlépe postaráme především tím, když mu budeme dávat na ohlodání velké telecí kosti, nebo žebra, vepřové uši na žvýkání. Dále můžeme občas dávat tyčinky na čištění zubů. Péče o zuby je důležitou součástí, jelikož může mít vliv na jeho výkon například při obraných pracích. Pokud bude mít bolavé zuby může se stát, že nebude chtít kousat. Takže se doporučuje například přidávání rajčat do stravy nebo potíráním dásní jablem sodou, což ovšem ne každý pes bude snášet a je potřeba tedy najít nejvhodnější způsob.

Na závěr této kapitoly je třeba také podotknout, že ke správné péči o psa, patří i jeho ustájení. Pokud je ustájen v kotci, měl by zde mít dostatek prostoru, pro přirozený pohyb. V Kotci by měla být bouda, aby se pes mohl schovat při nepříznivém počasí. Neměl by být vystaven přímému slunečnímu záření. Je potřeba zde udržovat čistotu, aby měl neustálý přístup k vodě. Jestliže je ustájen ve volném výběhu, i zde by měla být bouda. Pes by měl být dostatek pohybu, ale to by v případě služebního psa měla být samozřejmost. Je potřeba mu zajistit ustájení tam, kde bude mít klid na odpočinek, to platí i v případě, že máme v rodině děti. I když je pes zvyklý, je potřeba zejména pokud jsou děti malé, aby byli pod dohledem a nedělali psovi co se mu nelíbí. Může se stát, že několikrát pes vůbec nereaguje, ale jednou může po dítě „vyjet“ a je problém. Při delším vzdálení se od psa, například dovolená nebo nemoc, je potřeba zajistit osobu, kterou pes respektuje, aby nedošlo k její napadení při krátkodobé péči o psa.³⁴

5.3 Nejčastější nemoci psa

Samozřejmě i u psů, stejně jako u ostatních živočichů existuje spousta nemocí a úrazů. Zmíním nejčastější a nejnebezpečnější, kterými mohou psi trpět. Onemocněním a zraněním se dá předcházet, jak už bylo zmíněno v předešlých kapitolách, například dobrou stravou nebo správnou péči o psa. Pokud bude pes fit, je zde vysoká pravděpodobnost, nemá-li nějakou vrozenou nemoc, že se mu budou vyhýbat. I u psa, lze vyčíst z jeho chování, že s ním je něco v nepořádku. Pokud u něho například sledujeme neobvyklé chování, je možné, že trpí nějakou nemocí. Můžeme mu například změřit teplotu. Obvykle se teplota pohybuje mezi 37,5°C – 38,5°C. Dále se dá předejít onemocněním i pravidelným povinným očkováním, které jsou hlídány služebním veterinářem. Očkuje se proti psince, hepatitidě, leptospiróze a parvoviróze. Tyto očkování probíhají poprvé mezi sedmým až devátým týdnem života psa. Následuje druhá vlna očkování mezi dvanáctým až patnáctým týdnem života, a navíc se zde ještě přidává očkování proti vzteklině. Očkování se pak navíc každý rok opakují, tím je tak zajištěna ochrana proti výše zmíněným virům a nemocem. Psi jsou navíc pravidelně

³⁴ ANTESBERGER Helmut. *Německý ovčák*. 1. vydání. Praha: Jan Vašut, 2016. ISBN 978-80-7236-864-8.

chránění proti červíkům, prostřednictvím odčervovacích prášků a také proti dalším parazitům, především klíšťatům a blechám, podáním kapiček anebo také v poslední době prášku, který se přidá do krmné dávky. Mezi nejčastější infekční onemocnění patří zejména **psinka**. Naštěstí vzhledem k očkovaní, není již tolik nebezpečná. Přenáší se nejen kontaktem mezi psy, ale také na kartáčích a jiných pomůckech, které se používají mezi psy. Nejčastější příznaky jsou vysoké teploty, suchý kašel, průjem.

Hepatitida – infekční zánět jater, vysoké teploty, hnisavé záněty horních cest dýchacích, zvracení, průjem

Leptospiroza (tyfus psů) – nákaza je především z důvodu kontaktu s nakaženým jedincem, nebo kontaktem s hlodavcem. Příznaky jsou podobné jako u předchozích onemocněních.

Obrázek 2: List očkovacího průkazu služebního psa

Provedené očkování psa			
vzteklina		ostatní	
Datum	očkovací látka, podpis	Datum	očkovací látka, podpis
6.4.2016	Biovac R Lot: 6961218 EXP: 02.11.2016 M.V.Dr. Tomáš Forst	25.1.2016	Nobivac Puppy DP Lot: A119A01 08-2017
1.2.2017	R Eurican DHPPi2-LR Lot: L431518 1806-2017 M.V.Dr. Tomáš Forst	27.2.2016	Nobivac L4 Lot: A034A01 06-2018
10.01.2018	R Eurican DHPPi2-LR Lot: L438792 25005-2018 M.V.Dr. Tomáš Forst	15.3.2016	Nobivac L4 Lot: 034A01 06-2018
02.01.2019	R Eurican DHPPi2-LR Lot: L438792 25005-2018 M.V.Dr. Tomáš Forst	5.5.16	Bb/Pi2 Pneumodog Lot: L430576 24011-2017 M.V.Dr. Tomáš Forst
13.01.2020	R Eurican DAPPI Merial Lot: L460999 26106-2020 M.V.Dr. Tomáš Forst	12.8.11	Bb/Pi2 Pneumodog Lot: L430576 24011-2017 M.V.Dr. Tomáš Forst
25.01.2021	R Eurican DAPPI Merial Lot: L475001 08/04-2021 M.V.Dr. Tomáš Forst	1.02.2017	R Eurican DHPPi2-LR Lot: L431518 1806-2017 M.V.Dr. Tomáš Forst
17.01.2022	R Eurican DAPPI Merial Lot: L482822 26/05-2022 M.V.Dr. Tomáš Forst	06.2017	Bb/Pi2 Pneumodog Lot: L438792 25005-2018 M.V.Dr. Tomáš Forst
16.01.2023	R Eurican DAPPI Merial Lot: L491274 24/03-2023 M.V.Dr. Tomáš Forst	06.2018	DHPPI2 Eurican DHPPi2-LR Lot: L438792 25005-2018 M.V.Dr. Tomáš Forst
06.02.2024	R Eurican DAPPI Merial Lot: F03174 29/08-2024 M.V.Dr. Tomáš Forst	2.10.2018	Pneumodog Bb/Pi2 Lot: L43167 24011-2017 M.V.Dr. Tomáš Forst
		02.01.2019	R Eurican DHPPi2-LR Lot: L438792 25005-2018 M.V.Dr. Tomáš Forst
		08.07.2019	Pneumodog Bb/Pi2 Lot: L460442 06/03-2020 M.V.Dr. Tomáš Forst

Zdroj: vlastní

Vzteklina – ta je určitě nejnebezpečnějším virovým onemocněním, vzhledem k tomu, že je nebezpečné i pro člověka. Pro neočkovaného psa končí smrtí. Naštěstí výskyt vztekliny je u nás malý. I přesto, pokud se pes dostane

do kontaktu se zvířetem (většinou divokým), je potřeba toto nahlásit a psa dát do karantény, a i člověk musí podstoupit vyšetření. Příznaky jsou, že se pes chová nestandardně, tedy je přecitlivělý na hluk, ustrašený, odmítá klasickou potravu, ale konzumuje například kamínky nebo kusy dřeva, je agresivní. Vzhledem k tomu, že jsou psi povinně očkováni, neměla by tato nemoc nastat.

Další skupinou onemocnění, respektive úrazem mohou být **otravy**. Ty mohou nastat v případě, kdy pes pozře například zkažený zbytek jídla, nástrahu na hlodavce, nebo i úmyslně nastražený předmět. Je potřeba ale také dávat pozor na různé směsi vod do ostříkovačů, oleje, kdy tyto by měli být zabezpečeny, aby se k nim pes nemohl dostat. Nejčastějšími příznaky jsou zvracení, průjem, pes je malátný, má rozšířené nebo zúžené zornice. Pokud máme podezření na otravu nějakým jedem nebo kapalinou, je potřeba u psa vyvolat zvracení, nejčastěji tomu můžeme pomoci například jedlou sodou nebo pivem, popřípadě roztokem peroxidu, aby se zbavil nežádoucích látek, to samozřejmě platí hlavně v případě, pokud jsme ho přímo viděli takovou látku požit nebo olizovat, a bezprostředně vyhledat veterinární pomoc. V neposlední řadě může také nastat uštknutí hadem. Zde je potřeba místo uštknutí otevřít, jed odsát a nad ránu převázat, maximálně však na 2 hodiny a samozřejmě je nutné vyhledat lékařskou pomoc. Dále jsou zde jako další skupina onemocnění psů **paraziti**. Do této skupiny patří především škrkavky, tasemnice, blechy a klíšťata. Předcházení napadení těmito cizopasníky, jak již bylo zmíněno leze především různými přípravky a kontrolou vzhledu a stavu psa. Velice nebezpečné je **přetočení žaludku neboli torze**. Dochází k němu především u větších plemen. Nejčastější příčina torze je prudký pohyb po požití stravy. Probíhá zaškrcením velkých cév a zastavení pohybu žaludku, kdy tedy nedochází k trávení, ale naopak zde začne kvasit. Plyny nemohou odcházet a dochází zde k velice rychlému zvětšování objemu žaludku. Pes se snaží stravu vyzvrátit, ale to mu nejde, první pomoc musí být velice rychlá, ale i tak je často pozdě a dochází k úhynu. Zachránit psa lze jen operativním zákrokem. U psa se také můžeme setkat se zraněním, které se mu přihodí při výkonu služby nebo při výcviku. Mezi tyto zranění můžeme zařadit například, popáleniny, zhmožděniny, zlomeniny, úpal a úžeh, nějaké cizí těleso ve tkáni, různé druhy zánětů, vady chrupu, vrozené nemoci jako je dysplazie kyčelního kloubu.

Samozřejmě existuje nespočet dalších onemocnění a zranění, se kterými se můžeme během života psa setkat a povídání o nich by vydalo na knihu.³⁵

6 Praktická část – vlastní šetření

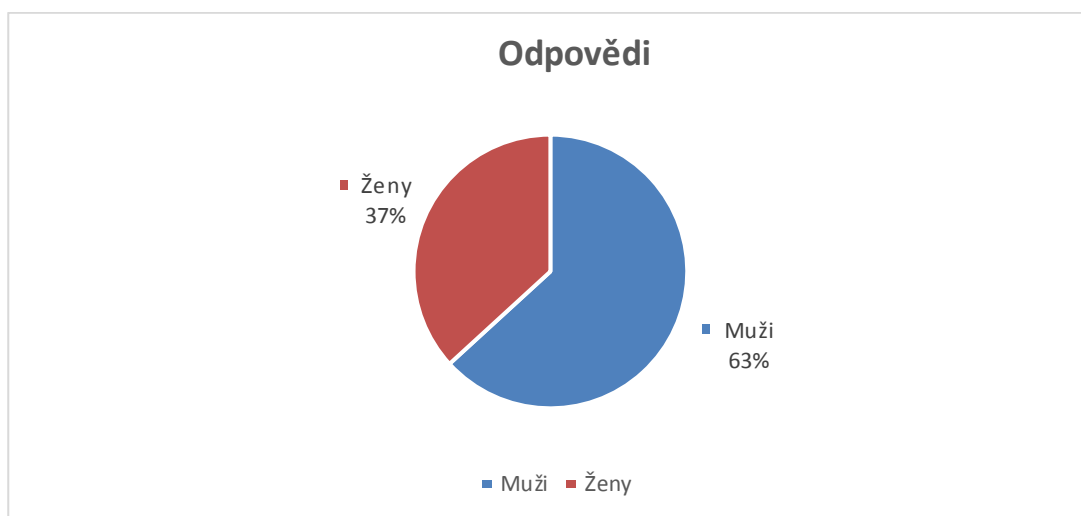
V praktické části jsou zpracována data, která byla získána z anonymního dotazníku, skládajícího se ze 30 otázek, zaslaného mezi psovody Skupiny základní kynologické činnosti pro středočeský kraj. Z celkového počtu 54 kynologů zařazených ve středočeském kraji, kteří jsou zařazeni přímo na základních kynologických činnostech nebo v současné době již na speciálních kynologických činnostech, bylo navraceno 47 vyplněných dotazníků. V první řadě byl proveden prvotní průzkum mezi bývalými psovody základních kynologických činností, popřípadě z jiných krajů, pro ověření sestavení a srozumitelnosti otázek. V rámci výzkumu byly položeny dvě hlavní otázky na základě, kterých byl následně analyzován problém malého počtu úspěšného použití služebních psů. Za první to byla otázka č. **18. Velikost teritoria**. Dotazovaní odpovídali převážně, že teritorium je příliš velké. A druhá hlavní otázka byla č. **25. Jsou policisté z ostatních součástí dobře informováni o tom, kdy a za jakých podmínek mají psovoda na místo povolat?**. Kde vyplývá, že policisté nejsou dobře informováni, a to následně může ovlivnit práci služebního psa na místě použití. Možné příčiny jsou znázorněny i ve vedlejších, ostatních otázkách, které ale již tak zásadně neovlivňují práci služebního psa. Řešení jsou uvedena v samotném závěru této práce.

³⁵ ANTESBERGER Helmut. *Německý ovčák*. 1. vydání. Praha: Jan Vašut, 2016. ISBN 978-80-7236-864-8.

Npor. MVDr. DUDEK Milan a kol. *Základy veterinářství služebních psů policie ČR*. 1. vydání. Praha: Themis, 1996.

V prvním grafu je uvedena hodnota poměrů mužů a žen. Z celkového počtu 47 respondentů je v dotazníku zastoupeno 30 (63%) mužů a 17 (37%) žen.

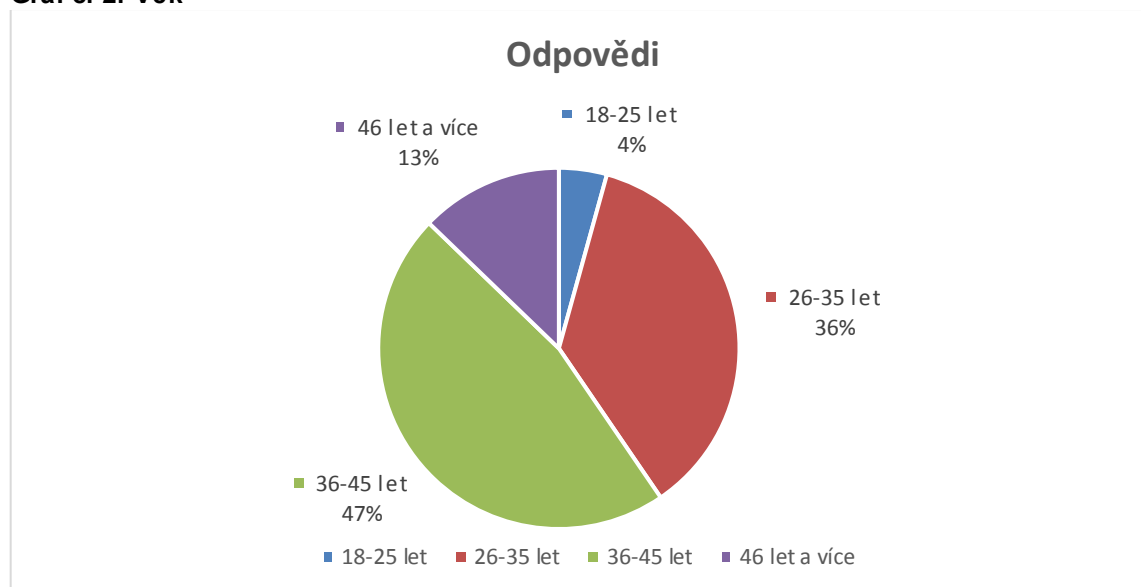
Graf č. 1: Pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování

Věk oslovených psovodů se promítl v grafu následovně. Největší zastoupení má skupina 36-45 let v počtu 22 (46,8%), dále 26-35 let v počtu 17 (36,2%), následuje 46 let a více v počtu 6 (12,8%) a nejmenší zastoupení má skupina 18-25 let v počtu 2 (4,3%).

Graf č. 2: Věk

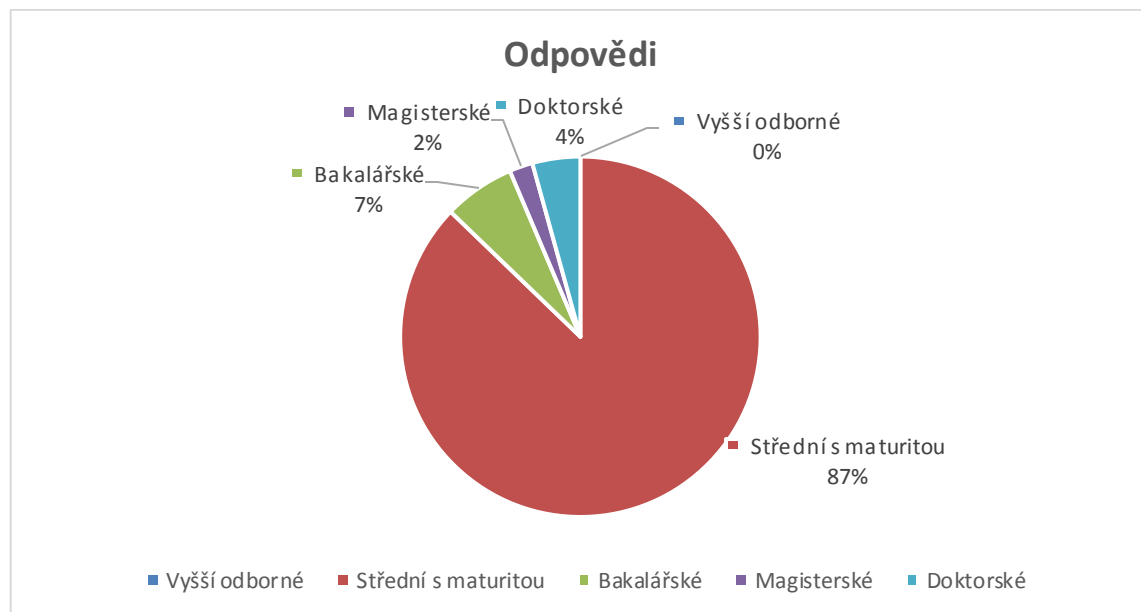

Zdroj: vlastní zpracování

Dle dosaženého vzdělání je největší podíl střední s maturitou 41 (87,2%) následuje bakalářské 3 (6,4%), doktorské 2 (4,3%) a 1 (2,1%) respondent

označil magisterské vzdělání. Žádný z respondentů neoznačil vyšší odborné vzdělání (0%).

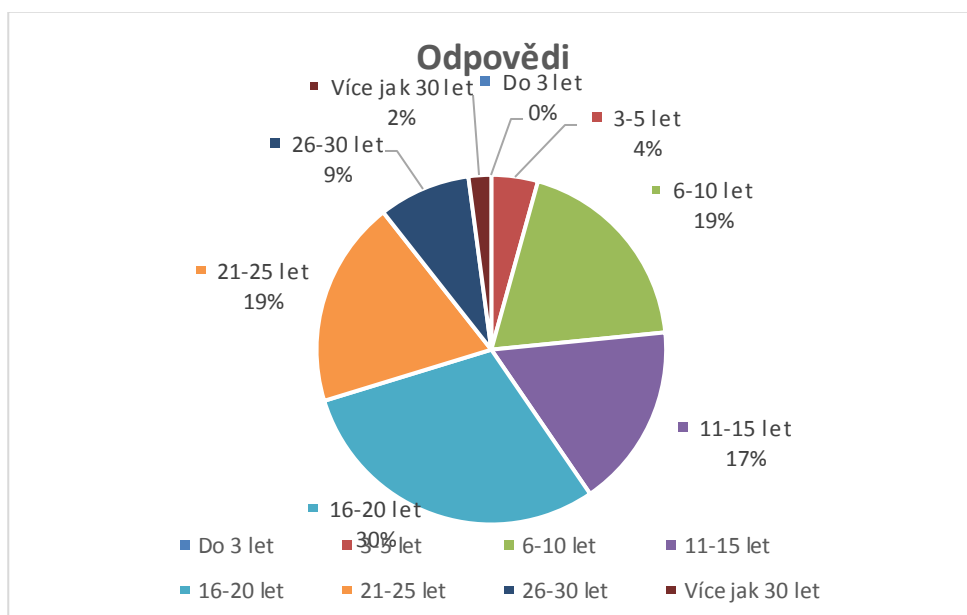
Graf č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování

Jako délku služebního poměru u Policie České republiky uvedlo nejvíce respondentů rozmezí 16-20 let v počtu 14 (29,8%); následně skupina 21-25 let v počtu 9 (19,1%) společně se skupinou 6-10 let také 9 (19,1%), poté 11-15 let 8 (17%) respondentů, 25-30 let 4 (8,5%), 3-5 let 2 (4,3%) více jak 30 let 1 (2,1%) a nikdo z oslovených neslouží méně jak 3 roky (0%).

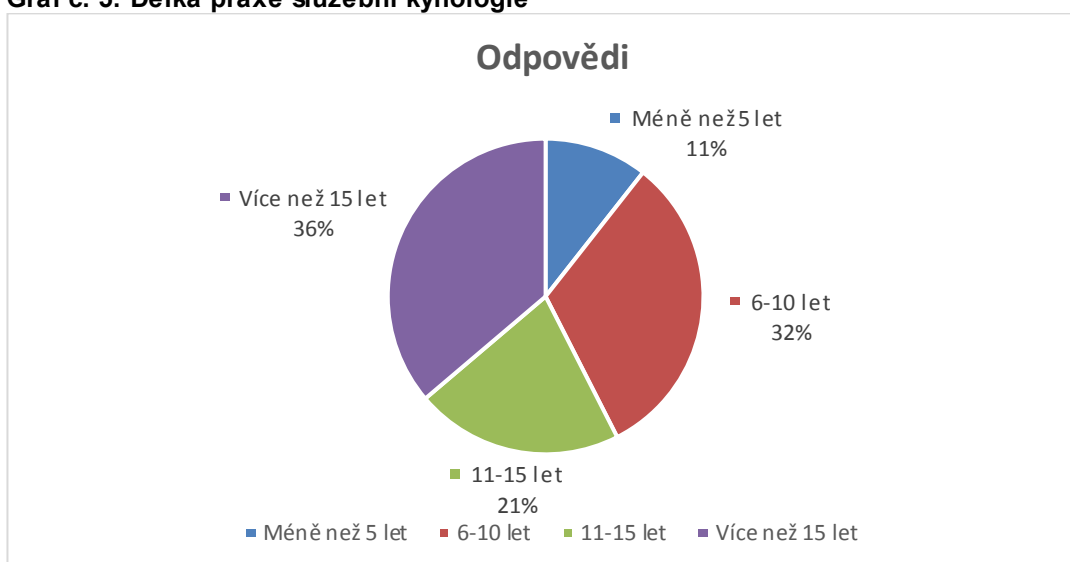
Graf č. 4: Délka služebního poměru u Policie České republiky

Zdroj: vlastní zpracování

Při dalším šetření bylo z níže uvedeného grafu zjištěno, že nejčastější délka služby u kynologie dotazovaných respondentů je více než 15 let a to 17 (36,2%), následuje 6-10 let což uvedlo 15 (31,9%) respondentů, 11-15 let uvedlo 10 (21,3%) respondentů a nejmenší skupinou je méně než 5 let, což uvedlo 5 (10,6%) respondentů.

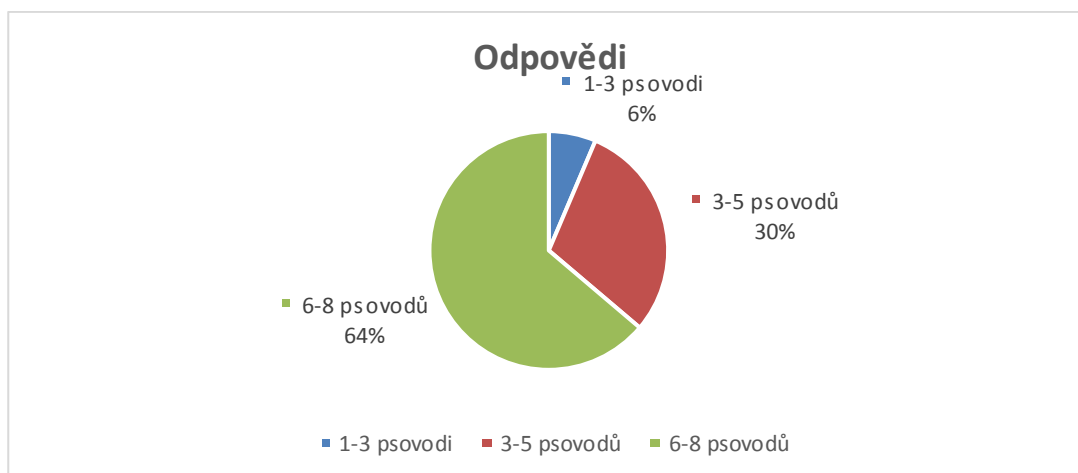
Graf č. 5: Délka praxe služební kynologie

Zdroj: vlastní zpracování

Otázkou, jaký je počet policistů psodů na dané skupině základních kynologických činností bylo zjištěno, že nejčastěji je na skupině 6-8 psodů 30 (63,8%), druhá skupina respondentů odpověděla 3-5 psodů 14 (29,8%), a nejmenší skupinou 1-3 psodů označili 3 (6,4%) respondenti.

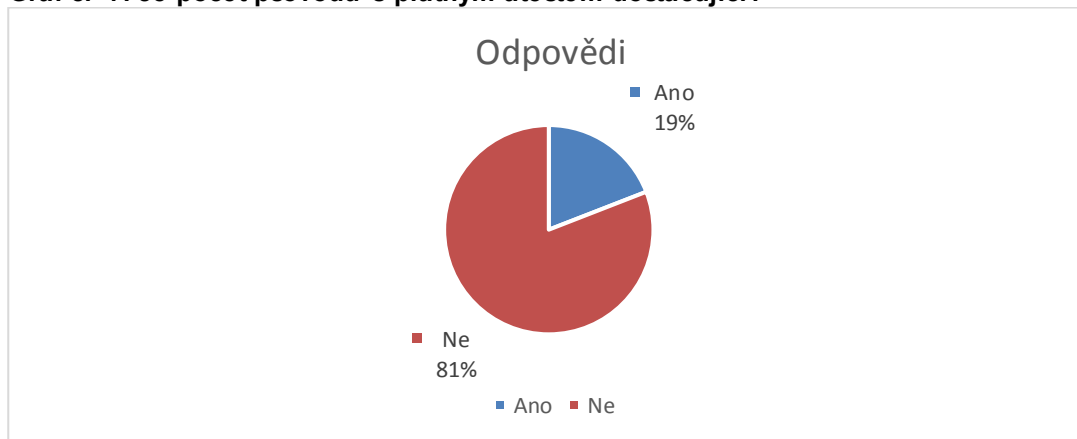
Graf č. 6: Počet psodů na skupině základních kynologických činností splatným atestem, kde jsem zařazen

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, vztahující se k předchozí otázce, zda je počet psodů na dané skupině dostačující odpovídali respondenti následovně. Celkem 38 (80,9%) odpovědělo, že není a pouze 9 (19,1%) respondentů odpovědělo, že počet psodů stačí.

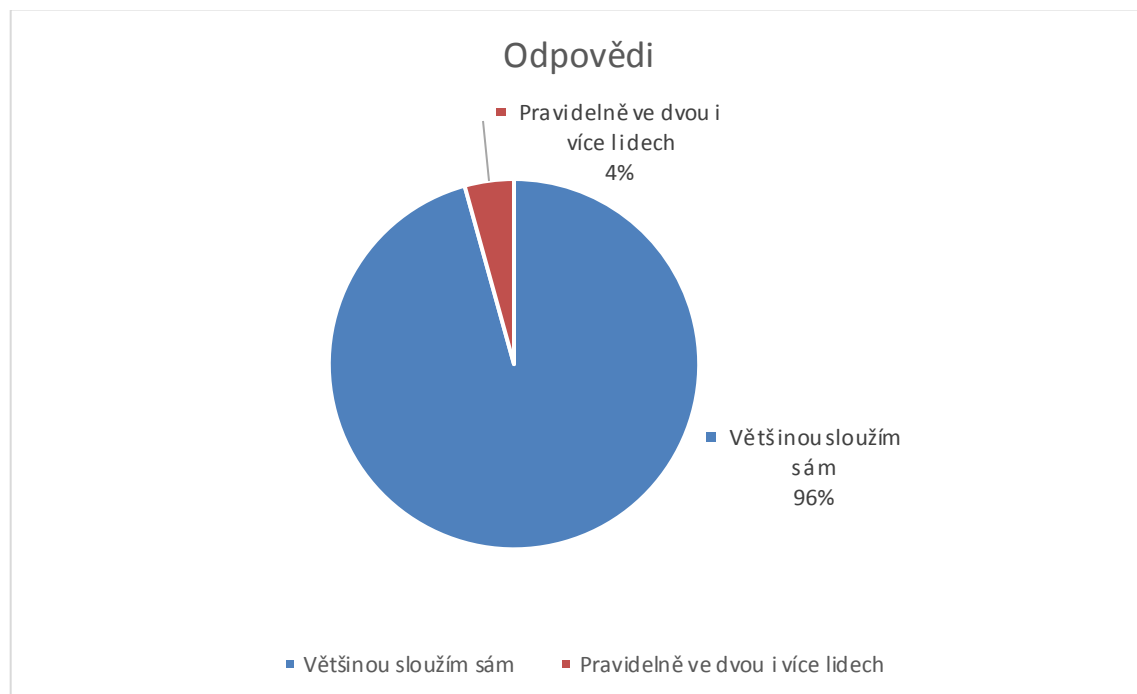
Graf č. 7: Je počet psodů s platným atestem dostačující?

Zdroj: vlastní zpracování

K otázce počtu psodů s platným atestem ve službě se respondenti vyjádřili, že 45 jich slouží v hlídce samo a pouze 2 respondenti označili, že pravidelně slouží ve dvou a více lidech.

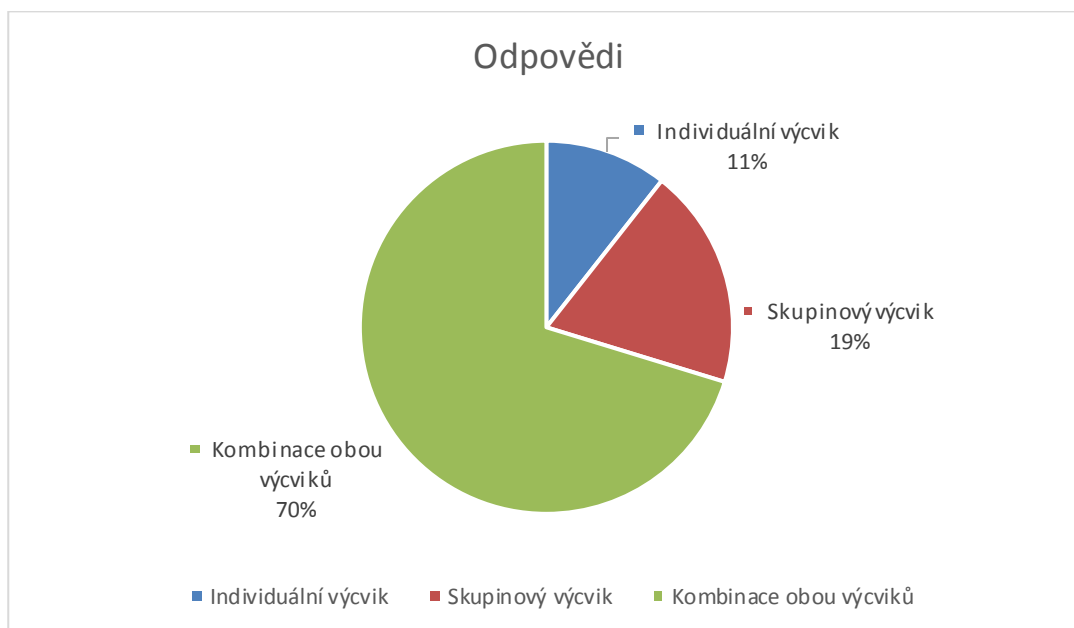
Graf č. 8: Počet psodů ve službě s platným atestem

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka k preferenci druhu výcviku psa, se vyjádřilo 33 (70,2%) dotazovaných respondentů, že je pro ně nejvhodnější jak individuální výcvik, tak výcvik skupinový; 9 (19,1%) respondentů označilo, že preferují skupinový výcvik a pouze 5 (10,6%) označilo individuální výcvik jako nejvhodnější metodu pro svého psa.

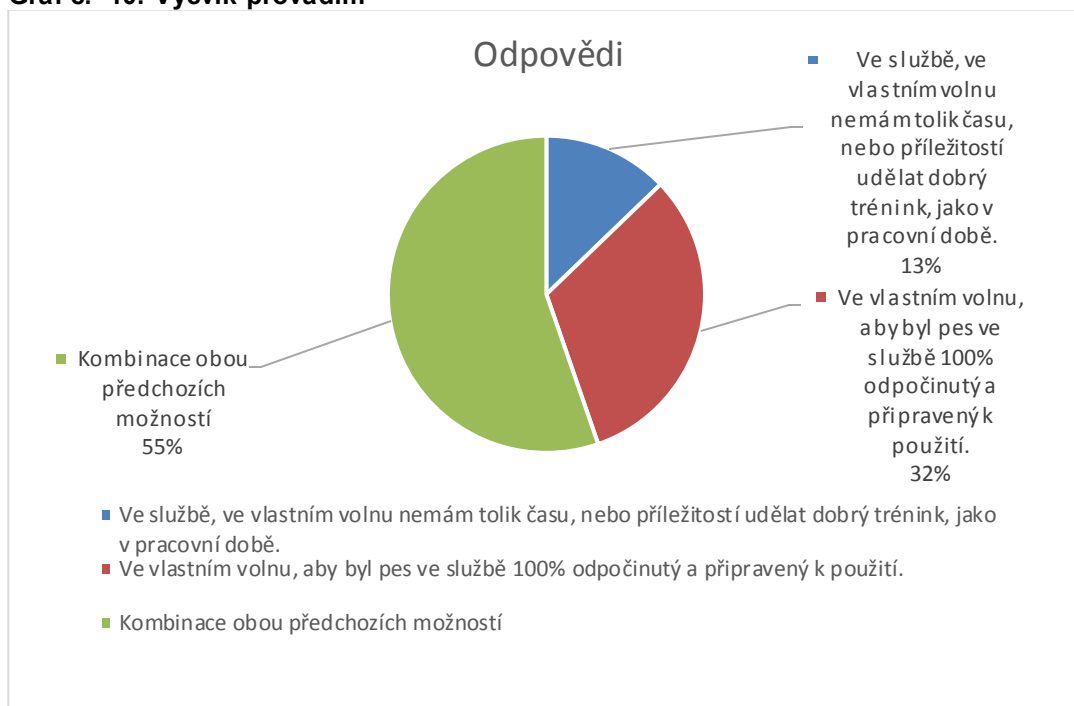
Graf č. 9: Preference výcviku služebního psa

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázkou bylo kdy psovodi provádí výcvik služebních psů. Zde bylo na výběr ze 3 nejčastějších způsobů. První okruh byl, že výcvik provádí převážně ve službě, jelikož ve svém volném čase nemají na dobrý trénink čas, nebo možnosti, tuto odpověď označilo 6 (12,8%) respondentů, druhou možností bylo naopak, že výcvik provádí ve vlastním volnu, aby byl pes 100% připravený a odpočínutý do služby celkem 15 (31,9%) respondentů a nejčastěji byla označena odpověď, že výcvik provádí jak ve službě tak při osobním volnu, celkem 26 (55,3%) dotazovaných.

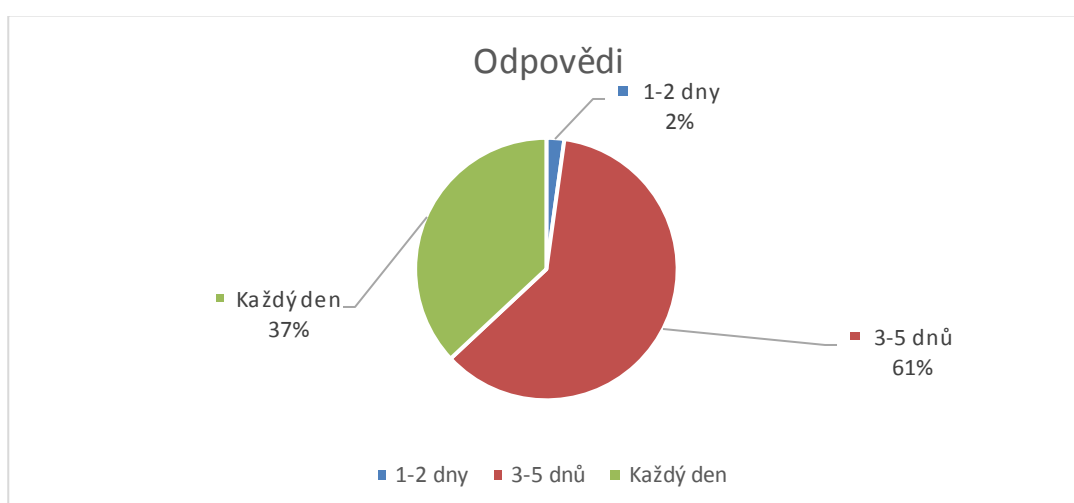
Graf č. 10: Výcvik provádím

Zdroj: vlastní zpracování

Časová dotace výcviku služebních psů je také velice důležitým faktorem, který může ovlivňovat výkon psa, a to jak pozitivně, tak i negativně. V dotazníku uvádělo nejvíce respondentů 28 (60,9%), že se věnují výcviku 3-5 dnů v týdnu. Následovalo 17 (37%) respondentů, ti uvedli, že se věnují výcviku každý den a nakonec pouze 1 (2,2 %) respondent uvedl, že se výcviku věnuje pouze 1-2 dny v týdnu.

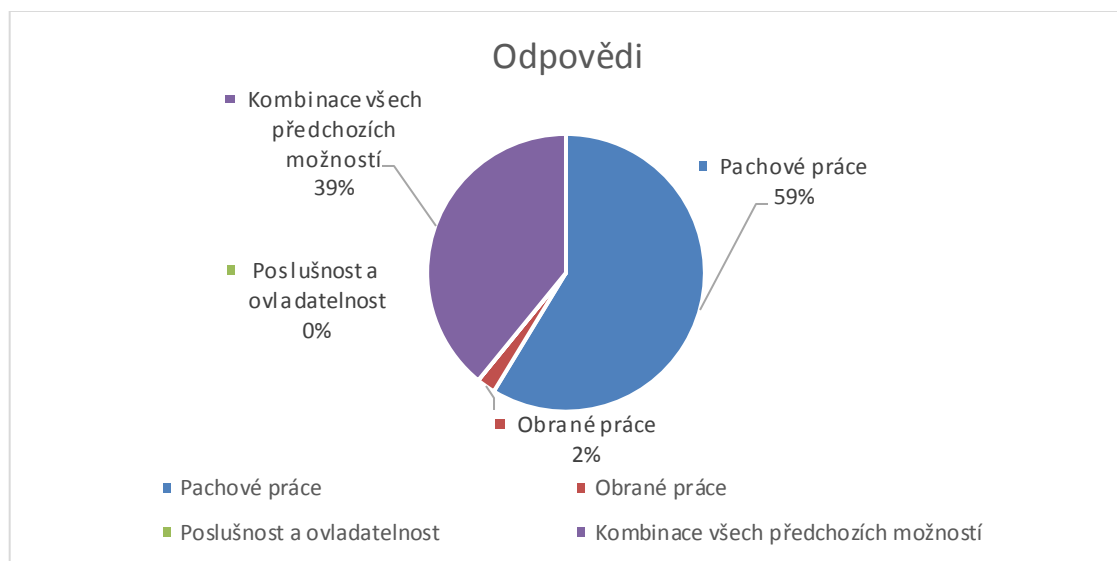
Graf č. 11: Počet dní v týdnu věnováno výcviku

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce, na co se psodvi zaměřují při výcviku služebního psa, vyplývá, že preferují především pachové práce, jelikož jsou psi nejvíce využiti právě na pachové práce. Nejvíce respondentů 27 (58,7%) tedy uvedlo, že výcvik zaměřují především na pachové práce. Druhá nejčastější odpověď byla 18 (39,1%), že respondenti věnují stejný poměr času při výcviku jak pachovým pracím, obraným pracím, tak i poslušnosti. Pouze 1 (2,2%) respondent označil, že při výcviku se zaměřuje především na obrané práce, a žádný z respondentů neoznačil odpověď, že se věnuje především poslušnosti.

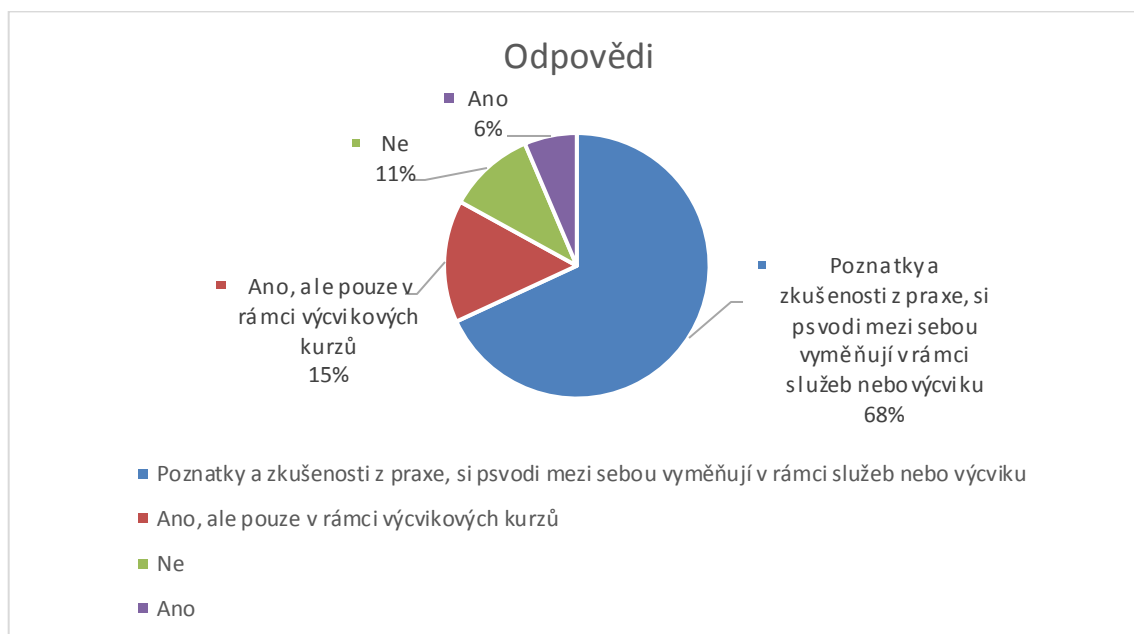
Graf č. 12: Zaměření výcviku

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 13 je zaměřený, na teoretické vzdělání psodvů, tedy je-li jim poskytována nějaká odborná příprava organizovaná vedením OSK. Na tuto otázku odpověděla převážná většina respondentů 32 (68,1%), že si poznatky a zkušenosti vyměňují v rámci služby s kolegy mezi sebou, tedy bez iniciativy vedení. 7 (14,9%) respondentů označila odpověď, že jim je tato možnost poskytována pouze v rámci doškolovacích a kondičních kurzů. Dále 5 (10,6%) respondentů označilo, že jim tato možnost není poskytována vůbec a pouze 3 (6,4%) respondenti odpověděli, že mají možnost účastnit se seminářů, organizovaných přímo vedením služební kynologie.

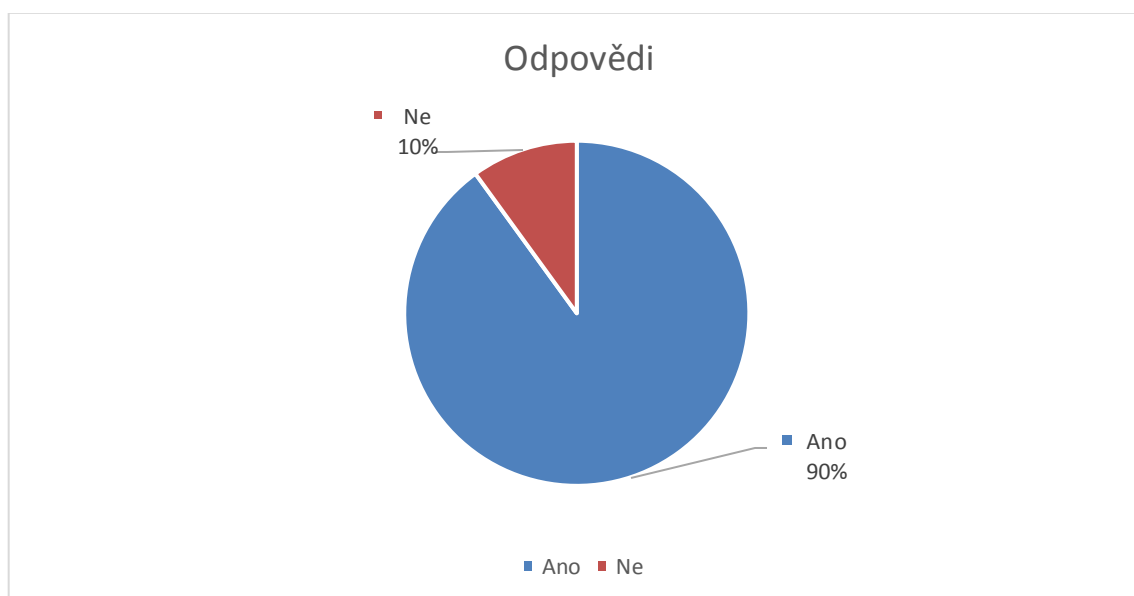
Graf č. 13: Možnost účastnit se teoretických seminářů organizovaných vedením OSK

Zdroj: vlastní zpracování

Velká shoda respondentů panuje v otázce, zda je jim poskytována možnost účastnit se praktického výcviku organizovaného vedením OSK i mimo pracoviště. Z celkového počtu 47 respondentů odpovědělo 42 (90%) ano, a pouze 5 (10%), že ne.

Graf č. 14: Je Vám umožněn pravidelný výcvik organizovaný OSK i mimo pracoviště

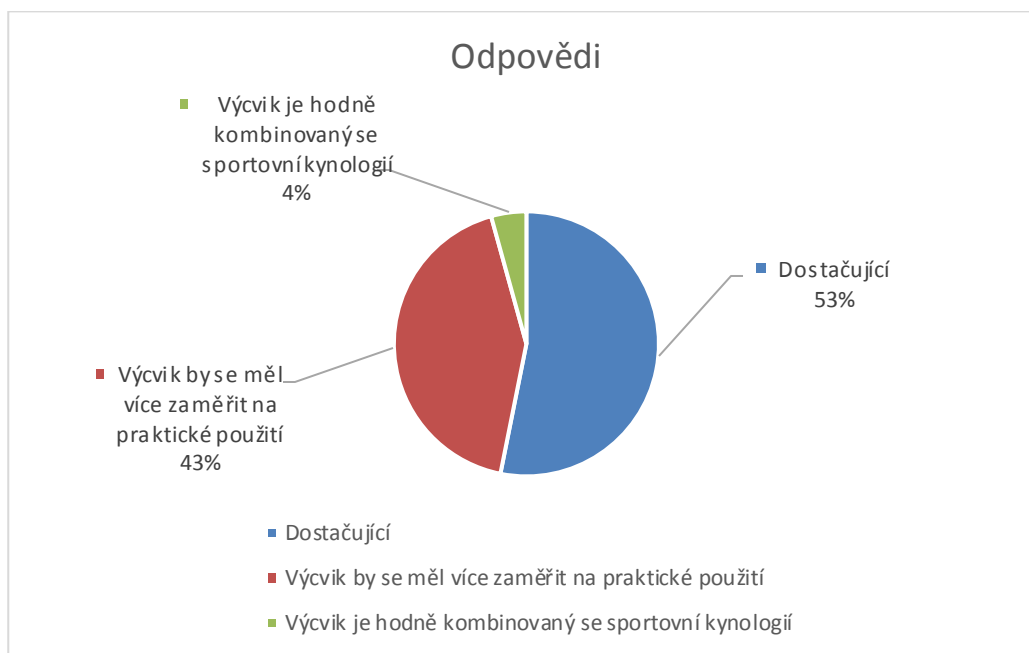

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, jak jsou psovodi spokojeni s výcvikem ve školících střediscích při doškolovacích a kondičních kurzech odpovídali následovně. Nejvíce

respondentů 25 (53,2%) odpovědělo, že vedení výcviku je dostačující a tedy vyhovující pro přípravu psa do služby. Ovšem na druhém místě 20 (42,6%) je odpověď, že by se výcvik a přezkoušení, mělo více zaměřit na přípravu k praktickému použití. Pouze 2 (4,3%) respondenti označili odpověď, že je výcvik hodně kombinovaný se sportovní kynologií.

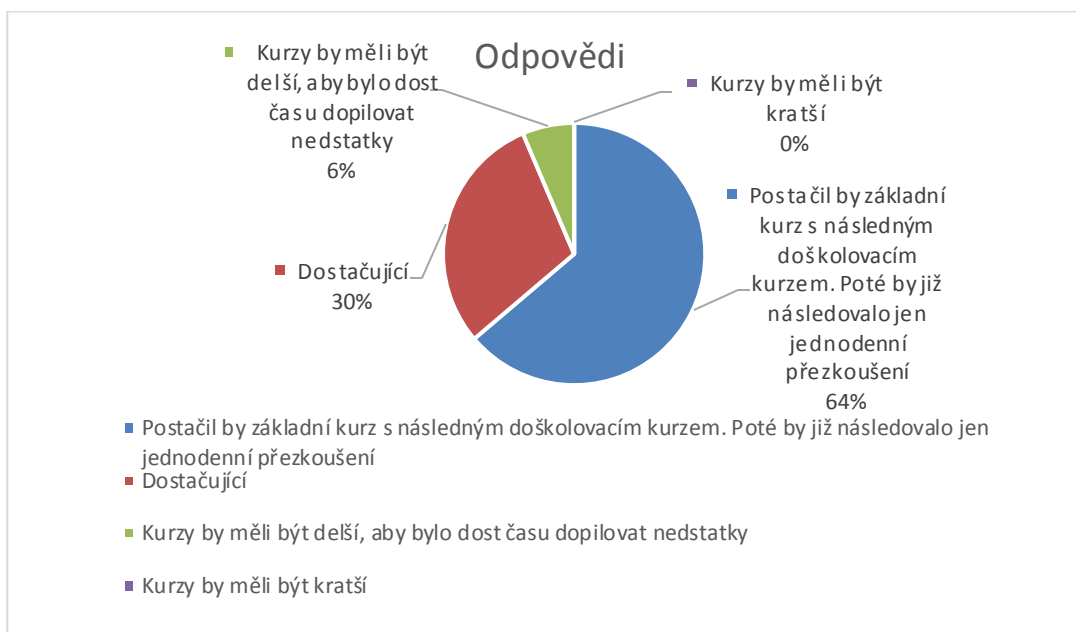
Graf č. 15: Kvalita výcviku ve výcvikových střediscích

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, jak jsou respondenti spokojeni s délkou přípravy ve školících střediscích uvedli následující. Nejvíce hlasů 30 (63,8%) dostala odpověď, že by postačil základní kurz a následně kurz doškolovací a poté by byli již služební psi přezkušováni pouze v rámci jednodenního přezkoušení. Celkem 14 (29,8%) respondentů odpověděla, že jsou se současnou délkou kurzů spokojeni a je dostačující. 3 (6,4%) respondenti odpověděli, že by kurz prodloužili, aby se dalo více zapracovat na nedostacích a nikdo z respondentů neoznačil odpověď, že by se kurzy měli zkrátit, že jsou příliš dlouhé.

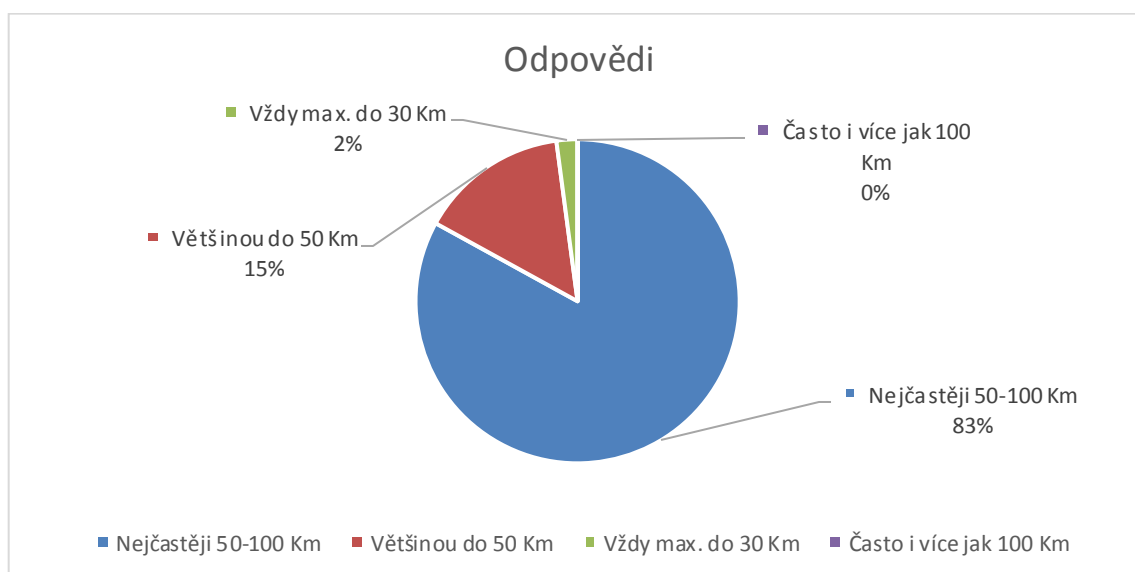
Graf č. 16: Délka kurzů pro praktické použití psa do služby

Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím grafu se promítnula dojezdová vzdálenost k případu, kde respondenti nejčastěji vybrali možnost 50-100 Km od základny celkem 39 (83%), následuje 7 (14,9%), kdy respondenti označili, že většinou je vzdálenost do 50 Km a pouze 1 (2,1%) respondent označil, že dojezdová vzdálenost je do 30 Km. Nikdo z respondentů neoznačil odpověď, že je dojezdová vzdálenost často i více jak 100 Km.

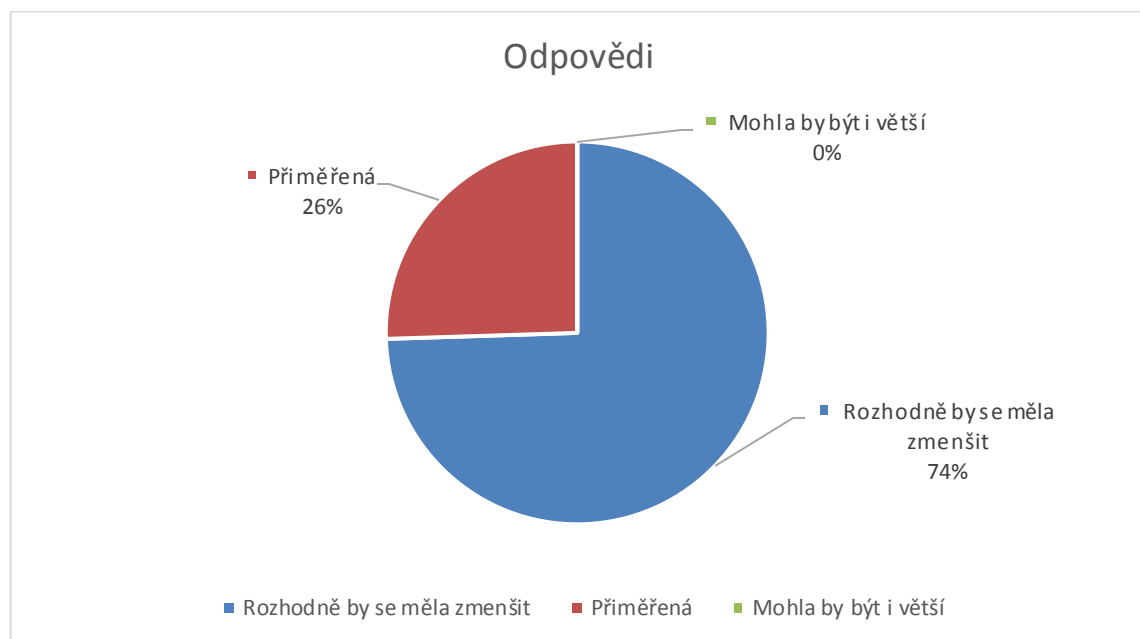
Graf č. 17: Dojezdová vzdálenost k případu

Zdroj: vlastní zpracování

K otázce č. 18, která souvisí s přechozí otázkou, tedy co si myslí o velikosti teritoria ve kterém působí, odpovědělo 35 (74,5%) respondentů, že by se velikost měla rozhodně zmenšit, 12 (25,5%) odpovědělo, že velikost teritoria je přiměřená a žádný z respondentů neoznačil odpověď, že by se velikost teritoria měla i zvětšit.

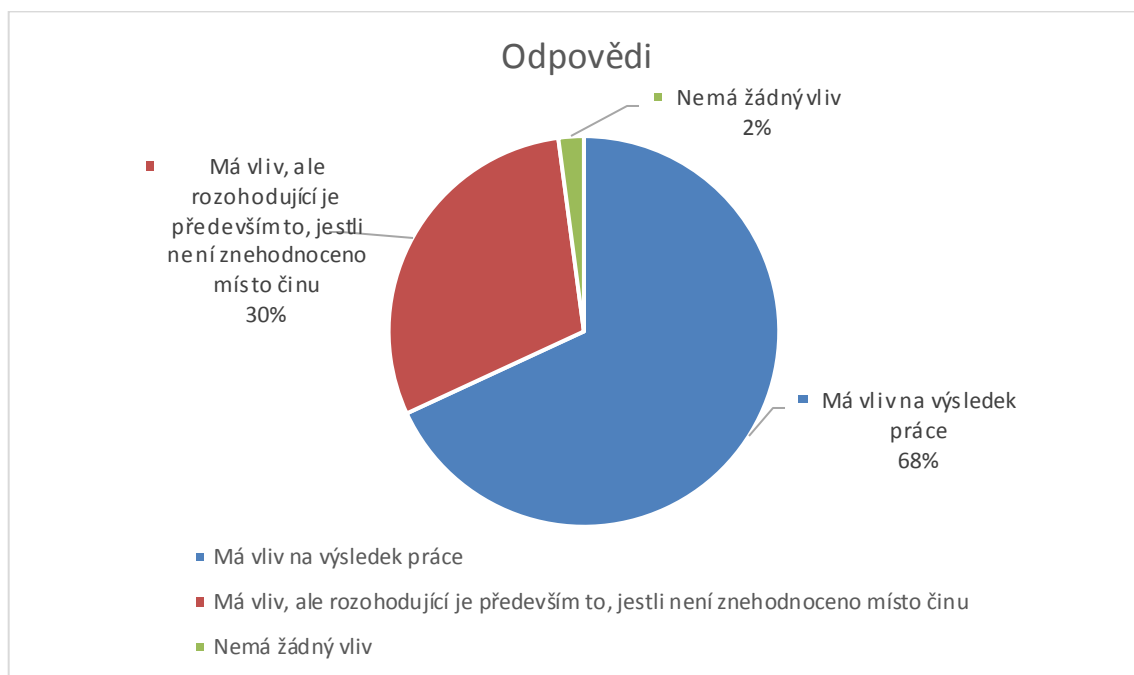
Graf č. 18: Velikost teritoria

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce, kde se řešil dojezdový čas k případu, odpovídali respondenti následovně. 32 (68,1%) z nich odpovědělo, že dojezdový čas má vliv na následnou práci služebního psa. Druhou nejčastější odpovědí a to 14 (29,8%) respondenti označili odpověď, že má vliv, ale na místě je pro práci psa rozhodující především to, jak je místo zajištěno, není-li tedy nějakým způsobem znehodnoceno pro použití psa. Pouze 1 (2,1%) respondent odpověděl, že na výkon služebního psa nemá delší časová prodleva žádný vliv.

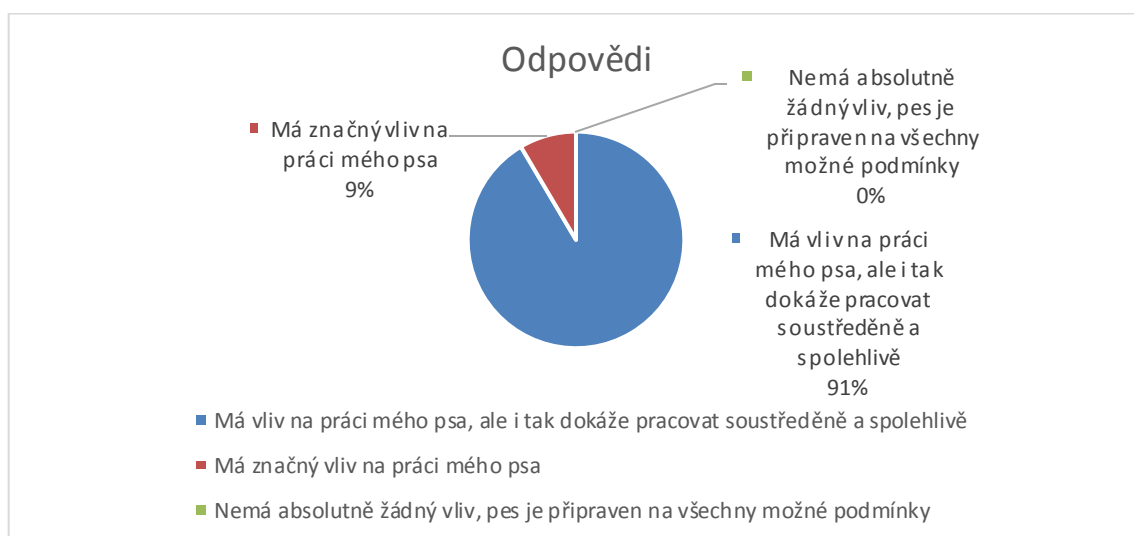
Graf č. 19: Dojezdový čas

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka se také týkala ovlivnění služebního psa, a to konkrétně povětrnostními podmínkami a dalšími rušivými elementy. Drtivá většina respondentů 43 (91,5%) označila odpověď, že mají vliv na práci psa, ale i tak je pes schopen pracovat soustředěně a spolehlivě. Pouze 4 (8,5%) respondenti odpověděli, že podmínky mají značný vliv na práci psa, žádný z respondentů neodpověděl, že podmínky nemají absolutně žádný vliv na práci psa.

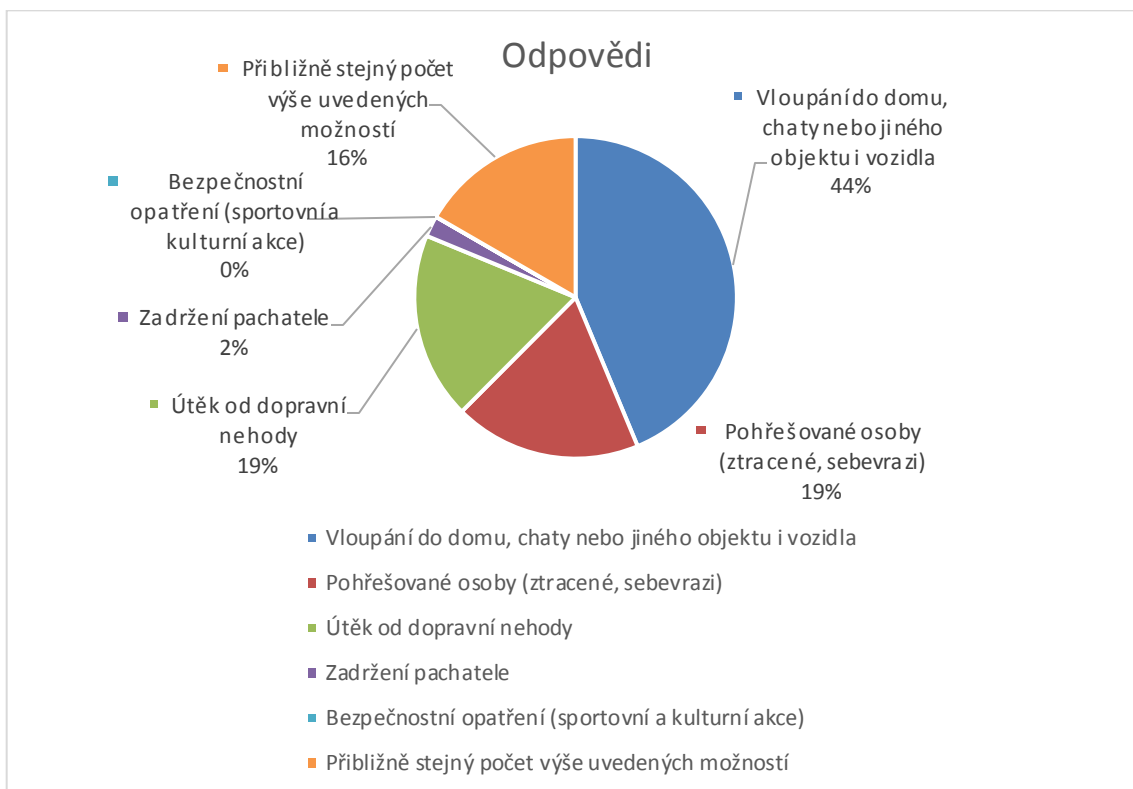
Graf č. 20: Vliv povětrnostních podmínek a dalších rušivých elementů

Zdroj: vlastní zpracování

Další graf promítl odpovědi, kde respondenti vybírali z možností, ke kterému typu případu jsou nejčastěji povoláni. Nejvíce respondentů a to 21 (43,8%) označilo, že nejčastěji jsou povoláni k případu vloupání, tedy do domů, chat vozidel nebo jiných objektů. Stejný počet respondentů 9 (18,8%) označilo odpovědi pohřešování osob, tato skupina zahrnuje jak osoby ztracené, tak i potencionální sebevrahy; a útěk od dopravní nehody. Pouze 1 (2,1%) respondent označil, že nejčastěji je povolán k zadržení konkrétního pachatele. Žádný z respondentů neoznačil odpověď jako nejčastější typ výjezdu bezpečnostní opatření (sportovní utkání, kulturní akce,..). Dále 8 (16,7%) respondentů označilo, že jsou povoláváni přibližně stejným poměrem k výše uvedeným možnostem.

Graf č. 21: Nejčastější typ případu (výjezdu)

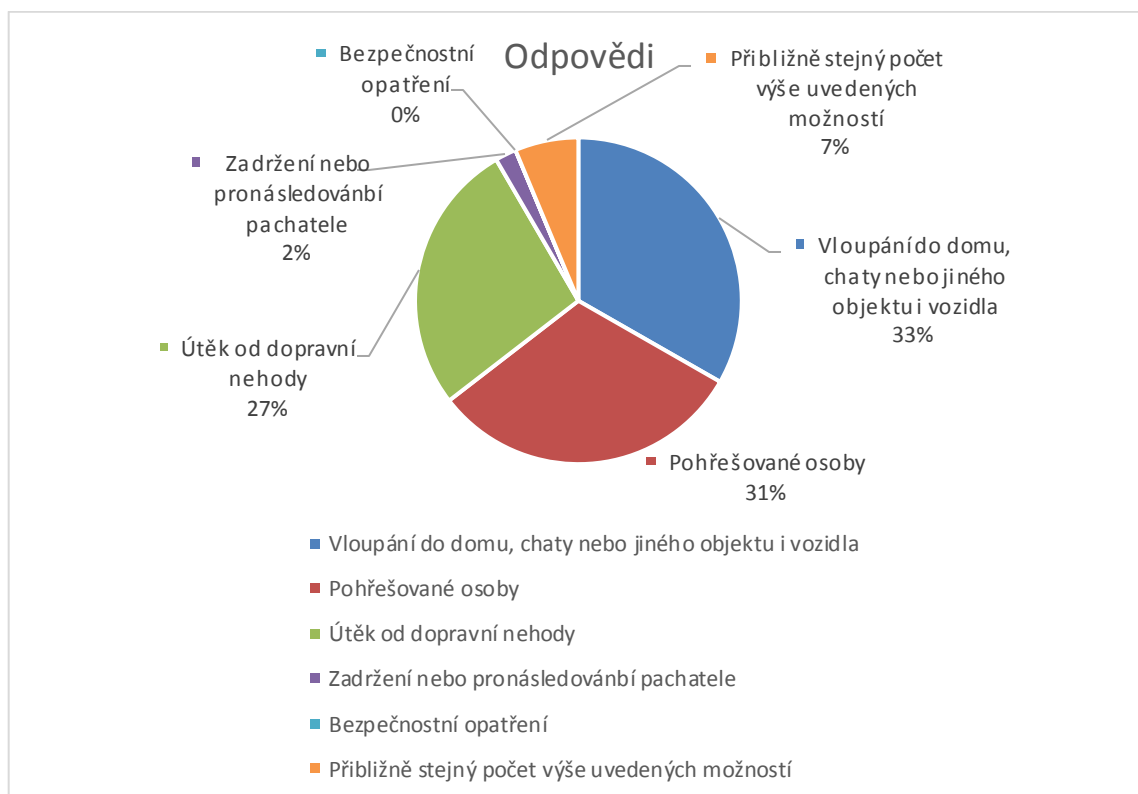

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 22 se přímo vztahuje k tomu předchozímu. Respondenti zde odpovídali, u jakého typu výjezdu mají nejvyšší úspěšnost, tedy podařilo se jim vypátrat osobu popřípadě předměty související s případem. Nejvíce respondentů 16 (33,3%) odpovídalo, že mají největší úspěch v případech vloupání, hned na druhém místě 15 (31,3%) je úspěšnost při pohřešování osob, 13 (27,1%) získala odpověď útěk od dopravní nehody, pouze 1 (2,1%) respondent označil možnost,

že nejvíce úspěšných použití má při povolání k zadržení nebo pronásledování pachatele. Nikdo z respondentů neoznačil možnost bezpečnostního opatření. Zde je to ale trochu zavádějící, protože už jen to, že psovod se se služebním psem pohybuje například v areálu fotbalového stadionu při utkání se dá považovat za úspěšné použití, aniž by došlo k zákroku. Působí tedy preventivně. Nakonec 3 (6,3%) respondentů označilo, že mají úspěšnost použití přibližně stejným poměrem ve všech výše zmíněných možnostech.

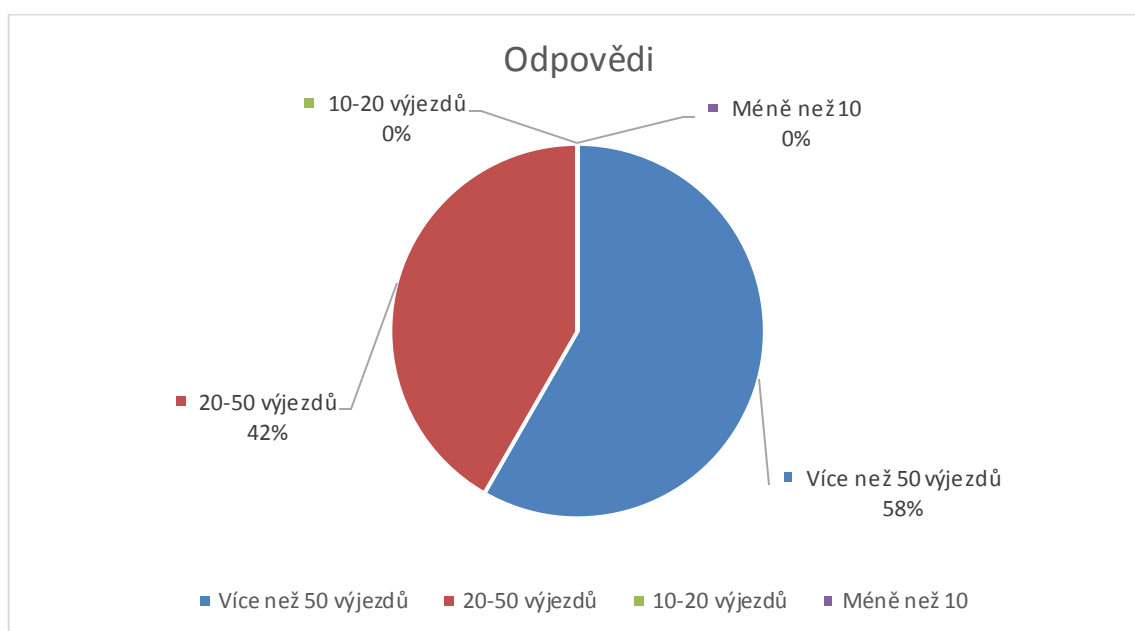
Graf č. 22: Nejvíce úspěšných použití (nálezy)

Zdroj: vlastní zpracování

Psovodi samozřejmě nejsou tak vytížení jako například kolegové z obvodních nebo hlídkových oddělení. I tak má každý psovod spoustu výjezdů a následující graf ukazuje, kolik jich má přibližně každý psovod. Na výběr bylo ze čtyř odpovědí. Nejvíce respondentů 28 (58,3%) odpovědělo, že ročně vyjedou k více než 50 výjezdům. Na druhém místě určili respondenti možnost 20-50 výjezdů, celkem 20 (41,7%). Nikdo z respondentů neoznačil možnosti 10-20 výjezdů a méně než 10 výjezdů.

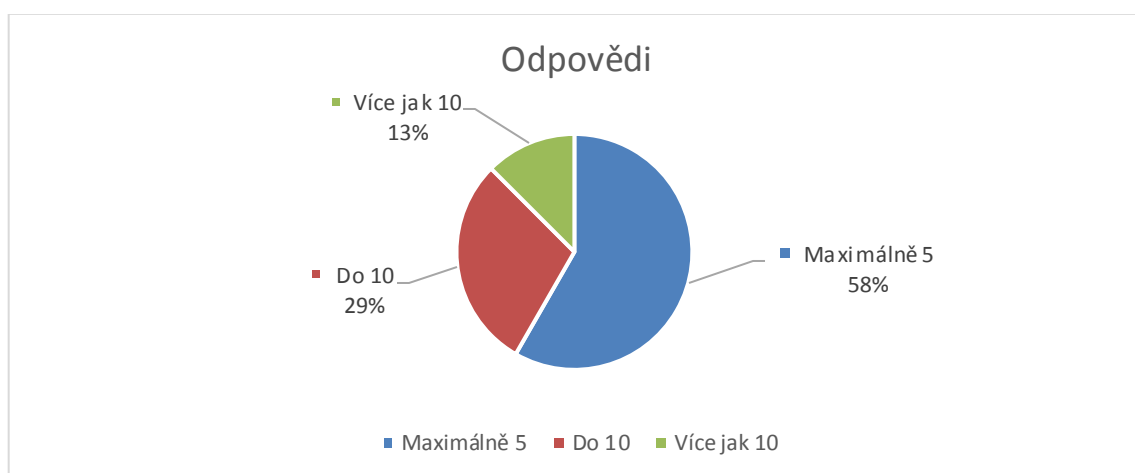
Graf č. 23: Počet výjezdů ročně (za sebe)

Zdroj: vlastní zpracování

Jak jsou psovodi úspěšní při výjezdech ukazuje následující otázka. Nejvíce respondentů 28 (58,3%) označilo odpověď, že ze všech výjezdů na které jsou povolání, jsou úspěšní v maximálně 5 případech. Druhá nejčastěji označovaná odpověď 14 (29,2%) byla, že psovodi mají maximálně 10 úspěšných použití. Pouze 6 (12,5%) respondentů označilo odpověď, že jsou úspěšní ve více jak 10 případech.

Graf č. 24: Počet úspěšných použití za rok

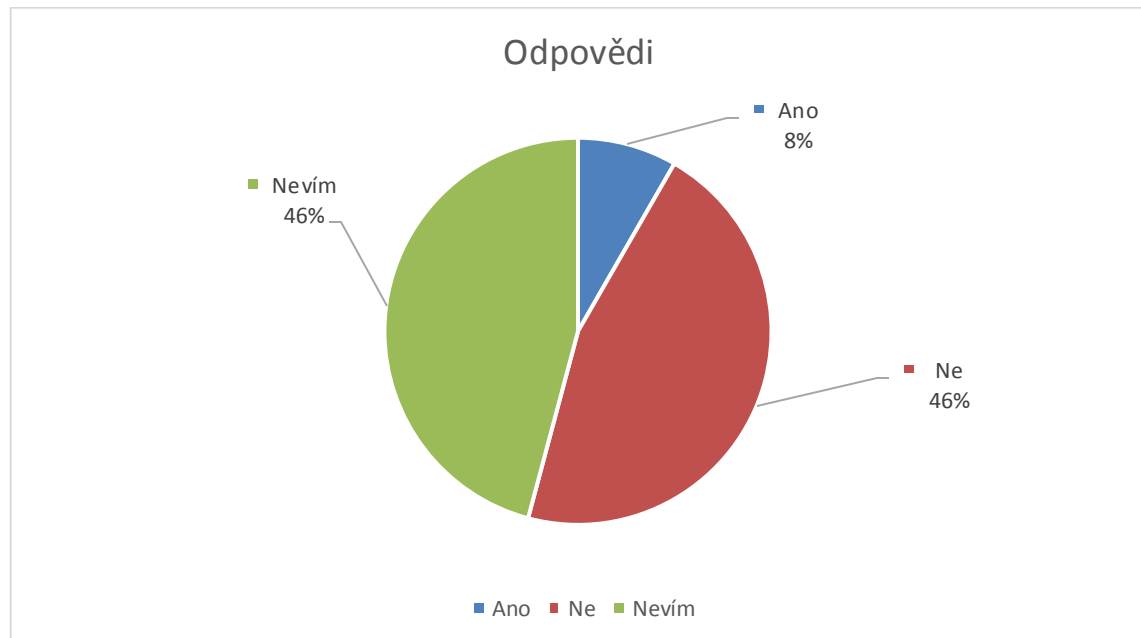

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti se dále vyjadřovali k otázce, zda si myslí, že jsou policisté z ostatních součástí dobře informováni o tom, kdy a za jakých okolností mají

povolat psovoda na místo. Stejný počet odpovědí 22 (45,8%) označili respondenti možností ne a že nevědí, jestli jsou dobře informováni. Pouze 4 (8,3%) respondentů uvedlo, že si myslí, že jsou policisté dobře informováni.

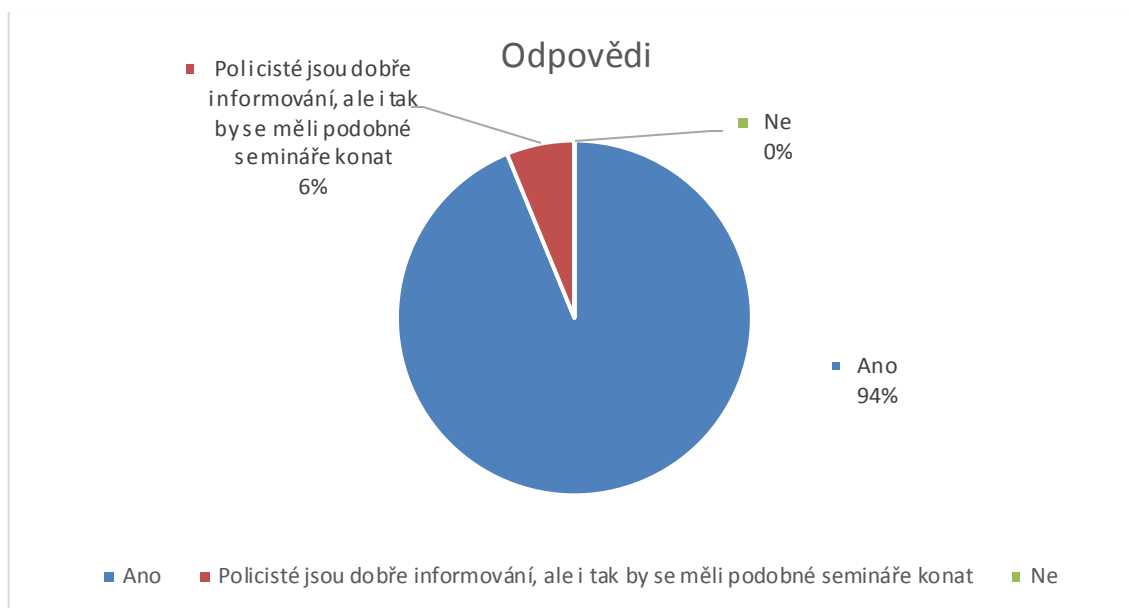
Graf č. 25: Jsou policisté z ostatních součástí dobře informováni o tom, kdy a za jakých podmínek mají psovoda na místo povolat?

Zdroj: vlastní zpracování

I přesto, že samozřejmě kynologie spolupracuje s ostatními útvary, není to tak časté jako například spolupráce mezi obvodním oddělením a službou kriminální policie. Následující otázka souvisí také s otázkou předchozí. Respondenti byli tázáni, zda by bylo vhodné, aby se konali pravidelné semináře nebo přednášky na jednotlivých odděleních, kdy by byli policisté seznamováni a poučeni, jaké jsou možnosti služebního psa a za jakých podmínek je vhodné ho na místo povolat a kdy je toto naopak neúčelné. Respondenti se vyjádřili následovně. Většina 45 (93,8%) je pro to, aby se podobné semináře uskutečňovali. Pouze 2 (6,2%) se vyjádřili, že jsou policisté dostatečně informováni, ale i tak by to bylo vhodné je uskutečnit a nikdo z respondentů neoznačil odpověď, že by se semináře konat neměli vůbec.

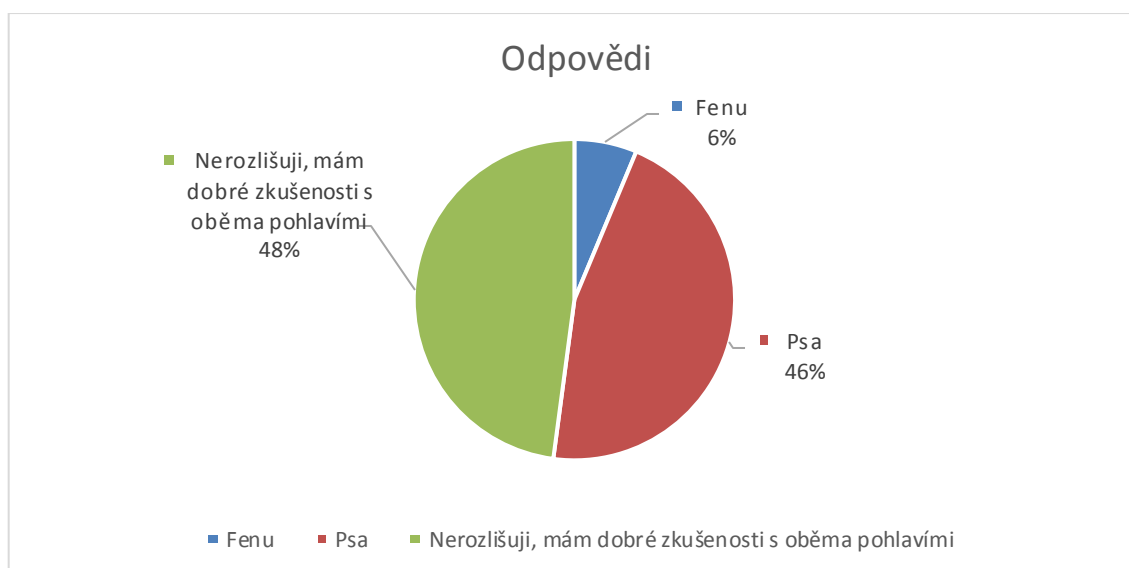
Graf č. 26: Měli by se konat semináře na ostatních součástích policie, aby se zlepšila informovanost, kdy mají policisté povolat psovoda na místo?

Zdroj: vlastní zpracování

Skupina základní kynologické činnosti je náročná na svou všestrannost. Další otázka směřovala na to, jaké pohlaví psa psovodi preferují do služby. Celkem 23 (47,9%) dotazovaných označilo, že nerozlišují preferenci psa nebo feny, mají dobré zkušenosti s oběma pohlavími. Na druhém místě byla označena odpověď celkem 22 (45,8%), že psovod preferuje do služby psa. A pouze 2 (6,3%) označili, že do služby preferují fenu.

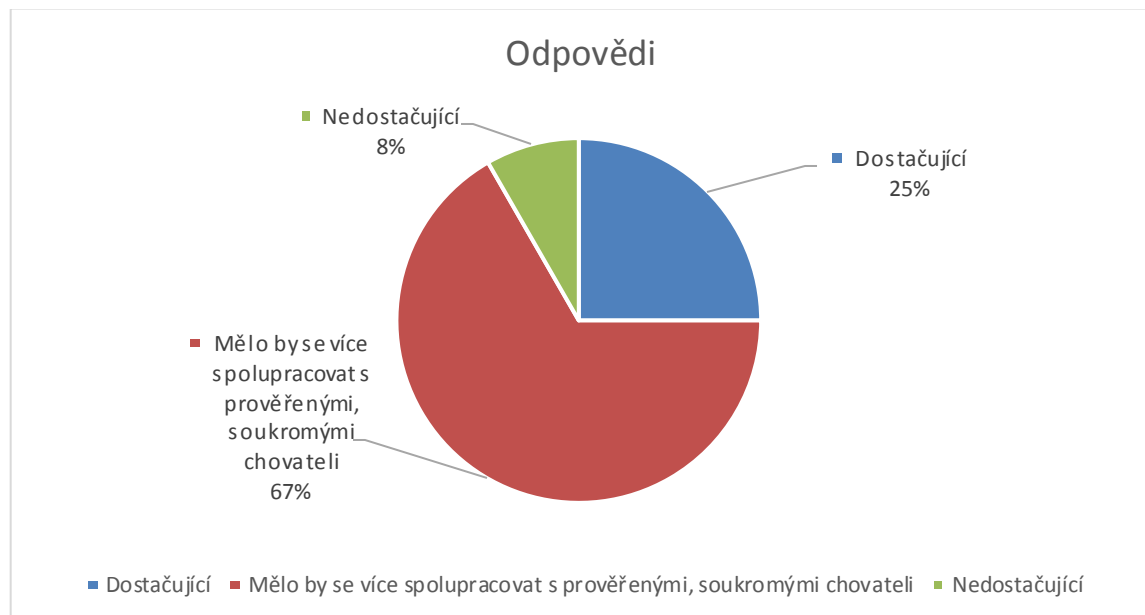
Graf č. 27: Preferované pohlaví psa

Zdroj: vlastní zpracování

Dotazovaní respondenti se také vyjadřovali k otázce, co si myslí o kvalitě psů z chovatelské stanice Police České republiky. Šetření dopadlo následovně. Celkem 32 (66,7%) respondentů si myslí, že by se mělo více spolupracovat s prověřenými chovateli a měli by se psi odebírat více od nich. 12 (25%) si myslí, že kvalita pro potřeby policie je dostačující, a pouze 3 (8,3%) dotazovaní si myslí, že kvalita je nedostačující.

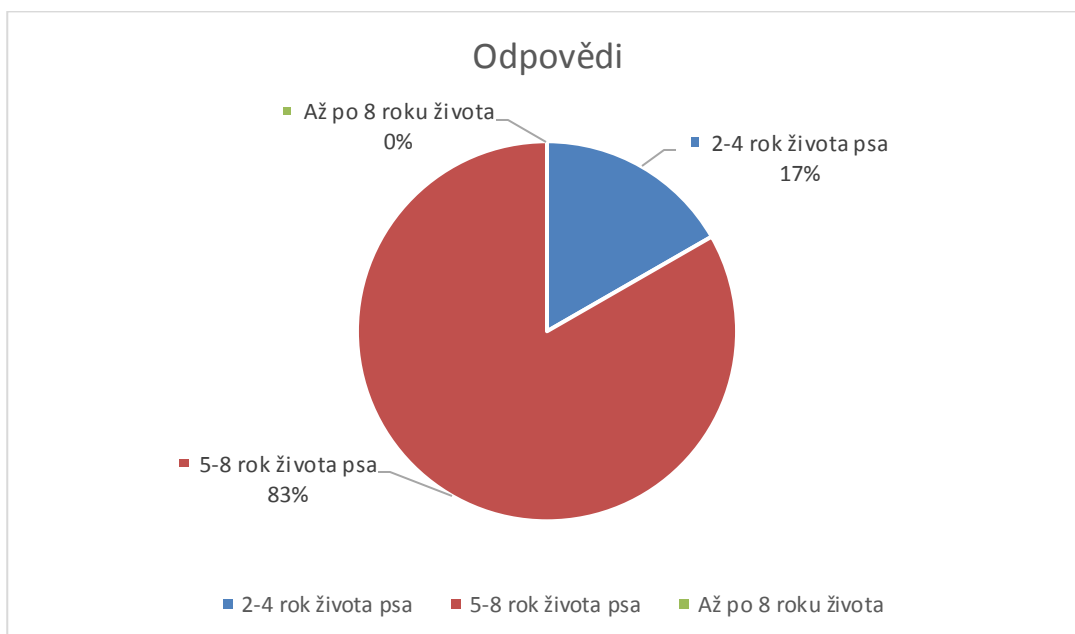
Graf č. 28: Kvalita chovatelské stanice pro účely služební kynologie

Zdroj: vlastní zpracování

Předposlední otázka dotazníku byla zaměřena na to, co si psovodi myslí o produktivitě služebního psa, tedy konkrétně, v jakém věkovém období je pes nejvýkonnější a mají stabilní výsledky bez výrazných výkyvů. Drtivá většina respondentů odpověděla, že je to věk mezi 5-8 rokem života psa 40 (83,3%), jen 7 (16,7%) respondentů si myslí, že je to věk mezi 2-4 rokem života a nikdo neoznačil odpověď, že je to až po 8 roku života.

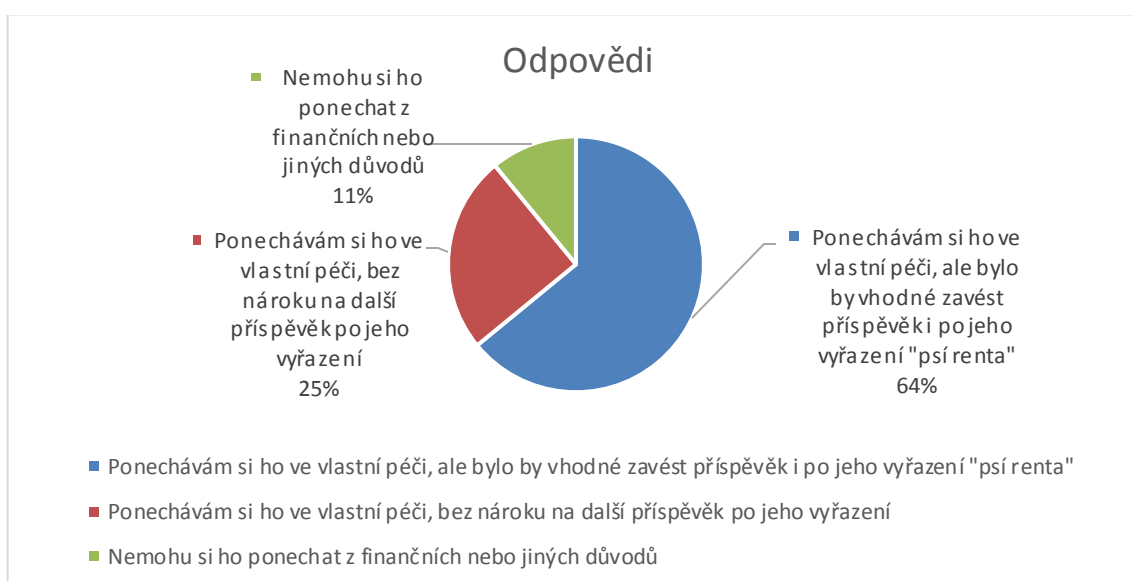
Graf č. 29: Nejproduktivnější věk psa

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka tohoto dotazníku sloužila ke zjištění, zda si psovodi ponechávají psa i po skončení jeho aktivní služby. Respondenti označili jako nejčastější odpověď 27 (54,9%), že si ho ponechávají ve vlastní péči, ale měl by se zavést příspěvek „psí renta“, i když už jsou vyřazeni ze služby. Na druhém místě uvedli respondenti 18 (37,3%), že si psa ponechávají v každém případě bez nároku na další dotace po jeho vyřazení. A pouze 2 (7,8%) respondentů uvedlo, že si psa nemohou nechat po jeho vyřazení z finančních nebo jiných důvodů.

Graf č. 30: Po skončení aktivní služby psa

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

V bakalářské práci byl přiblížen celkový pohled na služební kynologii, včetně její historie, vývoj a současnost. Dále pohled na problematiku skupiny základních kynologických činností, výcvik a péči o psa, jeho nemoci a celková náročnost tohoto oboru. Snaží se čtenáři ukázat specifické části policejní práce, a to nejen co se týká výcviku přímo ve službě, ale také i to, že psovodi si svou práci na rozdíl od jiných součástí policie musí brát domů. I tím je toto povolání samozřejmě náročné, a tak specifické.

Hlavním cílem této práce bylo analyzovat problém malého počtu úspěšného použití služebních psů k poměru vysokého počtu výjezdů celkem a navrhnout řešení, které jsem se za pomoci dotazníkového formuláře, rozeslaného mezi psovody středočeského kraje pokusil v této práci zpracovat.

Po analyzování a vyhodnocení dotazníku navrhuji jako řešení zvýšení úspěšnosti použití služebního psa následující. V první řadě by se měla zmenšit rozloha území, které jednotlivé skupiny služební kynologie musejí pokrýt. Při současném rozložení teritoria trvá někdy až 1,5 hodin dojezd na místo, kdy vzdálenost je až kolem 80 km. Tedy, aby nejlépe každý okres měl své psovody, kteří by drželi výjezd nepřetržitě, popřípadě aby byli alespoň na dosahu. Dojezdová vzdálenost by tak byla maximálně v rámci jednoho okresu tedy přibližně kolem 30 km a výrazně by se tak zvětšila šance, že pes chytne čerstvou stopu a dostihne pachatele, popřípadě pohřešovanou osobu. Bohužel samozřejmě toto je velice závislé na lidském zdroj. A v současné době, kdy nejsou policisté v dostatečném počtu na základních útvarech se nedá předpokládat, že by se rozšířili kynologické služebny v rámci kraje. S tím je i spojena otázka, kde respondenti nejvíce označovali odpověď, že dojezdový čas má vliv na práci jejich služebního psa, kdy by mohl být tento problém odstraněn. U druhé hlavní otázky jsem došel k závěru, že policisté na ostatních součástích často nevědí, kdy je vhodné na místo přivolat psovoda a kdy je to naopak zcela neúčelné. Často volají psovoda jen z důvodu, že jim to nařídil operační důstojník, popřípadě nadřízený, kteří v danou chvíli nejsou na místě a nemohou zcela objektivně o tomto rozhodnout. Řešením by tedy bylo pravidelně alespoň jednou za půl roku konat semináře, aby policisté věděli, za jakých podmínek je možné

služebního psa použít a za jakých ne. Toto by se zároveň mohlo promítnout i do finanční stránky, jelikož by se tak mohlo ušetřit spoustu peněz na pohonné hmoty v případech, kdy je výjezd zbytečný. Jako méně závažný problém, ale přesto věc, která by mohla také přispět k řešení otázky je, aby se více spolupracovalo se soukromími chovateli, kteří by mnohdy mohli poskytnou psy z lepšího vrhu, než jím disponuje chovatelská stanice Police České republiky. Výcviky jsou podle všeho vedeny dobře, respondenti se většinou shodovali v kvalitě výcviku ve výcvikových střediscích i mimo něj.

Tato práce by mohla sloužit jako návrh zlepšení využití služebních psů pro skupinu základních kynologických činností a pochopení náročnosti tohoto povolání a k celkovému zlepšení komunikace mezi psovody a policisty z ostatních součástí policie.

V úplném závěru je na místě uvést, že za pomoci služebních psů a jejich činnost bylo vyřešeno mnoho případů nebo urychlení procesů dokazování i záchrana lidských životů. Vzhledem k tomu, že doposud nebyla vynalezena žádná technologie, která by nahradila především čichové schopnosti psa, tak myslím, že bude součástí bezpečnostních sborů ještě dlouhá léta.

Seznam použité literatury

Monografie

ANTESBERGER Helmut. *Německý ovčák*. 1. vydání. Praha: Jan Vašut, 2016. ISBN 978-80-7236-864-8.

Dr. BUCKSCH Martin, *Jak správně krmit psa*. 1. vydání. Praha: Granda Publishing, a.s., 2018. ISBN 978-80-271-0746-9.

Npor. MVDr. DUDEK Milan a kol. *Základy veterinářství služebních psů policie ČR*. 1. vydání. Praha: Themis, 1996.

EIS Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7.

HARTL Karel. *Výchova a výcvik psa*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 2022. ISBN 978-80-206-1396-7.

HRINKO Martin. *ŘSPP – Metodika a podpora pořádkové policie*. 1. vydání. Praha: ŘSPP PP ČR Praha a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2015. ISBN 978-80-7385-159-0.

KOMOLÝ Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. ISBN 28-007-63.

KRYZÁNEK Jiří. *Policejní pes*. 1. vydání. Benešov: Jiří Kryzánek, 2020.

MÜLLER Manfred. *Výcvik ochranného psa*. 1. vydání. Praha: Brázda s.r.o., 2009. ISBN 978-80-209-0368-6.

RULC Jiří. *Dějiny služební kynologie*. 1. vydání. Praha: CanisTR, Alexandr Trankovský, 2010. ISBN 978-80-904210-3-5.

STRAUS Jiří a VEVERA František. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. Praha: Police History, 2005. ISBN 80-86477-28-2.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení)

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 10,15,16,17,18, odst.1,2,3,4,5

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č.273/2008 Sb. o *Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, § 38, odst. 1, §52, odst. 1-5.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Příloha č. 1 k Pokynu ředitele ředitelství služby pořádkové policie, č. 119/2017, čl.1,2,3,4.

Webové stránky a elektronické zdroje

Historie služební kynologie. Online. *Informační portál o kynologii*. 2013. Dostupné z: Cz-pes.cz, <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1>. [citováno 2023-07-31].

HRON, Jan. *Berlín postavil mimo službu policejní psy*. Online. Zpravodajství IDNES. 2022. Dostupné z: idnes.cz, https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nemecko-police-psi-zvirata-ochrana-zakon.A220106_133326_zahranicni_jhr. [citováno 2024-01-19].

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Online. *Policajná kynológia*. Dostupné z: Minv.sk, <https://www.minv.sk/?policajna-kynologia>. [citováno 2024-01-19].

Webový portál Policie České republiky. Online. *Informační portál policie České republiky*. Dostupné z: Policie.cz, <https://www.pp-portal.pcr.cz/SitePages/rozcestnik.aspx>. [citováno 2023-08-16].

Webový portál policie České republiky. Online. *Článek – odbor služební kynologie a hipologie*. Dostupné z: Policie.cz, <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727>. [citováno 2023-08-16].

Magazín psí plemena. Online. *Belgický ovčák Malinois*. Dostupné z: Zoonhit.cz, <https://www.zoonhit.cz/magazin/psi/plemena-psu/belgicky-ovcak-malinois#1646225433265-e8ef4df4-e86b>. [citováno 2024-01-22].

Další zdroje

POKORNÁ, Lenka. *Metoda pachových konzerv*. Online, bakalářská práce. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut Ambis, a.s., Bezpečnostní management v regionech, 2018. Dostupné z: <https://https://is.ambis.cz/th/hh3ic/>. [citováno 2023-11-18]

nrap. KRAMOLIŠOVÁ, Naděžda. *Výcvik a výchova psa specialisty*. Přednáška. Býchory: Kurz psovoda specialisty, 15. ledna 2021.

Vlastní poznatky a zkušenosti

Seznam obrázků

Obrázek 1: Služební pes značí ukrytou látku (heroin).....	46
Obrázek 2: List očkovacího průkazu služebního psa.....	52

Seznam přílohy

Příloha 1: Dotazník.....I

Přílohy práce

Příloha 1: Dotazník

DOTAZNÍK

Dotazník je zcela anonymní a slouží pouze pro praktickou část bakalářské práce na téma Zvýšení úspěšnosti použití služebních psů základní kynologické činnosti. (označte odpověď)

1. Pohlaví

Muž
Žena

2. Věk

18-25 let
26-35 let
36-45 let
46 let a více

3. Nejvyšší dosažené vzdělání

Vyšší odborné
Střední s maturitou
Bakalářské
Magisterské
Doktorské

4. Délka služebního poměru u Policie České republiky

Do 3 let
3-5 let
6-10 let
11-15 let
16-20 let
21-25 let
26-30 let
30 let a více

5. Délka praxe služební kynologie

Méně než 5 let
6-10 let
11-15 let
Více než 15 let

6. Počet psůvodů na skupině základních kynologických činností splatným atestem, kde jsem zařazen

1-3 psůvodi
3-5 psůvodů
6-8 psůvodů

7. Je počet psovodů s platným atestem dostačující

Ano
Ne

8. Počet psovodů ve službě s platným atestem

Většinou sloužím sám
Pravidelně ve dvou i více lidech

9. Preference výcviku služebního psa

Individuální výcvik
Skupinový výcvik
Kombinace obou

10. Výcvik provádím

Ve službě, ve vlastním volnu nemám tolik času nebo příležitosti udělat dobrý trénink, jako v pracovní době
Ve vlastní volnu, aby byl pes 100% odpočínutý a připravený k použití
Kombinace obou předchozích možností

11. Počet dní v týdnu věnovaných výcviku

Každý den
1-2 dny
3-5 dnů

12. Zaměření výcviku

Pachové práce
Obrané práce
Poslušnost a ovladatelnost
Kombinace všech předchozích možností

13. Možnost účastnit se teoretických seminářů organizovaných vedením OSK

Poznatky a zkušenosti z praxe si psovodi mezi sebou vyměňují v rámci služeb nebo výcviku
Ano, ale pouze v rámci výcvikových kurzů
Ne
Ano

14. Je Vám umožněn pravidelný výcvik organizovaný OSK i mimo pracoviště

Ano
Ne

15. Kvalita výcviku ve výcvikových střediscích

Dostačující
Výcvik by se měl více zaměřit na praktické použití
Výcvik je hodně kombinovaný se sportovní kynologií

16. Délka kurzů pro praktické použití psa do služby

Postačil by základní kurz s následným doškolovacím kurzem. Poté by již následovalo jen jednodenní přezkoušení

Dostačující

Kurzy by měly být delší, aby bylo dostatek času dopilovat nedostatky

Kurzy by měli být kratší

17. Dojezdová vzdálenost k případu

Nejčastěji 50-100 km

Většinou do 50 km

Vždy max. do 30 km

Často i více jak 100 km

18. Velikost teritoria

Rozhodně by se měla zmenšit

Přiměřená

Mohla by být i větší

19. Dojezdový čas

Má vliv na výsledek práce

Má vliv, ale rozhodující je především to, jestli není znehodnoceno místo činu

Nemá žádný vliv

20. Vliv povětrnostních podmínek a dalších rušivých elementů

Má vliv na práci mého psa, ale i tak dokáže pracovat soustředěně a spolehlivě

Má značný vliv na práci mého psa

Nemá absolutně žádný vliv, pes je připraven na všechny možné podmínky

21. Nejčastější typ případu (výjezdu)

Vloupání do domu, chaty nebo jiného objektu i vozidla

Pohřešované osoby (ztracené, sebevrazi)

Útěk od dopravní nehody

Zadržení pachatele

Bezpečnostní opatření (sportovní a kulturní akce)

Přibližně stejný počet výše uvedených možností

22. Nejvíce úspěšných použití (nálezy)

Vloupání do domu, chaty nebo jiného objektu i vozidla

Pohřešované osoby (ztracené, sebevrazi)

Útěk od dopravní nehody

Zadržení pachatele

Bezpečnostní opatření (sportovní a kulturní akce)

Přibližně stejný počet výše uvedených možností

23. Počet výjezdů ročně (za sebe)

Více než 50 výjezdů
20-50 výjezdů
10-20 výjezdů
Méně než 10

24. Počet úspěšných použití za rok

Maximálně 5
Do 10
Více jak 10

25. Jsou policisté z ostatních součástí dobře informováni o tom, kdy a za jakých podmínek mají psovoda na místo povolat?

Ano
Ne
Nevím

26. Měli by se konat semináře na ostatních součástí policie, aby se zlepšila informovanost, kdy mají policisté povolat psovoda na místo?

Ano
Policisté jsou dobře informováni, ale i tak by se podobné semináře mohli konat
Ne

27. Preferované pohlaví psa

Fenu
Psa
Nerozlišuji, mám dobré zkušenosti s oběma pohlavími

28. Kvalita chovatelské stanice pro účely služební kynologie

Dostačující
Mělo by se více spolupracovat s prověřenými, soukromími chovateli
Nedostačující

29. Nejproduktivnější věk psa

2-4 rok života psa
5-7 rok života psa
Až po 8 roku života

30. Po skončení aktivní služby psa

Ponechávám si ho ve vlastní péči, ale bylo by vhodné zavést příspěvek i po jeho vyřazení „psí renta“
Ponechávám si ho ve vlastní péči, bez nároku na další příspěvek po jeho vyřazení
Nemohu si ho ponechat z finančních nebo jiných důvodů

Zpracováno autorem

